

Ped nzoɓ ndáy nzaapedri

Bay ká se tul feri ká ɗo bil mbede ni key

Mbede key na Luku ɗaa a kiike fal feri ká Ngerembay ɗaa ká fal zól be ba nulue, bay haɗa leɗ nduoɓal-eri zĩnke hũrusuo í maa káake káa Báy Kere ha saw nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ ká tusiri key báy faa Tem Law Pie ká'a píeke ha ri.

Bari leɗ nduoɓal Zezuri ká i ba nzoɓ ndáy nzaapedri na, i ɓaa nasi bay tji Zezu saa luɔ huɗ na ha nzoɓri ká Zuruzalem. Roo le, zadka nzoɓ kún sal bay luyeri ká ɗi i ɗaa nun-ri tuɔ síe bay tul káa Bay Kere na báyji le, nzoɓ mbika lawri tji ɗul saa Zuruzalem na í vaa kaw zad kji ká kuɗu zad ká Zude ndaw, kuɗu zad ká Samari ndaw, kpuru tji ngerɛpuo Antiyos. Zadkeri riw bele ku na, i ka-káa Bay Kere ká se tul Zezu Krisi ká ɗi.

Ká bil feri ká kal ku na, ɓaa bay se tul Piyer, Zak, Zaa, Zak yu Zezu, roɔ kakalke le, ɓaa bay se tul Pol ze ngji. Nzoɓ ɗaa mbede key na kji fal varuri ká Pol se, ká'a ɗaa ha mbu tul kji nzoɓ mbika lawri ɗo kuɗu zad ká Azi ndaw, Maseduwan báy Akayi ndaw, roɔ ká zad kji ndaw pi na. Mbede key na, roɔ ɓie soro bay Pol ká naa hul sal ká Rom. Be nu ku hoy kara Bay Ngerewuru, báy ped ɗaa Tem Law Pie na, nzoɓ ti mgbaka naa hul sal ya.

Máa bayri ká ɗo bil-e

Úru saa nam zól Zezu ɓa nulue kpuru tji nam
pantekof: 1-2

Báa nasi bay Zezu, báy d́aa nun nzoɓ mbika
 lawri tuo síe: 3-8
 Pol suo ḱer bay be: 9
 Titire nzoɓ mbika lawri ḱa i ba Ziɓ ya: 10-12
 Titire varu ḱa Pol se: 13-14
 Mbu ḱi nzoɓ ndáy nzaapedri ḱa Zuruzalem: 15
 Varu ndeke d́i ba sídike ḱa Pol se: 16-18
 Varu ndeke d́i ba sayke ḱa Pol se: 19-21
 Pol naa hul sal ḱa Zuruzalem, roo í soro ni se
 Rom: 22-28

Luku baa bay se tul mbede key

¹ Nzoɓ buo-i Tiyofil, mbede key na ndeke d́i sídike ro zey. Mbede ḱa m̀i d́aa hà mù ḱa pola na, m̀i ḱiike fal feri riw bele ḱa Zezu tii saw d́aa, báy fe féferi ḱa'a fere nzoɓri, ² báy tiikake kpuru t́i nam ḱa Ngerewuru mbi ni se nulue. Pola roo bay haɗa ni se nulue na, báy faa h́urusuo Tem Law Pie na ka ḱeke nzoɓri ḱa'a nan ri ba *nzoɓ ndáy nzaapedri na fe ḱa bay d́aa. ³ Fal huɗ be na, ka ýi a ví t́i tul-ri báy kumnun, a kie s̀o-ε faa bal ngi-ngi ha ri ko ta-taɗ mii, ba be na ḱi. Ḱa bil namri ḱa sín niɗ na, ka t́i tul-ri a baa bay ḱa se tul réke mbay Ngerewuru ḱa tul nzoɓri na ha ri. ⁴ Nam mbjw munu ḱa'a mbu ḱi ziɗ ri na, ka baa ha ri mii: «Ì zól ḱa Zuruzalem ya, roo le, ì giyaɗ fe ḱa B́aa waa ziɗ r̀i na. Be ze ba fe ḱa m̀i baa bayke pola ha r̀i. ⁵ Tusueke le, Źaa na d́aa tul nzoɓri nduo mbii. Roo le, baar̀i na, nam t̀oɗ ngi ya hoy ro bay haɗa m̀i d́aa r̀i nduo bil Tem Law Pie.»

Zezu se ba nulue

⁶ Báyyi ɛ, *nzob ndáy nzaapedfri mbụ kị ká luo Zezu í vbi ni bay mii: «Mbay, w̄a ká bil sew ni key ze mù léke puoruo *Izarayel na ɛ?» ⁷ ɛɛ, ka yj̄nra báy bay ha ri mii: «Bay ká se tul namke báy sewke na, Bǎa Ngerewuru huo-ɛ kị h̄oy ze tuu namke bo, ba bay baar̄i ya. ⁸ Roo ɛ, zadka Tem Law Pie a dī a kaw tul-r̄i na, ì z̄iη h̄urusuo, ɛ, ì bá nzob nasi bay bi ká n̄gerɛpuo Zuruzalem key, báy kuɖu zad ká Zude báy Samari riw bele kpuru t̄ji gb̄u tusiri.» ⁹ Falɛ ká'a baa baykeri na munu báyyi ɛ, ká zadɛ ku h̄oy Ngerewuru naa ni ká nun-ri ká sakra bari ku ba nulue. ɛɛ, i k̄o-kóm w̄uam ba fal-ɛ kpuru h̄a s̄ii mbam ví guba tul-e gbukru ha ri k̄o ni mbǎa.

¹⁰ Zadka i d̄o í k̄o-kóm w̄uam ba fal-ɛ ká'a se ba nulue v̄w na báyyi ɛ, nzobri sid̄i nduo gari ba pie kp̄aa kp̄aa t̄ji tul-ri mbud̄a, ¹¹ í vbi ri bay mii: «Baar̄i Galeleri, bay j̄i nd̄aw r̄oo, ì d̄o í k̄o-kóm w̄uam ba nulue ɛ? Be Zezu ká Ngerewuru naa ni ká sakra baar̄i h̄a ni zol ba nulue v̄w na, ká'a ȳji faa mb̄jw munu ká ì k̄o ni báy zóli be ba nulue v̄w na.»

Nzob mbika lawri giyaη Tem Law Pie

¹² Nzob ndáy nzaapedfri dī saa tul kuo ká riη-ɛ ba Oliviye, a í ȳji í se Zuruzalem. Kuoke ku na d̄o dī ya báy Zuruzalem. Sal faake dī d̄o munu ba háari bil puo ká nzobri se ká síe *nam mgbaka t̄aram Zibri na. ¹³ Zadka i t̄ji puo na báyyi ɛ, i hil í se bil hul káy tul kị ká d̄o siya ká ba zad mb̄u kị bari ban̄guo na. Riη nzobkeri na ze d̄o key: Piyer nd̄aw, Z̄aa nd̄aw, Zak nd̄aw, Andere nd̄aw, Filiβ nd̄aw, Toma nd̄aw, Batelemi nd̄aw,

Matiye ndaw, Zak vu Alfe ndaw, Simon be ká'a hii nzob beri a ru-ruy bay tul-ri ndaw, roo Zud vu Zak ndaw pi. ¹⁴ Bari riw bele bay máyri, bay Mari máa Zezu ndaw, roo bay yu Zezuri ndaw na, i zuo zinj kị mbjw í mbụ kị banquo kpadara í daa nzaa bay kere.

Matias suo bol Zudas

¹⁵ Nam mbjw munu ká nzob mbika lawri riw bele mbụ kị maa isof bay sin sidi na, Piyer uru siya ká sakra yu-eri a baa ha ri mii: ¹⁶ «Yu-iri, do nun hanja bay ká Tem Law Pie ha *David baa ká bil mbede Ngerewuru na, ka do munu bay zadε. David na baa bayke pola hoy se tul Zudas, be ká'a nda faa pol nzobri ha ri mgba Zezu na. ¹⁷ Be na, pola na i kji ni zinj buru *nzob ndáy nzaapedfri, a kaw zinj buru mbjw a daa ped zinj buru. ¹⁸ Roo ε, ledbanke ku na faa lari ká i ha ni bay tul fe kanya be na a hieke waa. Ká bil wáake na, ka lie kparafal bo siri, ε, bil-e saka a ha kara bil-e tji zuo siri gberem. ¹⁹ Bayke ku na, nzobri ká Zuruzalem riw bele laa ha ri túke rin wáake bay nzaa bay bari mii, *Hakeledama*. Bay nzaa bay naari ε, baa mii, “waa sim.”» Lεε, Piyer baa ha ri na robay mii: ²⁰ «Ka bil Mbede Simri na David baa mii: “Ndad bay pón puo be ha ni do ba pile kivbiw. Ndad bay hanja nzob mbjw kara ka daa puo ká di ya*.” Robay, ka baa mii:

* **1:20** 1.20 Simri 69.25.

“Ndaḑ ɓay haṅa nzoḅ k̄i ɓoḑ, ze ka suo bol pef ɓe†.”»

²¹⁻²² «Munu zu ɛ, náa náari nzoḅ mbijw ká sakra naari key na, haṅ ni ka suo bol-e a zúo ziṅ ɓuru nzoḅ ndáy nzaapedri ɓo, a ɓaa nasi ɓay t̄ji Ngerembay Zezu saa luo huḑ na. Nzoḅke ku na, ɗo nun haṅa ni ka ɓa nzoḅ ká ɗo ziṅ ɓuru ɓáy namri riw bele ká Ngerembay Zezu ɗóke sakra naari, tii saṅke ɓáy namri ká Zaa ɗáake tul nzoḅri nduo mbii kpuru t̄ji sieke ká Ngerewuru mbi Zezu ká sakra naari haṅ ni se nulue.»

²³ Báyii ɛ, i nan nzoḅri siḑi í ɗaa ri ɗo pol-ri: nzoḅ mbijwke riṅ-ε ɓa Zezeb Barsabas, ɓe ká i ɗi ni ɓa Zustus. A nzoḅ siḑike laa ɛ, riṅ-ε ɓa Matiyas. ²⁴ Fale ɛ, ɓari riw bele na, i ɗaa nzaa ɓay kere í ɓaa mii: «Mbay, ɓo ká mù ko ɓil law nzoḅri riw bele na, mu k̄ie ɓuru nzoḅri ká siḑi key, waa, nzoḅ haṅ ze mù náa ni ²⁵ haṅ ni ɓa nzoḅ ndáy nzaaped, a suo bol pef Zudas ká'a poṅ pedke a se ɓa zaḑ taa haṅ ká ɓa taa ɓe na ɛ?» ²⁶ Báyii ɛ, i ɗaa ɗii ɗii ɓay náa nzoḅ mbijw ká sakra ɓari. Lεε, ɗii ɗii na tɗɗo ɓo tul Matiyas haṅ ni nde tul nzoḅ ndáy nzaaped haṅwri ká tòn duo fale mbijw na.

2

Tem Law Pie vi tul nzoḅ mbika lawri

¹ Zada ka *nam suoriya pantekoḑ vi báyii ɛ, nzoḅ mbika lawri riw bele mbu k̄i ká zaḑ mbijw.

² Lεε, zaḑe ku hoṅ, giri fe mɓa saa nulue vbuɓubu ri zuu bura, a yaṅ ɓil hul ká i kaw ɗi

† **1:20** 1.20 Simri 109.8.

na kpol kpol. ³ Báyyi ɛ, i ko r̄im feri t̄ji r̄ii r̄im huu, wal a ɗo tul-r̄i mb̄iw mb̄iw riw bele. ⁴ Ƙɛɛ, Tem Law Pie yaa bil law-ri kpol kpol bele, ha ri tii saw ɓaa nzaa k̄iri ɓoɗ ɓoɗ, munu ká Tem Law Pie ha ri ɓaa na.

⁵ Bil puo ká Zuruzalem na, Zibri ká i h̄ɛ Ngerewuru ká í uru saa saw puori ká tusiri key ɓoɗ ɓoɗ riw bele na i ɗo ɗi. ⁶ Zadka i laa giri fe ká mgba na báyyi ɛ, i ɗuu giriri í vi ɗi báyy ruo, ɛ, zad ɓay zee ri sel, ɓay ̄ji ɛ, nzoɓ h̄aa h̄aa h̄oy kara laa ɓay ká i ɓaa na báyy nzaa mbón̄ ni mbón̄ ni. ⁷ Báyyi ɛ, i kaw yer, í ɗakla ɓay ká sakra k̄i mii: «W̄aa, nzoɓ niri ká i ɓaa ɓay key na, i ɓa Galeleri riw bele ya ɛ? ⁸ Úwaa, ɗaa mina ndaw roo, náa láari ɓayri ká i ɓaa báyy nzaa mbón̄ naari mb̄iw mb̄iw riw bele mini key ɛ? ⁹ Sakra naari key na, nzoɓ h̄aneri uru saa Parte ndaw, Medes ndaw, Elam ndaw, Mesopotami ndaw, Zude ndaw, Kapados ndaw, P̄on ndaw, Azi ndaw, ¹⁰ Firizi ndaw, Pamfili ndaw, Eziɓte ndaw, tusiri Libi ká ɗo lakun Sir̄en ndaw, roo ɓari ká i vi saa n̄gerepuo ká R̄om, ¹¹ Zibri báyy nzoɓri ká i fere s̄u-ri í vi ɓa nzoɓ kóɗ Ngerewuru ndaw, Ker̄ɗri ndaw, Arabiri ndaw na, i ɓaa mii, ɗaa mina roo náa láari ɓay fe ɗáa Ngerewuru ká ndaɗ ɓamba tasiri báyy nzaa mbon̄ naari ɓoɗ ɓoɗ mini key ɛ woo?» ¹² Bari riw bele na, i kaw yer h̄a k̄er ɓay i ri ɓa huɗ, ha ri ɓaa ɓay ká sakra k̄i mii: «Sawke mina maa ɛ?» ¹³ Báyyi ɛ, nzoɓ h̄aneri sie ri í ɓaa mii: «Him ze ɗaa ri,»

Káa ɓay Piyer

14 Báyyi le, Piyer báyy nzoɓ ndáy nzaaped hawri ká duo fale mbiw na, i uru í do siya. Leɛ, Piyer mbi bay a baa báyy bawda kusol-e ha nzoɓri mii: «Baari Zibri, báyy baari riw bele ká ì kaw Zuruzalem na, ì te suku-rì í láake bay biri ká mǐ baa ha rì key na ta-taŋ. 15 Nzoɓri ká ì ko ri key na, ba him ze daa ri munu ká ì ker ká bil law-rì ku ya, bay yi le, síe ká do key na, ba saw síe tongo mbiw tibie hoy roɓay. 16 Roo le, fe ká daa ri key na, ba fe ká Zuyel nzoɓ yaɗa bay saa nzaa Ngerewuru baa bayke pola. 17 Ngerewuru baa ha ni mii:

“Síe óro bie namri ká tusiri key na,
mǐ haɗa Tem Law Pie bi yaa bil law nzoɓri
riw bele.

Vu baari taa warakeri báyy máykeri na,
i yaɗa bay saa nzaa-i í baa ha nzoɓri.
Led kuban baari na, mǐ haɗa fe tina nun ha ri,
a ngereri hoy kara ì kóko fe báyy lom.

18 Ba tusuɛ ki, sieke ku na,
mǐ haɗa Tem Law Pie bi yaa bil law nzoɓ
ped biri

taa warakeri báyy máykeri, a í baake bay ká
i yaa saa nzaa-i na.

19 Mǐ daa ferì ká mba kóko ká tumbam suku,
báyy fe sanri ká kie fe ká tusiri key.

I kóko sim ndaw, huu ndaw, zuu huu ndaw.

20 Síe a fére sùo-ε do guu,
few hoy kara a fére sùo-ε ba sje munu ká sim
pola roɓ bay haɗa nam Ngerembay
ká ba bawda nam suoriya na ka vi báyy.

21 Báyyi le, nzoɓ haɗa haɗa ká kod Ngerembay le,

Ngerewuru a yaɗa ni*.”

²² «Baari Izarayelri, ñ laa bay niri key na báy kere! Zezu ká Nazareɗ na, ka ba nzoɓ ká Ngerewuru kie ni ba nzoɓ ped be báy faa fe saɗri, báy ferri ká mba kóko, roo báy ferri ká ba fe kíe fe ká Ngerewuru daa báy faa be ká sakra baari, munu ká ñ ko báy sùo-rì ta-taɗ ndaw ro na. ²³ Nzoɓ key na, ñ pɔɗ ni bo nduo ngeredomay baari. Ze baari nzoɓ feyaari ki ñ mba ni í ber ni do tul puu say hud, í i ni munu ká Ngerewuru mbi nzi-ε ká dī pola a leke bay haɗa ni ka do munu. ²⁴ Roo le, Ngerewuru tina ni saa luɔ hud ha ni kaw báy kumnun, a mjiira sal hud be, bay ji le, hud maa bay mgbaka ni naa bil luɔ ya, ²⁵ munu ká *David baa bay se tul-e mii:

“Mì ko Ngerembay do zinj m̃ baɗuɔ kpaɗara;
ka kaw lakun-i bay haɗa sùo-i ka to ya.

²⁶ Sawke mini ze, bil law-i do báy suoriya,
bay biri ká m̃ baa na, m̃ zayke sùo-i,
a naysuo-i kara a doko báy kere;
mì daa law-i te tul-a nzokdo, Ngerembay,

²⁷ bay ji le, mù ti pɔɗ m̃ do zad baw ya.

Bi ká m̃ do bod ba taa bo na,
mù ti pɔɗ faa ha naysuo-i puɗ mbuduk
mbuduk ya.

²⁸ Mu daa ha m̃ ko faa hayri ká ha m̃ káw báy
kumnun.

Munu ká mù do zinj m̃ na, suoriya mbaa bil law-i
gbay gbay†.”

²⁹ «Baari yu-iri, m̃ kíe r̃ bay ká se tul David ká
ba bulu kadok naari na ha r̃ laa ta-taɗ. Bay ká

* **2:21** 2.21 Zuyel 2.28-32. † **2:28** 2.28 Simri 16.8-11.

Davidɗ ɓaa key na, ka ɓaa se tul-e ɓe kɪ sùo-ε ya, ɓay ji ɓe, Davidɗ na hu ha ri voro ni, a luɔ huɗ ɓe hɔy kara ɗo sakra naari key tɿi vuri ɓáy. ³⁰ Roo ɓe, zadka'a kaw ɓáy kumnun ɓáy na, ka ɓa nzoɓ yaana ɓay saa nzaa Ngerewuru. Ka ko ndaw mii, Ngerewuru waa ɓay, a háake huɗ mii, nzoɓ mbɿw ká saw kani ɓeri a káw tul karingaw mbay ɓeri a suo bol ɓeri. ³¹ Be ze, munu ká Davidɗ ko fe ká'a tɿi na, zadka'a ɓaa mii: "Ngerembay ti pón ɓeri ɗo zadɗ baw ya, a naysuo ɓeri kara ti pún mbudɗuk mbudɗuk ya ndaw" na, ɓa ɓay ká'a ɓaa se tul tɿi *Krisi saa luɔ huɗ. ³² Ba ɓe Zezu na key ze Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ, ze ɓuru riw bele ɓuru ɓa nzoɓ nasi ɓayke. ³³ Bãa Ngerewuru na mbi ni kaw tundo hoɗo ɓe ká nulue, a ha ni Tem Law Pie ká'a waa ɓayke na. Be ze, Zezu ha Tem Law Pie na yaa bil law ɓuru kpol kpol munu ká ì ko a í laa ɓáy suku-rĩ ndaw key ku. ³⁴ Tusueke ɓe, ɓa Davidɗ ze Ngerewuru mbi ni se nulue ya, roo ɓe, Davidɗ na ɓaa mii:

"Ngerewuru Ngerembay ɓaa ha Ngerembay ɓi mii:

'Mu ví káw tundo hoɗo ɓi, ³⁵ kpuru

maa ɓáy haɗa mĩ haw yum

ká tul nzoɓ tul ngani ɓori

ha ri vi ɓa fe ɗaa ɓal-a zuo ɗi.' "

³⁶ «Be mini ze, ndadɗ ɓay haɗa ɓaarĩ leɗ Izarayelri riw bele ì ko ta-taɗ mii, ɓe Zezu key ká ì ɓer ni ɗo tul puu say huɗ na, ɓa ɓe na kɿ ze Ngerewuru waa a pie ni ví yaa nzoɓri, a ɗaa ni kaw ɓa Ngerembay.»

³⁷ Zadfka nzobri laa bay Piyer na báyii ɛ, lawri kunj mbii gbad ha ri vbi Piyer báy nzob ndáy nzaaped hawri mii: «Yu bururi, waa, buru daa mina ɛ?» ³⁸ ɛɛ, Piyer yinjra báy bay ha ri mii, «Ì suo kér bay baarì bo, ha ri daa tul-rì nduo mbii báy riŋ Zezu Krisi. Be ndaw roo, Ngerewuru a ndaka buma ka tul feyaa baarì zinj rì báy. Be roo, ì zinke fe ini Tem Law Pie ka Ngerewuru waa bay haŋa rì na báy. ³⁹ Tusueke ɛ, fe inike ka Ngerewuru waa na, do bay tul-rì ndaw, vu baarì ndaw, roo bay tul bari riw bele ka i do di di mak mak, bari ka Ngerembay Ngerewuru naari a dika ri bay haŋa ri vi luo-ɛ na.»

⁴⁰ Báyii ɛ, Piyer baa bay kiri ngji bamba a bakake ri ndaw, a bo ri ndaw mii: «Ì tji ka sakra nzob ndayari key bo, í ha Ngerewuru ka yaa rì.» ⁴¹ Nzobri ngji bamba ka sakra bari na, i yaa bay be na ha ri daa tul-ri nduo mbii. Namke ku na, nzobri maa isod sod duo zad say (3.000) nde tul nzob mbika law hawri.

Zad kaw nzob law mbjwri

⁴² Nzob mbika lawri na i mgba suo-ri ngo-ngon banquo kpadara: i mbu tul ki bay laa fe fere ka *nzob ndáy nzaapedri fere ri ndaw, í zuo zinj ki mbjw hoy ndaw, í su fe zinj ki mbjw hoy ndaw, a í daa nzaa bay kere zinj ki mbjw hoy riw bele ndaw pi. ⁴³ Hje mgba nzobri riw bele, bay ji ɛ, nzob ndáy nzaapedri na, i daa fe ka mba koko ngji bamba báy fe sanri. ⁴⁴ Bari riw bele ka i vi ba nzob mbika lawri na, i mbu tul ki ka zad mbjw banquo, í daa law mbjw zinj ki ka tul fe

bari riw bele. ⁴⁵ I hie zad̄ bari báy fe kereri ká i d̄oke na, í wal larike hā k̄i riw bele maa báy zad̄ fe ká nzoɓ hāa hāa ɛ, se síeke na. ⁴⁶ Báy namri riw bele na, i mbū k̄i baŋguo kpaɗara ká bil mgban̄ ká *hul kāni Ngerewuru d̄o d̄i. I sū fe ziŋ k̄i mb̄iw hoy ká faa hul k̄i. Fe sūm ká i sū ziŋ k̄i mb̄iw na, i sū báy suoriya ndaw̄ báy law ká *taŋ kad̄ kad̄ ndaw̄ pi. ⁴⁷ I pisi Ngerewuru, í ndad̄ ká nun nzoɓri riw bele. Báyii ɛ, báy namri riw bele na, nzoɓri ká Ngerewuru yāa ri na, ka d̄aa ri nde tul nzoɓ mbika law hāwri.

3

Gõm ká uru a se-seɗ

¹ Nam mb̄iw munu ká síe fere s̄u-o-ε maa saw̄ síe say ká ba saw̄ síe d̄áa nzaa bay kere Zibri na báyii ɛ, Piyer báy Zaa se ba *hul kāni Ngerewuru bay d̄áa nzaa bay kere. ² Lεε, w̄ara nzoɓ mb̄iw munu ká i mboŋ ni ba gõm saa wuru na, i sob̄ ni hā ni kaw faa rii ba hul kāni Ngerewuru ká i d̄i ba Faa Kere na, bay hāŋa ni goŋ fe ká luo nzoɓri ká i d̄o rii ba baɗi. ³ Zad̄ka led̄ban na ko Piyer báy Zaa ká i d̄o rii ba baɗi na báyii ɛ, ka goŋ ri lari. ⁴ Lεε, Piyer báy Zaa sid̄i bele i ko-kóm ba nun-ε, ro Piyer baa hā ni mii: «Mu ko buru key.» ⁵ Báyii ɛ, led̄ban na ko-kóm kāa ba luo-ri a giyaŋ bay ziŋ fe ká nduo-ri. ⁶ Lεε, Piyer baa hā ni mii, «Mì d̄o báy lari ká nduo-i key bay hāŋa mù ya. Roo ɛ, fe ká mì d̄oke na, mì hāŋa mù: Uru siya mú se-seɗ báy riŋ Zezu *Krisi ká Nazared!» ⁷ Ro, a mgba nduo hoɗo be a ura ni d̄o siya. Zad̄ε ku hoy, bal-eri báy para

nun ɓal-eri ɲoŋ kpaŋ ɗo ɗi ha ni. ⁸ Leɛ, ka uru vad a ɗo siya a tii saŋ se-seɗ, a riɪ ɓil hul kaɲi Ɗgerewuru ziŋ *nzob ndáy nzaapedri na a se-seɗ ɓáy kere, a zo zakra zakra ɓáy suoriya a pisi Ɗgerewuru. ⁹ Ruɔ nzobri riw bele ká i ko ni se-seɗ na, i pisi Ɗgerewuru ndaw. ¹⁰ Zafka i ko ni ɓa be ká'a kaw faa hul kaɲi Ɗgerewuru ká i ɗi ɓa Faa Kere a goŋ fe na ɓáyji le, zad ɓay zee ri sel ha ri kaw yer ɓay tul fe ká kal ká tul-e na.

Piyer tina saŋ fe ɗáa ɓari

¹¹ Ledban na poŋ fal Piyer ɓáy Zaa ya; nzobri riw bele ká zad ɓay zee ri na, i uru í ɗuu giriri ɓa luo-ri í vaa kiri ri ká ɓil pãl ká i ɗi ɓa pãl Salomon. ¹² Zafka Piyer ko munu ɓáyji le, ka ɓaa ha ruɔ nzobri mii: «Baari Izarayelri! Bay ji roo, fe key na tuku ri mini key le? Bay ji roo, i ko-kóm deke ɓa tul ɓuru riɪ fe ká hurusuo ɓuru, mase law ɓuru ká ɓuru ɗaa ɓo tul Ɗgerewuru na ze ha ledban na séke seɗ key le? ¹³ Ɗgerewuru *Abaraham, Ɗgerewuru Izak ɓáy *Zakob, Ɗgerewuru bulu naari na, ka ɗaa riŋ ɗika ɓo tul nzob peɗ be ká ɓa Zezu, ká ɓaari kji sùo-riɪ i poŋ ni ɓo nduo ɲgeredomayri í tun ni ɲgeren ká pol Pilad; ze ɓa fe ká'a mbi nzi-ε ká ɗi a hii ɓay poŋ ni. ¹⁴ Be ká'a ɓa Nzob ká Taŋ Kadaf, a ɓa Nzob Fe Ɗaa Ɗáy Zafɛ na, ɓaari kji ze i tun ni ɲgeren a í vbi Pilad ɓay haɲa ni ka tina nzob mbjw ká ɓa ɗombirim nzob ku ze ka ha ri. ¹⁵ Be mini ze, ɓaari na i ɗaa ha ri i mbay nzob haɲa nzobri kaw ɓáy kumnun, roo le, Ɗgerewuru tina ni saa luo huɗ ha ni kaw

ɓáy kumnun. Buru na, buru ɓa nzoɓ ɓay nasike. ¹⁶ Ledɓan ká ì kɔ ni key í tuu ni ndaw na, ka se-seɗ ɓáy faa hɔrusuo riŋ Zezu ká ha ni hɔrusuo, ɓáy faa ɗáa law ɓo tul-e. Be ze, ɓa faa ɗáa law ɓo tul Zezu ká ɗaa ha sùo ledɓan key na vaa ni kiyaw kiyaw, munu ka ì kɔ ɓáy nun-rì riw bele key ku.

¹⁷ «Yü-iri, fe kaayari ká ì ɗaa ziŋ Zezu na, ɓa fe ká ì kɔ sawke ya, ngeredomay ɓaari hoy kara kɔ sawke ya ndaw. ¹⁸ Roo le, be ze ɗaa ha ɓay ká Ngerewuru ɓaa ɓáy faa nzoɓ yaana bayri saa nzi-ε riw bele pola lew mii, *Krisi a kóko seke fe na, bayke ɗo munu ɓáy zaɗe. ¹⁹ Munu zu le, ì suo kér bay ɓaari, a í fére sùo-rì ɓa luo Ngerewuru bay haŋa ni ka bumra feyaa ɓaari na ɓa fal. ²⁰ Be ndaw roo, Ngerembay a pón saw síe ha rì ha bil law-rì huo lom, a píe Zezu, nzoɓ ká'a naa ni ví yaa nzoɓri na ha rì. ²¹ Timbede key na, ɗo nun haŋa Zezu Krisi ka káw nulue, kpuru maa ɓáy nam ká Ngerewuru a lékeke ɓal feri riw bele ɓa fie, munu ká'a ɓaa bayke pied lew hoy ɓáy faa nzoɓ yaana bayri saa nzi-ε ká i ɗo ɓoɗ ɓa taa be na. ²² Tusuke le, *Moyze nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru na ɓaa mii: “Ngerembay, Ngerewuru ɓaari na, a píe nzoɓ yaana bay saa nzi-ε mbijw munu ká ɓi ká sakra ɓaari na ha rì. Bay ɓeri riw bele ká'a ɓáa ha rì na, ì laa í ɗaa feke. ²³ Nzoɓ ha ha ká laa bay nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru key na ya le, i naa ni ká sakra nzoɓ Ngerewururi í i ni*.” ²⁴ Tii sawke

* **3:23** 3.23 Kjiŋa bol kusol ba sidfike 18.15,18-19.

saa tul Samiyel na, *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele baa bay feri ka tji ka bil namri ka naa dori di vuri key na suo bol ki bol ki. ²⁵ Fe ka Ngerewuru waa bay faa nzoɓ yaana bayri saa nzi-ε na do bay tul-ri. Kuni ka'a saa zinj bulu baari na, i do bil-e ndaw. Ka baa ha Abaraham mii: "Mi sam fe zuo tul saw nzoɓri riw bele ka tusiri key bay faa saw bo."† ²⁶ Be mini ze, Ngerewuru pie Zezu ka ba nzoɓ ped be na se luɔ baari Zibri titire dekɛ bay sam fe zuo tul-ri ha nzoɓ ha ha ka sakra baari na ka suo ker bay be ka tul fe daa kayaya beri.»

4

Piyer bay Zaa kaw pol nzoɓ kún sal bay luyeri

¹ Zafka Piyer bay Zaa i do baa bay ha nzoɓri koɓ bay na bayji le, nzoɓ fe poyri bay mbay tul nzoɓri ka i koro *hul kani Ngerewuru bay *Sadusiri vi zinj ri ka di. ² Suo-ri rii ri ya bay tul bay ka i fere nzoɓri mii, Zezu tji saa luɔ hud, bayke baa mii, nzoɓri ka i hu na i ma'a tji saa luɔ hud munu ndaw. ³ Bayji le, i mgbā ri i vbuku ri zuo hul sal kpuru tji tibie, bay ji le, sie ti mbaa. ⁴ Ze munu hoy kara, nzoɓri ngji bamba ka i laa bay ka i ka-kaake ha ri na, i daa law-ri bo tul Zezu. Namke ku na, warari ka i mbi law-ri na i nde tul nzoɓ mbika law hawri ka pola, ha ri maa isof sof duo zad ndebe (5.000).

⁵ Tibieke na bayji le, ngeredomay Zibri bay ngereri, roo bay *nzoɓ fere nzoɓri bol kusolri

† 3:25 3.25 Tiika saw fe 22.18.

ndaw na, i mbū k̄i ká bil ngerɛpuo ká Zuruzalem.
⁶ Anasi ká ba *ngerenzob fe poy luye, Kayif ká ba fay be ndaw, Zaa báy Alezandere ndaw, rɔɔ báy nzob ini be hawri na riw bele i kaw zad bay na ku ndaw. ⁷ Báyji le, i ha Piyer báy Zaa ví do pol-ri í vbi ri bay mii, «Baarì na, báy faa hurusuo ve, mase báy riŋ nzob ve ze ì vaaake nzob na ku le?»
⁸ Leɛ, Tem Law Pie ká mbaa bil law Piyer na ha ni baaake bay ha ri mii: «Baarì mbay buru Zifri báy ngereri ká *Izarayel, ⁹ vuri key na ì vbi buru bay tul fe kere ká buru daa zin gòm mbjw ká uru siya a se-sed, a í hii bay kókɔ, waa, sùo-ε na vaa ni mina le? ¹⁰ Munu báyji le, baarì riw bele báy led Izarayelri riw bele na, ndad bay haŋa r̄i kɔ ta-taŋ ndaw rɔ! Sùo ledban ká vaa na, vaa báy faa riŋ Zezu *Krisi ká Nazared ká baarì k̄i ì ber ni do tul puu say hud, ká Ngerewuru tina ni saa sakra nzob huferi. ¹¹ Ba be Zezu ká mbede Ngerewuru baa bay se tul-e mii:

“Tisaw ká baarì nzob mbúo hulri ì vbu bo bisuy na,

ȳi a vi ba tisaw kere ká kal tul tisaw hawri pavbad

a ba tisaw tigbaa hul taa tusueke*!”

¹² Nzob k̄i bod ká pam a úru saa luo-ε na, tiya. Ká ba tusue le, riŋ nzob k̄i bod ká sakra nzobri riw bele ká tusiri key ká Ngerewuru ha naari bay haŋa náa z̄iŋkeri pam na, tiya.»

¹³ Zadka ngeredomayri laa bay ká Piyer báy Zaa baa báy nun w̄ara nzob na ku báyji le, tuku ri ha ri kaw yer, bay ji le, i kɔ Piyer báy Zaa na ba

* 4:11 4.11 Simri 118.22.

nzobri ká i se zad fe fére ya, i ba nzob hoykeri munu hoy, roo le, i ko ndaw, bari na i ba baw sed Zezu. ¹⁴ Rɔbay, munu ká i ko ledban ká sùo-ε vaa ni ká do zin ri ká zadε ku na báyii le, i ko faa ká bay yinra báy bay do tul bay bari na ya. ¹⁵ Ro, í mbi nzaa-ri bay haɲa ri tji saa luo nzob kún sal bay luye bari na, í tii saw may kji bay ká sakra kji mii: ¹⁶ «Fe ji ze náa dáari zin nzob niri key na le, bay ji le, fe san ká i daa na do zad hie ha nzobri ká Zuruzalem ko riw bele! Náa maari bay máyri bayke ya. ¹⁷ Munu báyii le, bay haɲa bayke ka yaa zad ba pola pola ká sakra nzobri ya le, náa háari ri a náa baari ha ri mii, zadka i yji í baa bay báy rin Zezu na rɔbay ha nzobri ba kji le, buru daa zin ri se se.»

¹⁸ Báyii le, i di ri í haa ri bay haɲa ri baa bay, mase i fére nzobri fe báy rin Zezu na mbáa. ¹⁹ Zadka Piyer báy Zaa laa bayke na ku báyii le, i yinra báy bay ha ri mii: «Baari kji ì kér sùo-rì í ko, híε *bol kusol Ngerewuru, báy híε bol kusol-rì laa na waa, haa ze ndad mba haw ká nun Ngerewuru le? ²⁰ Buru na, buru maa bay mgbaka sùo buru bay báa bay fe ká buru ko báy nun buru, báy fe ká buru laa báy suku buru na ya.» ²¹ Báyii le, nzob kún sal bay luye Zibri haa ri ba kji ndaw rɔɔ, í pɔɲ ri ha ri zol báy. I ko faa ká bay daa fe zin ri ya, bay ji le, nzobri riw bele pisi Ngerewuru bay tul fe san ká kal na. ²² Nzob ká sùo-ε vaa ni key na, mbiimbam mbona fe kal sin nin.

Nzaa bay kere nzob mbika lawri

23 Zadfka i pɔŋ Piyer báy Zaa ha ri zol na báyii ɛ, i se luo nzoɓ ɓariri, í ɓaa ɓay feri ká *ŋgerenzob fe poyri báy ŋgereri ɓaa zɪŋ ri na. 24 Zadfka i laa ɓayke báyii ɛ, i mbu nzaa-ri mbjw hoy riw bele, í daa nzaa ɓay kere ha Ŋgerewuru mii: «Mbay tul feri riw bele, ɓo kɪ ze mù daa tumbam, mú daa tusiri báy mbiiri báy feri riw bele ká do ɗi. 25 Ba ɓo Ŋgerewuru kɪ ze, mù ɓaa ɓay báy faa Tem Law Pie ɓo ha bulu ɓuru *David piɛɗ lew, ɓe ká'a ɓa nzoɓ ped ɓo na mii:

“Bay ɲi rɔɔ, saw puo nzoɓri ɓoɗ ɓoɗ law-ri se ri bũɓubu bũɓubu,
ha ri uru báy siika sùo-ri mini ɛ?
Bay ɲi rɔɔ, nzoɓri leke sùo-ri í uru budfuru budfuru gɔr hoy ɛ?

26 Mbayri ká tusiri key i mbu kɪ,
a ŋgeredɔmɔyri kara í uru ɓay rúu zɪŋ
Ŋgerembay báy Krisi,
ɓe ká'a naa ni do ɓoɗ ɓa nzoɓ ped ɓe†.”

27 «Ba tusue, Ŋgerewuru ɓuru, ká ɓil puo ni key na, *Eroɗ báy Pɔs Pilad i mbu kɪ zɪŋ saw nzoɓri ká i kɔ mù ya báy led Izarayɛlri na, í leke ɓay ká sakra kɪ ɓay daa fe zɪŋ Zezu, nzoɓ ká taŋ kaɗaŋ ká mù naa ni do ɓoɗ ɓa nzoɓ ped ɓo na.

28 Be ze, fe ká mù leke pola báy faa hɔrusuo-ɔ báy law hiiya ɓo na, i daa ɔ báy zadɛ. 29 Timbeɗɛ key na, fe seke ká i hii ɓay daa zɪŋ ɓuru na, mu kɔ. Mu ha ɓuru nzoɓ ped ɓori na hɔrusuo ha ɓuru káake káa ɓay ɓo na báy nun wara nzoɓ.

30 Mu daa nduo-ɔ ka ɓo tul ɓuru ha ɓuru vaaake nzoɓ suosereɓri, ɓúru daake fe saŋri báy feri

† 4:26 4.26 Simri 2.1-2.

ká mba kóko báy riṅ Zezu, nzoḅ ká taṅ kaḍaṅ ká mù naa ni ḍo ḅoḍ ḅa nzoḅ pef ḅo na.»

³¹ Zadka i ḍaa nzaa ḅay kere ɔ na báyi le, zaḍ ká i mḅu kḷ ká ḍi na laṅ yik yik, Tem Law Pie ví mbaa ḅil law-ri riw bele, a í ka-káa Bay Ngerewuru báy nun w̄ara nzoḅ.

Nzoḅ mbika lawri mḅa ini ziṅ kḷ

³² Ruo nzoḅri riw bele ká i mbi law-ri na, i ḍaa law-ri báy k̄er ḅay ḅari maa kḷ, í ḍo ḅa nzoḅ ká mḅiw h̄oy. Nzoḅ mḅiw ká sakra ḅari ker mii, fe ḅeri na ḅa taa ḅeri huo ḅeri h̄oy ya, roo le, ḅari riw bele na i ko fe ḅari ḅa fe kḷ riw bele. ³³ Nzoḅ ndáy nzaapedri na ḅaa nasi ḅay t̄i Ngerembay Zezu saa luo huḍ na báy bawda h̄urusuo, le, Ngerewuru saṃ fe zuo tul nzoḅ mbika lawri riw bele. ³⁴ Nzoḅ mḅiw ká sakra ḅari ká fe puo nduo-ε puo na, tiya. Tusueke le, ḅari ká i ḍo báy w̄ari, mase hulri na, i hie í p̄oṅ larike í faa, ³⁵ í víke ḅa *nzoḅ ndáy nzaapedri, roo í leke ká sakra ḅari nzoḅ mbika lawri na, maa báy tul fe ká nzoḅ ḅaa ḅaa le, se síeke na. ³⁶ Nzoḅ mḅiw ká riṅ-ε ḅa Zezeḅ, ká nzoḅ ndáy nzaapedri ḍi ni ḅa Barnabas (saṃ riṅke le, ḅa nzoḅ ḍáa w̄ara ḅo ḅil law nzoḅ), saṃ kaṅi ḅe ḅa Levi, ká i mḅoṅ ni ká Sipir na, ³⁷ ka hie w̄a ḅe mḅiw a p̄oṅ larike a faa a vieke ḅa nzoḅ ndáy nzaapedri.

5

Ananiyas báy máy ḅe Safira

¹ Nzoḅ mḅiw riṅ-ε ḅa Ananiyas báy máy ḅe Safira, i hie w̄a ḅari mḅiw. ² Báyi le, Ananiyas

wal nzaa larike ndji. Máj be kara zuo zinj ni ká dī ndaw. Ro, a séke báy bie larike na a há *nzob ndáy nzaapedfri a baa mii: «Bele zey.» ³ LEE, Piyer vbi ni mii: «Ananiyas, sawke mina roo, mù há *Satan mbaa bil law-a há mù baa bay baylu há Tem Law Pie, a mú koroo lari wáa bo na, mú víke mini key hoy le? ⁴ Pola roo bay haɲa mù hie wáa bo na waa, ba taa bo ya le? Ze, mù hie hoy kara, ba bay bo zu, mù dáake fe munu ká law-a hii na ya le? Waa, daa mina roo, mù mbi nzaa-a sùo-o, roo mú daa fe mini key le? Ba nzob ze mù baa bay baylu há ni ya, roo le, ba Ngerewuru!» ⁵ Zadka bayke todo bo suku Ananiyas na báyii le, ka lie gbáy ba huɗ. Nzobri riw bele ká i laa bayke na, hje daa ri zikiki. ⁶ Ro, led kubanri uru i mbi ni í kaa ni báy gari í vaa voro ni.

⁷ Bole dī ya waka ká daa saw síe say na báyii le, māj be ví rii hul ká Piyer do dī na taɲ kóko fe ká kal na. ⁸ LEE, Piyer vbi ni mii: «Baa há mi laa! Lari wáa ká ì hie na waa, bele hoy zey le?» LEE, māj na yijra báy bay mii: «Bele larike kɪ zu.» ⁹ Báyii le, Piyer baa há ni mii: «Sawke mina roo, ì há law-rì maa kɪ bay líe Tem Ngerembay le? Mu ko, nzobri ká i voro waa-ka na, i do faa hul ku. I mbika mù munu na ndaw.» ¹⁰ Zade ku hoy le, ka lie gbáy ba huɗ ká pol Piyer. Ro ze, led kubanri na i yji í vaa daa tul-ri tuɲ huɗ Safira na, í mbi ni í vaa voro ni do lakun wara. ¹¹ Nzob mbika lawri riw bele ká i mbu tul kɪ, báy nzob hawri ká i laa bayke na, hje daa ri zikiki.

Nzob ndáy nzaapedfri daa fe sanri

12 Nzob ndáy nzaapedfri na dfaa fe sanri báy feri ká mba kókó ñgi-ñgi ká sakra nzobri. Nzob mbika lawri mbu k̄i riw bele ðanguo ká ðil boro Mbay Salomon. 13 Ze nzobri baa ðay ðari báy kere í písike ri ðamba hoy kara, nzob mb̄iw ká'a ndeke tul-ri nde na, tiya, ðay j̄i le, h̄je dfaa ri. 14 Be nu ku hoy kara, ruo nzobri ñgi ðamba, máyri báy w̄arari i mbi law-ri ha Ngerembay a í nde tul k̄i ba pola pola. 15 Feke ku na dfaa ha nzobri f̄aa nzob suoseremri saa hula báy fe nam ðari, í dfaa ri zuo bufaa buo ledfedfe ðay haña bo, zadka Piyer do kál faa na báyji le, tem be ka guba tul nzob haneri. 16 Ruo nzobri ñgi ðamba tasiri, i uru báy puo báy puo ká do lakun Zuruzalem ndaw í víke báy nzob suoseremri báy nzob hayri ká temndayari do tul-ri, le, i vaa riw bele.

I faa nzob ndáy nzaapedfri zuo hul sal

17 Báyji le, *ngerenzob fe poy luye báy ðari riw bele ká i kaw ziñ ri ká i ba *Sadusiri na, i dfaa sere ziñ *nzob ndáy nzaapedfri. 18 Ro, í f̄aa ri í dfaa ri zuo hul sal ká puoke na. 19 Báyji le, led nzaaped taa Ngerembay uru saa nulue ba suñ, a ví mgbuda faa hul sal na ha ri t̄ji kele a baa ha ri mii: 20 «Ì se í káw *hul k̄ani Ngerewuru, í ka-káa ðay feri riw bele ká se tul káw báy kumnun key na ha nzobri laa.» 21 Zadka nzob ndáy nzaapedri laa ðay key na báyji le, i zol í se hul k̄ani Ngerewuru ba tibie pied hoy, a í tii saw fére nzobri fe.

Báyji le, ngerenzob fe poy luye báy nzobri ká i kaw ziñ ni na, i d̄i ngerẽ Zibri riw bele ká i

ba nzob kún sal bay luyeri ha ri vi bay fón bay, rɔɔ í pie nzaaped hɔ nzobri ká i kɔrɔ hul kɔni Ngerewuru vaa di nzob ndáy nzaapedri ká bil hul sal. ²² Zadka i se hul sal na báyi le, i zinj ri ya. Le, i yi báy fal-ri nzek í baa hɔ *nzob kún sal bay luyeri na mii: ²³ «Zadka buru tji nzaa hul sal na, faa hul mgbá do di gbukru, a nzob kóro faa hul salri na kara i do di kek. Roo le, zadka i mgbuda faa hul hɔ buru se hula na le, buru kɔ sùo nzob mbjw ya.» ²⁴ Zadka mbay nzobri ká i kɔrɔ hul kɔni Ngerewuru báy ngerenzob fe poyri laa bayke na báyi le, i ker bay ká di kpuy. Fe ká tji tul nzob ndáy nzaapedri báy fe ká'a kali na i kɔ ya kɔ wum. ²⁵ Le, nzob mbjw munu tji tul-ri a baa ha ri mii, «Ì laa key! Nzobri ká ì fɔa ri zuo hul sal na, i do bil hul kɔni Ngerewuru a í do fére nzobri fe.» ²⁶ Báyi le, nzobri ká i kɔrɔ hul kɔni Ngerewuru báy mbay bari na, i se í zinj nzob ndáy nzaapedri na, í fɔa ri í víke ha ri. I mgbá ri báy hurusuo ya, bay ji le, i daa hje sùo-ri bay nzobri ká ì vbuku ri báy tisawri.

²⁷ Falé ká i fɔa ri í víke ri do pol nzob kún sal bay luyeri na báyi le, ngerenzob fe poy luye na tii saw vbika ri bay mii: ²⁸ «Pola na waa, buru haa ri bay haɔa ri fere nzobri fe báy rin nzob na key ya le woo! A ze ì kɔ fe fére baari na bayke yaa Zuruzalem kpol kpol riw bele, í hii bay haɔa bay hud' nzob key na ka bo tul buru zu!»

²⁹ Báyi le, Piyer báy nzob ndáy nzaaped hawri na, i yinjra báy bay ha ri mii: «Dáa vu mbom bo tul Ngerewuru ndad mba daa bo tul nzob!

³⁰ Baari na, ì ber Zezu do tul puu say hud' í i ni,

roo ɛ, Ngerewuru ká bulu naari koɗ ni na ze tina ni saa luo huɗ. ³¹ Ba be na kɔ ze Ngerewuru mbi ni ha ni kaw tunduɔ hoɗo be ká ba zad káw luye, a daa ni kaw ba mbay tul nzoɓri, a ba Nzoɓ Yaana Nzoɓri, bay mgbúda faa ha Izarayelri suo kɛr bay bari ká tul feyaa bari ha Ngerewuru ka nda buma ziŋ ri. ³² Buru ndaw, Tem Law Pie ká Ngerewuru ha ni mbaa bil law nzoɓri ká i daa vu mbom bo tul-e ndaw na, buru ba nzoɓ bay nasike.»

³³ Zafka nzoɓ kuŋ sal bay luyeri laa bayke na báyii ɛ, law-ri faa ri puu-u, í hii bay ika nzoɓ ndáy nzaapedri na. ³⁴ Báyii ɛ, nzoɓ mbiw ká sakra bari ku ba Farizi, riŋ-ε ba *Gamaliyel, a ba nzoɓ fére nzoɓri *bol kusol ká nzoɓri riw bele hii bay be bamba na do di. Ka uru siya ká sakra nzoɓ kúŋ sal bay luyeri na, a vbi ri bay haŋa ri tina nzoɓ ndáy nzaapedri na tji keɛ ndji ndaw ro! ³⁵ Fal tji bari na, ka baa ha nzoɓ kúŋ sal bay luyeri na mii: «Baari Izarayelri! I nze báy sùo-ri bay tul feri ká i hii bay daa ziŋ nzoɓri key na! ³⁶ I kɛr í ko! Bole di bamba ya roɓay ze Tedas tji a baa mii, beri ba nzoɓ luye laa ro! Ze a faa nzoɓri maa isod niŋ zuo fale. Lεε, nzoɓri i ni a ha nzoɓri riw bele ká i se fal-ε na, i bere kɔ kad kad ha fe ká'a hii bay daa na do ba fe ká gor hoy. ³⁷ Ká fal be Tedas ká bil sewke ká i daake riŋ nzoɓri do bil mbede na báyii ɛ, Zudas, nzoɓ ká kuɗu zad ká Galele tji. Be hoy kara ka faa nzoɓri ŋgii maa fe zuo fal-ε a séke. Lεε, nzoɓri i ni na ndaw, a ha nzoɓri riw bele ká i se fal-ε na, i bere kɔ kad kad. ³⁸ Munu zu ɛ, timbede key na

mî baa ha ri: ì yoklo sùo-rî ká tul nzoɓri key na mbăa! Ala ri ha ri zól! Zadfka fe dâa bari na uru saa luo nzoɓ hoy le, a bíe báy, ³⁹ a ze ɓo, zadfka uru saa luo Ngerewuru le, ì ti máa bíe ya. Koko ká ì ru-ruy zinj Ngerewuru!»

Báyji le, bari nzoɓ kúnj sal bay luyeri na, i yaa kér bay Gamaliyel ⁴⁰ í dî nzoɓ ndáy nzaapedri ha ri nda ri báy ndoy, a í haa ri baa bay báy rinj Zezu. Fale ku roo i ala ri ha ri zól báy. ⁴¹ Lee, nzoɓ ndáy nzaapedri zól ká zad fónj bay na ku báy suoriya, bay ji le, Ngerewuru ko ri ba nzoɓri ká i maa kóko seke fe bay tul rinj Zezu. ⁴² Nam báy nam ká bil hul kani Ngerewuru báy bil hul nzoɓri na, í fere ri fe banɗuo í ka-káa Bay Kere mii, Zezu ba *Krisi, nzoɓ ká Ngerewuru waa a pie ni ví yaa nzoɓri na.

6

I nan nzoɓ soko nzoɓri ba tonɔ say

¹ Bil sewkeri ku na, munu ká ruo nzoɓ mbika lawri ngji ba pola pola na, nzoɓ mbika lawri ká i uru saa puo kji ká i baa nzaa gerek na, i nguri sùo-ri bay tul Zibri ká i baa nzaa eboro, bay ji le, nam báy nam na, zadfka i do wál fe sum na le, i ker se tul máy sieri ká i baa nzaa gerek na ya.

² Báyji le, *nzoɓ ndáy nzaapedri ká duo fale sidî na, i dî nzoɓ mbika lawri riw bele ha ri mby kji í baa ha ri mii: «Bay haɗa buru pɔɗ ka-káa Bay Ngerewuru, roo búru yji búru ba nzoɓ léke fe sumri na, ba fe ká do báy faake ya. ³ Saɓwe mini ze, yu bururi, ì nán warari ba tonɔ say ká sakra baarî ká nzoɓri ko simsed bari do báy kere, ká

Tem Law Pie mbaa bil law-ri, a í dfo báy nun nzem ndaw na, bo ha buru pón pedkeri key na ka zuo nduo-ri ha ri daa. ⁴ A buru na le, ped daa buru a bá daa nzaa bay kere báy ka-káa Bay Ngerewuru ha nzobri laa.»

⁵ Báyii le, bay ka i baa na, nzob mbika lawri hii dfo di riw bele. Ze í naa Etjen ka mbika law be ngji bamba, ka Tem Law Pie mbaa bil law-ε na. I naa Filiβ ndaw, Prokor ndaw, Nikanor ndaw, Timon ndaw, Parmenas ndaw, roo Nikola ka uru saa puo ka Antiyos, be ka'a fere sùo-ε a vi ba nzob kof Ngerewuru na. ⁶ Fale ku báyii le, i faa ri í kie ri ha nzob ndáy nzaapedri ha ri daa nduo bo tul-ri, í daa nzaa bay kere bay tul-ri. ⁷ Be nu ku laa le, Bay Ngerewuru yaa zad ba pola pola. Ka bil ngerewuru ka Zuruzalem na, ruo nzob mbika lawri ngji ba pola pola, a nzob fe poyri kara ngji bamba i daa law-ri bo tul Zezu.

I mgba Etjen

⁸ Etjen na fe sami Ngerewuru dfo tul-e ha ni dfo báy hurusuo daa feri ka mba kóko, báy fe sanri ngji bamba ka sakra nzobri. ⁹ Roo le, Ziβ haneri ka i di *hul mbú kji bari ba «koyri ka i pón,» ka í uru saa puo ka Sirgen báy Alezandere, roo báy kudú zad ka Silisi báy Azi ndaw na, i tii saw máy bay zin Etjen. ¹⁰ Roo le, i maa bay mgbaka ni báy bay ya, bay ji le, Tem Law Pie ze ha ni nun nzem baa bay. ¹¹ Báyii le, i puo nzob haneri puo ndaw roo, ha ri kud' bay zuo nzi-ε mii: «Bay kaaya ka'a baa a daake bay bo tul *Moyze báy Ngerewuru na, buru laa ka nzi-ε.» ¹² Be ze, i suru tigbaa nzobri báy ngerε Zibri, roo

ḅáy *nzoḅ fére nzoḅri bol kusolri ndaw na, ha law-ri faa ri ha ri daa so tul Etjen í mgba ni í séke ni luo *nzoḅ kún sal ḅay luyeri. ¹³ I vi ḅáy nzoḅri ká i kudḅ ḅay zuo nzi-ε mii: «Ledḅan key na ḅaa ḅay kaaya ḅanḅuo se tul hul kaḅi key ká do ḅod ḅa taa Nḅerewuru ndaw, se tul *bol kusol Moyze ndaw pi. ¹⁴ Buru laa ḅay ká nzi-ε mii, Zezu ni ká Nazareḅ na, a ḅíε zad ni key wukluk wukluk ndaw, a fere fe nduo puo ká Moyze ha naari na ha ni do ḅod ndaw pi.» ¹⁵ Báyii ε, nzoḅri riw bele ká i kaw zad kún sal ḅay luye na, i mḅu kóm yim ḅa tul Etjen, ε, i ko nun-ε riḅi nun led nzaaped Nḅerewuru ká nulue.

7

Etjen tina saw ḅay ká pol nzoḅ kún sal ḅay luyeri

¹ Báyii ε, *ḅgerenzoḅ fe poy luye vbi Etjen mii, «ḅay ni ká i daa ḅo tul-a key na waa, ḅa tusue ki ε?» ² Λεε, Etjen yiḅra ḅáy ḅay mii: «Baari yu-iri ḅáy baari, i laa ḅay ḅi key na ḅáy kere! Nḅerewuru Nzoḅ Riḅ Dika na tiḅi tul baḅa naari *Abaraham, ḅáy sewke ká'a dōke tusiri ká Mesopotami koḅ ká'a zol a vaa daa puo ká Saran ya ḅáy na, ³ Nḅerewuru ḅaa ha ni mii: “Mu zól ká tusiri ḅo, mú pōḅ nzoḅ ini ḅori mú se tusiri ká m̄i kíε m̄i*.” ⁴ Báyii ε, Abaraham na zol a pōḅ nzoḅ Kalderi a vaa daa puo ká Saran na. Zadka bi-ε hu ká Saran na báyii ε, Nḅerewuru ha ni se tusiri ni ká i kaw di timḅede key. ⁵ Ka

* 7:3 7.3 Tiika saw fe 12.1.

kaw tusiri nzobri, le, zad ruka fe be tiya. Zad taa ndiike mini kara tiya, roo le, Ngerewuru waa zinj ni mii, beri hanja ni tusirike na ba taa be, bay vu bul-eri. Ze Abaraham ti bay led ka bil sewke ku na ya hoy kara, ⁶ bay ka Ngerewuru baa ha ni na ze do key: "Saw bori kaw tusiri nzobri. I daa ha ri vi ba koy i daa nun-ri tuo sie mbiimbam isod nin. ⁷ Roo le, nzob puokeri ka i ha ri kaw ba koy na, bi ki ze mi daa bay bo tul-ri. Fale le, i tji i vi kaw tusiri ni key na, a i ruo mi ka di†." ⁸ Be nu ku na bayji le, Ngerewuru sinj tul bay ka'a waa zinj Abaraham na, a ha ni kuj ngori bay kieke *saka kuni ka'a saa zinj ni na. Be ze, zadka Abaraham mbon Izak daa nam tɔnɔ sidi na, ka kuj ngori be. Izak mbon *Zakob a kuj ngori be. Zakob hoy kara, zadka'a mbon ledri duo fale sidi na, ka kuj ngori bari ndaw. Ba bari na ku ze, i ba saw bulu naari.

⁹ «Vu Zakobri ka i ba saw bulu naari na, i daa sere zinj tɔnɔ fal-ri ka ba Zezeb, i mgba ni i hie ni ha ni ba koy ka tusiri Ezibte. Roo le, Ngerewuru sad zinj ni, ¹⁰ a tina ni saa bil kɔkɔ seke fe beri riw bele. Ka ha ni nun nzem ha fe daa be kara rii law *Farawon ka ba mbay ka Ezibte na. Be ze, ka hake Zezeb kaw ba nzob reke bil puo be, bay tusiri Ezibte riw bele.

¹¹ «Bayji le, kon luye lie bo tusiri Ezibte na riw bele bay tusiri bulu naari ka *Kanaa ndaw. Konke na daa ha nzobri ko seke fe ngji bamba tasiri, ha bulu naari zinj fe sum ndji mini ka bay sokoke suo-ri ya. ¹² Zadka Zakob laa bay soro

† 7:7 7.7 Tiika saw fe 15.13-14.

fe pay ká dfo tusiri Ezibte na báyyi le, ka pie vi-eri ká ba bulu naari na se di faa bal ba mbjw. ¹³ Ndeke di faa bal ba sidike ká i se na báyyi le, Zezeb kie sùo-ε h̄a yu-eri kɔ ni. Be nu ku ndaw rɔɔ, Farawon kóke saw nzob ini Zezebri na báy. ¹⁴ Báyyi le, Zezeb pie nzaa ped bay haɲa ri v̄a di bi-ε Zakob báy nzob ini be h̄awri ká tul-ri s̄iɲ tɔnɔ say p̄are ndebe na ha ri ví kaw tusiri Ezibte. ¹⁵ Be ze, Zakob na ví kaw Ezibte kpuru ndaw rɔɔ, a hu ká di báy. Bulu naari taa h̄awri kara, i hu ká di ká fal hud be na ndaw. ¹⁶ Hud bari na nzobri i séke Sikam ká Kanaa, i v̄a voro dfo luɔ hud ká Abaraham hie pola lew zɪɲ vu Emori na.

¹⁷ «Bay ká Ngerewuru waa zɪɲ Abaraham pola lew na, zadka namke tɔɲ di ya deb bay ví báyyi le, saw naari mbon k̄i í síe ba pola pola ká tusiri Ezibte. ¹⁸ Fale ku le, mbay k̄i ká ba fie ká laa soro bay Zezeb ya na tii saw réke puo ká di. ¹⁹ Mbayke ku na kɔ bulu naari báy nun s̄je, a ula ri a d̄aa nun-ri tuɔ síe a haa ri bay haɲa ri pɔɲ vu bari ká ba led tupɛɲri ha ri hu. ²⁰ Sewke ku na, i mbon *Moyze ká ndad led bamba ká nun Ngerewuru. I hol ni ká bil hul bi-ε few say. ²¹ Zadka i zɪɲ faa kɔɔ ni mb̄a í pɔɲ ni na báyyi le, vu Farawon ká ba led máy tikdi na v̄a zɪɲ ni a mbi ni, a hol ni ba vu bil-e. ²² Ze Moyze na, i fere ni nun nzem nzob Ezibteri riw bele h̄a ni kɔ. Ka ɲɔɲ báy bay ndaw, báy fe d̄aa beri ndaw pi.

²³ «Zadka Moyze d̄aa mbiimbam s̄iɲ niɲ na báyyi le, ka mbi nzi-ε bay séke bay v̄a kóko yu-eri ká i ba led Izarayelri na. ²⁴ Zadka'a se na báyyi le, ka kɔ led Ezibte mbjw munu ká dfo d̄aa

bay zinj lef *Izarayel na. Ze a yaa tul lef Izarayel ká ku-ε nda ni na, a nda ni a i ni a vbidfake gbaa ndaake. ²⁵ Ka ker ká bil law-ε mii, yu beriri i kóko beri ba nzob ká Ngerewuru a tinake ri saa bil koy. Roo ε, i ko munu ya. ²⁶ Nzaaruoke na bayji ε, ka yji a se luo-ri na robay, ε, ka zinj lef Izarayelri sidi ká i do ndaka ki. Ka vi do mgbaka ri herε bay kusol bay huoke bay huoke law-ri a baa mii: “Yu-iri, baari ká i ba nzob ini na, daa mina i nda ki munu ε?” ²⁷ Bayji ε, nzob hay ká nda yu-ε ngji bamba na tun Moyze ngeren a baa mii: “Nzob ve ze náa mù ba mbay, mase nzob kún sal bay tul buru ε? ²⁸ Waa, mù hii bay ika mi munu ká mù ike nzob ká Ezibte ká liε na ndaw ε woo‡!” ²⁹ Zadka Moyze laa bayke na bayji ε, ka naa sùo-ε a tji dul a vaa kaw tusiri Madian. Ka kaw di kpuru, a mbon lef warari ba sidi ká di.

³⁰ «Zadka mbiimbam kal sin nin na bayji ε, Moyze do bil law kor ká lakun kuo ká Sinay. Lεε, lef nzaaped ká nulue mbjw tji tul-e ká bil rim huu ká do puu ká gbúda. ³¹ Zadka Moyze mbi nun-ε a ko fe ká tji na, tuku ni ha ni kaw yer, ze a soro ba pola bay kóko feke na. Bayji ε, ka laa kusol Ngerembay ká baa ha ni mii: ³² “Mi ba Ngerewuru bul-ari. Mi ba Ngerewuru Abaraham, Ngerewuru Izak, a mi ba Ngerewuru Zako ndaw§.” Bayji ε, hie daa Moyze ha ni to kpak kpak, a hii bay ko-kóm ba huu na mbaa. ³³ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: “Mu nán dikon

‡ 7:28 7.28 Tji keε 2.14. § 7:32 7.32 Tji keε 3.6.

ká bal-a, bay ji le, zad ká mù dfo dfi key na ba zad ká dfo bod ba taa bi. ³⁴ Nzob biri ká i kaw tusiri Ezibte na, m̄i k̄o s̄eke fe bari k̄o. R̄eke s̄uò bari na, m̄i la-laa, ze mí dfi mí vi bay yāāa ri. Timbede key na, mu vi ha mi píe mù se Ezibte*.”

³⁵ «Moyze taa mbiwke ká led Izarayelri tunj ni ngeren̄ í baa mii, nzob ve ze naa ni ba mbay, mase nzob kúnj sal bay tul bari le na, ba be na k̄i ze Ngerewuru pie ni ba mbay ndaw, nzob tina ri saa bil koy ndaw, báy faa led nzaaped ká nulue ká t̄ji tul-e ká bil rim huu ká dfo puu ká gbúda ká'a so ni na. ³⁶ Ba be Moyze na ze, ka tina led Izarayelri saa bil koy ká tusiri Ezibte báy faa fe sāri, báy feri ká mba kóko ká tusiri Ezibte ndaw, ká lakun Maambii S̄ie ndaw, ká bil law kor mbiimbam s̄in̄ nīj ndaw pi. ³⁷ Ba be na key rōbay ze ka baa ha led Izarayelri mii: “Ngerewuru a píe nzob yāāa bay saa nzi-ε mbiw munu ká bi, ká sakra baari na ha ri†.”

³⁸ Zadka led Izarayelri mby k̄i ká bil law kor na, be Moyze key na rōbay ze ka dfo zinj ri. Ka dfo sikda bulu naari báy led nzaaped Ngerewuru ká baa bay zinj ni ká tul kuo Sinay. Be Moyze na ze yāa bay ká luo Ngerewuru ká ba bay káw báy kumnun na ha bulu naari, le, i suo í baa ha naari. ³⁹ Roo le, bulu naari hii bay d̄aa vu mbom bo tul bay be na ya, í tunj ni ngeren̄ í daa law-ri bo tul ȳi ba tusiri Ezibte, ⁴⁰ í baa ha *Ar̄on mii: “Daa wururi ha buru ha ri nda faa pol naari, bay ji le, Moyzeke ká tina naari saa tusiri Ezibte na, náa

* **7:34** 7.34 T̄ji kele 3.5,7-8,10. † **7:37** 7.37 K̄ija bol kusol ba sidike 18.15.

kóri zaḍ ka'a se ɓa ɓaḍi ya‡." 41 Ká ɓil namke ku na, i zuu lari í ɗaa ni rīi vu nday ɗo í puo ɓa wuru ɓari, a í ɗaa suoriya ɓay tul fe ká i ɗaa ɓáy nduo-ri ɗo na. 42 ɓáyji ɛ, fe ɗaa ɓari na ɗaa ha law Ngerewuru fere ɓir ká tul-ri, a pɔŋ ri ha ri ruo mbaymawri ká tumbam, munu ká'a ɓaa ɓayke ká ɓil mbede nzoɓ yaɗa ɓayri saa nzi-ε mii:

“Baari Izarayelri, waa, ɓa ɓi ze ì vbie fe hol í puoke fe ha m̄
 ɓáy mbiimbam ká náa ɗári sín nin ká ɓil
 law kor na ɛ?
U-uu, ɓa ɓi ya.

43 Zadri riw bele ká ì se ɗi na,
 ì soɓ fe ká i puḍ ɓa hul wuru ɓaari ká ɓa
 Molok,
 ɓáy wuru mbaymaw Refan ká ì ɗaa ɓáy
 nduo-ri na.

Wurukeri key na ì ɗaa í puo fe ha ri.
Sawke mini ze, m̄ vbúku rī mí ha nzoɓri ví fãa
 rī
 í zólke ɗi ɗi mak mak ɓáy Babilon̄S.”

44 «Zadka bulu naari ɗo ɓil law kor ɓáy na,
*hul kaɗi Ngerewuru ká i ɗaa ɓáy huɔ na ɗo
sakra ɓari a kie rī mii, Ngerewuru ɗo zin ri.
Hulke ku na, i ɗaa munu ká Ngerewuru mbi nzi-
ε a kie Moyze faa ɗáake ha ni ɗaa munu ká'a ko
ɓáy nun-ε. 45 Hulke ku na, vu bulu naari pɔŋ
ha vu ɓari. A ɓari na laa ɛ, i soɓ í séke fal
*Zozuye ká nda faa pol-ri kpuru í t̄jike tusiri ká
Ngerewuru nii saw nzoɓri ká i kaw ɗi na pol-ri.

‡ 7:40 7.40 T̄ji keɛ 32.1. § 7:43 7.43 Amos 5.25-27.

Hulke ku na dfo kpuru tji sewke ká *David réke mbay. ⁴⁶ Be David na ka rii nun Ngerewuru, a vbi ni faa bay dáa hul ha be ká'a ba Ngerewuru Zako na, ka daa puo ká di. ⁴⁷ Roo le, ba vi-e Salomon ze daa hul ha ni. ⁴⁸ Be nu ku hoy kara, Ngerewuru ká nulue siya ká'a ba Ngeré Tul Feri Riw Bele na, kaw bil hul ká nzob daa báy nduo-ε na ya, munu ká Ngerembay baa ha nzob yaana bay saa nzi-ε mii:

⁴⁹ “Nulue siya ba zad réke mbay bi,
a tusiri key ba zad toko bal-i.

Waa, kiri hul ji robay, i daa bay hana mi le?

Waa, zad haa ze i daa ba zad mgbaka tarām bi le?

⁵⁰ Fe niri key na waa, ba bi ze, mi daa riw bele ya le*?”

⁵¹ «Baari nzob tul ngononri ká law-ri mbii dib dib, ká suku-ri tji suy í laa bay ya ndaw na! I tun Tem Law Pie ngeren banquo! Baari na i dfo munu ká bulu baari na uo! ⁵² Nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru na, nzob taa haa ze bulu baari na lad daa nun-ε tuo sie le? Bari na, i i nzobri ká i vi pola í ka-káa bay se tul vika Nzob Fe Daa Báy Zade na. Ba be na ze, timbede i mbi tul-e í i ni. ⁵³ Baari ká i yaa *bol kusol Ngerewuru báy faa led nzaapedri ká nulue na, i daa vu mbom bo tul bol kusol key na ya!»

I i Etjen

⁵⁴ Zadka *nzob kún sal bay luyeri laa bayke na munu báyii le, law-ri faa ri puu-u, í su sere-ri

* **7:50** 7.50 Ezay 66.1-2.

ngěř ngěř ká tul Etjen. ⁵⁵ Roo ɛ, Etjen ká Tem Law Pie mbaa bil law-ε na kɔ-kóm ba nulue, ɛ, ka kɔ riŋ dika Ngerewuru báy Zezu ká dɔ siya ká tundo hodo Ngerewuru ⁵⁶ a baa mii: «Ì laa key! Mĩ kɔ nulue mgbuda dɔ hoy, mí kɔ *Vu Nzoḅ dɔ siya ká tundo hodo Ngerewuru!»

⁵⁷ Zadka i laa bayke munu báyji ɛ, i guu ni góm í daa nduo-ri mbii basuku-ri í takra í dɔu vbububu ba tul-e, ⁵⁸ í mgba ni í tije ni saa bil ngerɛpuo na ngerɛj ba nzaa zad ndaw rɔɔ, í tii saw vbuku ni báy tisaw bay ika ni báy. Nzoḅ nasi bay hudɛ beri na, i nan gari bari í ha led kuban mbjw munu ká riŋ-ε ba Sol ha ni kɔrɔ.

⁵⁹ Zadka i dɔ vbuku ni kɔb rɔbay na, Etjen daa nzaa bay kere a baa mii: «Ŋgerembay Zezu! Mu yaa ɔmi bi ba luo-ɔ!» ⁶⁰ Falɛ ku báyji ɛ, ka huku siri mgbu a daa nzaa bay kere rɔbay báy bawda kusol-e mii: «Mbay, mu daa bay feyaa key na ka bo tul-ri ya!» Fal bay na ku báyji ɛ, ɔmi be tji ha ni haw sadak. **8**

¹ Bay ká se tul hudɛ be na, Sol na hii zin ri ndaw.

Sol daa nun nzoḅ mbika lawri tuo sie

Namke ku na, bawda fe daa nun tuo sie tji tul nzoḅ mbika lawri ká Zuzalem ha ri dɔu í zekre kɔ kperke kperke, í se bil puori ká kuɔu zad ká Zude báy Samari, ɛ, bele ba nzoḅ ndáy nzaapedfri huo-ri hoy ze i tòn ká dɔ. ² Nzoḅ haneri ká i ba nzoḅ hje Ngerewuru na i mbi hudɛ Etjen na í vaa voro, í re hudɛ be na bamba báy mbii nun-ri mgobo mgobo. ³ Sol laa ɛ, nzaa faa báy hurusuo bay bie nzoḅ mbika lawri, a se báy

hula ngebre ngebre a f̄aa máyri báy w̄arari ká i ba nzob mbika lawri na n̄gid̄ bele, a d̄aa ri zuo hul sal.

Filib ka-káa Bay Kere ká Samari

⁴ Báyyi le, bari ká i zekre k̄j na i se báy zad̄ zad̄, í ka-káa Bay Kere ha nzobri laa. ⁵ Filib na se n̄gerɛpuo mb̄jw munu ká kudu zad̄ ká Samari, a ka-káa bay *Krisi, nzob ká N̄gerɛwuru waa a pie ni ví yaa nzobri na ha nzobri laa. ⁶ Zadka ruo nzobri riw bele laa bay Filib, a í ko fe san̄ri ká'a d̄aa na báyyi le, i te suku-ri kie ba luo-ε. ⁷ Ka ha temndayari t̄ji saa tul nzob bala han̄eri n̄ḡji bamba. T̄ji bari na, i guu fe belej belej. Ka ha nzobri ká s̄uo-ri hu w̄u báy nzob kped̄eri n̄ḡji bamba vaa kebre kebre, ⁸ ha nzobri zay s̄uo-ri bamba tasiri ká bil n̄gerɛpuoke na ku.

⁹ Nzob mb̄jw ká riŋ-ε ba Simon kaw bil puoke ku, a ba nzob fe d̄aa mgb̄ji, ha *nzobri ká Samari na i kaw yer. Ka ko s̄uo-ε ba nzob luye ¹⁰ ha bari riw bele, t̄ji saa tul led̄ri kpuru t̄ji tul n̄gereri na, i te suku-ri kie bay láa bay be na í baa mii: «Be ni key na ba h̄urusuo taa N̄gerɛwuru ká i d̄i ni ba “H̄urusuo N̄ḡiike”.» ¹¹ I te suku-ri riw bele bay láa bay be, bay j̄i le, ba pied̄ lew hoy, ka d̄aa fe ha ri kaw yer bay tul fe d̄aa mgb̄ji beri na.

¹² Roo le, zadka i d̄aa law-ri bo tul Bay Kere ká Filib ka-káake se tul Zezu Krisi, báy réke mbay N̄gerɛwuru ká tul nzobri na báyyi le, máyri báy w̄arari na ha ri d̄aa tul-ri nduo mbii. ¹³ Be Simon k̄j s̄uo-ε kara d̄aa law-ε bo tul bay na ku, a ha ri d̄aa tul-e nduo mbii na. Fale ku le, ka zol mb̄aa a r̄ji tul Filib ban̄guo. Fe san̄ri báy fer̄i ká mba

kóko ká Filiḅ ḁaa ká'a ko na tuku ni ha ni kaw yer.

¹⁴ Báyii ɛ, *nzob ndáy nzaapedri ká i kaw Zuruzalem na i laa mii, nzobri ká kudú zad ká Samari na, i yaa Bay Ngerewuru. Ro, í pie Piyer báy Zaa ha ri se luo-ri. ¹⁵ Zadka i tii Samari na báyii ɛ, i vaa mbu nzob mbika law fieri na, í ḁaa nzaa bay kere ká tul-ri bay haṅa Tem Law Pie ka ví yaa bil law-ri, ¹⁶ bay yi ɛ, Tem Law Pie ví yaa bil law nzob mbiw ká sakra bari ku na ya robay; i ḁaa tul-ri nduo mbii báy riṅ Ngerembay Zezu hoy. ¹⁷ Báyii ɛ, Piyer báy Zaa ḁaa nduo-ri bo tul-ri ha Tem Law Pie ví yaa bil law-ri. ¹⁸ Zadka Simon ko mii, Tem Law Pie yaa bil law nzob báy faa ḁaa nduo bo tul nzob ká nzob ndáy nzaapedri ḁaa na báyii ɛ, ka wal lari a ha Piyer báy Zaa ¹⁹ a baa ha ri mii, «Ha m̄ hurusuo na key ndaw bo, nzob ha ha ká m̄ ḁaa nduo-i bo tul-e ɛ, Tem Law Pie ka yaa bil law-ε munu na ndaw.»

²⁰ ɛɛ, Piyer baa ha ni mii: «Mu bíe báy lari bo na kpukdu kpukdu, bay yi ɛ, mù ker ká bil law-a mii, fe ini Ngerewuru na, mù maa hie báy lari. ²¹ Pef ká buru ḁaa na, bay bo ti bil-e ya, bay yi ɛ, bo na, mù do sikda ká nun Ngerewuru ya. ²² Mu suo kér bay bo ká tul fe ḁaa kaaya bo, mú kod Ngerewuru bay haṅa bo, faa do ku ɛ, ka nda buma zih mù ká tul kiri kér bay bo ká mini key na, ²³ bay yi ɛ, m̄ ko mù ɛ, law-a zoṅ bak bak bamba, a feyaa kara siṅ mù kodok ndaw.» ²⁴ Zadka Simon laa bayke na munu báyii ɛ, ka baa ha Piyer báy Zaa mii: «Baari kara, ì

ɗaa nzaa ɓay kere ha Ɗgerembay ɓay tul-i, ɓay haɗa ɓay ka i ɓaa ziŋ mi key na, ka tji tul-i munu na ya.»

²⁵ Fale ka Piyer ɓáy Zaa ɓaa nasi ɓay Zezu Kriŋi i ka-káa Bay Ɗgerembay ha ri ka zaɗe ku na ɓáyji le, i mbi faa ɓay yi ɓa Zuruzalem. Sed̄ ɓari ka faa na, i ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ka ɓil puo haɓwri ŋji ɓamba ka kuɗu zaɗ ka Samari.

Filib ziŋ ɗomay mɓiw ka uru saa Etiyopi

²⁶ Led̄ nzaaped̄ Ɗgerembay mɓiw munu tji tul Filib a ɓaa ha ni mii: «Úru siya mú se nun-a mak ɓa fi hodo, mú mbi faa ka nzoɓri se di ɓamba ya ka uru saa Zuruzalem a se ɓa Gaza na mú ko».

²⁷ Ka zaɗe ku hoy Filib uru a se faa na, le, ka ko led̄ban mɓiw munu ka tusiri Etiyopi. Ba nzoɓ ka i lo gum-ε lo a ɓa led̄ káw mbay ka ɓa máy nzoɓ ka riŋ-ε ɓa Kandas, a ɓa nzoɓ kóro feziŋa mbay na riw bele. Led̄banke ku na, ka se Zuruzalem ɓay kóɗ Ɗgerewuru ka di. ²⁸ Yi be ɓa puo na ka kaw ɓil puupusu be, a ɗo kiŋa mbede ka Ezay nzoɓ yaɗa ɓay saa nzaa Ɗgerewuru ɗaa. ²⁹ Leε, Tem Law Pie ɓaa ha Filib mii: «Mu se nun-a ɓa pola ɓa lakun puupusu ku.» ³⁰ ɓáyji le, Filib ɗuu nun-ε ɓa pola a tji zaɗ na, le, ka laa kusol nzoɓ ka Etiyopi ka ɗo kiŋa mbede Ezay nzoɓ yaɗa ɓay saa nzaa Ɗgerewuru na. Ro, a vbi ni mii: «Fe ka mù ki key na waa, mù ko sawke ko ki le?» ³¹ Leε, ka yiŋra ɓáy ɓay ha ni mii: «Zaɗka nzoɓ kie mi ya na waa, mi ɗaa mina mi ko sawke le?» ɓáyji le, ka ɓaa ha Filib hil a kaw ziŋ ni. ³² Bay ka'a ki ka ɓil mbede na ze ɗo key:

«I mɓa ni í kuo ni, munu ká i mɓa baɗu í kuo
ni
í séke ɓa zaɗ ika ni.

Munu ɓa vu baɗu ká i mɓa ni ɓay mún suyke
ká'a aa nzi-ε a rε-rεw ya na;

ɓe na kara, ka mɓuɗa nzi-ε a ɓaa ɓay mbjw ya.
33 I ɗaa sahoɓ ɓo tul-e, a í ɗaa ɓay ɓe ɓáy zaɗε
ya.

Ku waa, vu bul-eri ɗo ɓaa ɓáy rɔɔ, nzoɓ a ɓaa
ɓay se tul-ri ɓe,

ɓay ji ɓe, i kuɗ nam ɓe ɓak ká tusiri key*!»

34 Lεε, nzoɓ ká Etiyopi na vbi Filiɓ mii: «Mì koɗ
mù, mu ɓaa ɓa mǐ laa. Nzoɓ yaaɓa ɓay saa nzaa
Ngerewuru ni key na ɓaa ɓay se tul ve ɓe? Se
tul ɓe kǐ sùo-ε mase, se tul nzoɓ kǐ ɓe?» 35 Báyyi
ɓe, Filiɓ mbi ɓay ká'a kǐ ká ɓil mbede na, a tii
saw ɓaa ɓay Bay Kere ká se tul Zezu na ɓa ni.

36 Munu ká i se nun-ri ɓa pola ɓáy na, i tji zaɗ
mbjw ká mbii ɗo ɗi. Báyyi ɓe, nzoɓ ká Etiyopi na
vbi Filiɓ mii: «Mu ko, mbii ze ɗo key! Waa, fe
ji ze haa faa ɓay haɓa mù ɗaa tul-i nduo mbii
na ɓe?» 37 [Lεε, Filiɓ yinjra ɓáy ɓay ɓa ni mii:
«Zaɗka mù ɗaa law-a ɓo tul Zezu kǐ ɓe, náa ɗaa.»
Nzoɓ ká Etiyopi na yinjra ɓáy ɓay ɓa ni mii: «Mì
ɗaa law-i ɓo tul-e ɓa tusue kǐ. Mǐ ko Zezu *Krisi
na ɓa Vu Ngerewuru.»] 38 Nzoɓ ká Etiyopi na ɓaa
ɓáy puupusu na. Fale ku ɓe, ɓe ɓáy Filiɓ na i ɗi
saa ɗi siɗi bele í vaa ɗo ɓil mbii ɓa Filiɓ ɗaa tul-
e nduo mbii. 39 Zaɗka i tji saa mbii na ku báyyi
ɓe, Tem Ngerembay mbi Filiɓ na a zéeke serere
ɓa nzoɓ ká Etiyopi na ko sùo-ε mbaa. Ze munu

* 8:33 8.33 Ezay 53.7-8.

hoy kara, ka mbi bufaa be báy bawda suoriya ká bil law-ε. ⁴⁰ A Filiḅ na ε, tji ká Azot lew kpedere. Fale ε, ka se puo báy puo a ka-káa Bay Kere ha nzoḅri kpuru a tji ke ngerεpuo ká Sezare.

9

Sol suo kér bay be

¹ Sewke ku na Sol daa nun nzoḅri ká i se fal Ngerembay na tuo síe banquo, law-ε nze mgbuk mgbuk a hii bay ika ri. Ka se luo *ngerenzoḅ fe poy luye ² a vbi ni mbede bay séke *hul mbú kj Zibri ká do ngerεpuo Damas bay haṅa ri kóke ni. Mbedeke ku na baa mii, zadka beri zin wara nzoḅ, mase máy nzoḅ ká mbi Faa Ngerembay ε, beri mgbá ri beri séke ri Zuruzalem. ³ Zadka'a zol a se di ya deb bay tji Damas na báyi ε, zaḁe ku hoy zad hie gberere saa nulue a kiri ni gbuk. ⁴ Lεε, ka lie rad bo siri, a laa kusol nzoḅ ká di ni mii: «Sol! Sol woo! Sawke mina roo, mù daa nun-i tuo síe munu ε?» ⁵ Báyi ε, ka yiṅra báy bay ha ni mii: «Mbay, waa, mù ba ve ε?» Lεε, Ngerembay yiṅra báy bay ha ni mii: «Mì ba Zezu ká mù daa nun-i tuo síe na. ⁶ Uru siya mú se bil ngerεpuo na ku, ε, i kie mù fe ká do nun haṅa mù daa na.» ⁷ Lεε, warari ká i se zin Sol na, i ta a í do tul kj silili í laa kusol nzoḅ ká mgbá na, roo ε, i ko nzoḅ mbijw ya. ⁸ Sol na uru saa siri, ε, ka ko zad mbijw ya ha ri mgbá nduo-ε mgbá í kuo ni í séke Damas. ⁹ Nam ká say na, ka ko zad ya, a su fe ya ndaw, a nzo mbii ya ndaw pi.

¹⁰ Lεε, nzob mbjw munu ká mbi fal Ngerembay, riη-ε ba Ananias kaw Damas. Báyji ε, Ngerembay tina nun ha ni a di ni mii: «Ananias!» Lεε, ka hii nzi-ε mii: «Mbay, m̃ do key bay láa bay bo.» ¹¹ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Úru siya mú se faa ká bo bil puo ká i di ba Faa Ká Do Kparak, mú nzaa nzob mbjw ká riη-ε ba Sol ká uru saa Tars, a kaw bil puo ká Zudas ku, a do dáa nzaa bay kere. ¹² Zadka'a do dáa nzaa bay kere na, fe tina nun ha ni. Ba bo Ananias ze mù r̃ii tul-e bay dáa nduo-ɔ bo tul-e, bo ha ni ko zad ba k̃i rɔbay.» ¹³ Báyji ε, Ananias ỹiηra báy bay ha ni mii: «Mbay, m̃ laa bayri η̃g̃i-η̃g̃i ká nzobri baa se tul ledban na ká daa ndaya ziη nzob taa bori ká Zuruzalem na. ¹⁴ Ka vi zad ni key báy mbede ká uru saa luo ηgerenzob fe poyri bay mgbakake nzobri ká i di riη-a.» ¹⁵ Lεε, Ngerembay baa ha ni mii: «Mu se, bay ji ε, bi k̃i ze m̃ naa ledban na key bay haηa ni ka daa riη-i nda zad ká saw nzobri bod bod ndaw, pol mbayri ndaw, rɔɔ sakra led Izarayelri ndaw pi. ¹⁶ Bi k̃i ze, m̃ k̃ie ni kóko seke feri riw bele ká'a kóko bay tul-i na báy.»

¹⁷ Zadka Ananias zol a t̃ji puo na báyji ε, ka r̃ii a se tul Sol ká hula a daa nduo-ε bo tul-e a baa ha ni mii: «Ỹu-i Sol, Ngerembay Zezu ká t̃ji tul-a ká faa báy ví bo ká Damas na, be k̃i ze ka pie m̃ bay haηa mù ko zad ba k̃i ndaw, bay haηa Tem Law Pie ka mbaa bil law-a ndaw pi.» ¹⁸ Báyji ε, ká zadε ku hoy, feri gay kpebre kpebre saa nun Sol munu ká hoy feri a zuo siri ha ni ko-kóm ba k̃i rɔbay. Lεε, ka uru siya a ha ri daa tul-e nduo

mbii. ¹⁹ Fale ku le, ka su-sum ha hurusuo-ε yi a vi di ba ki.

Sol ka-káa bay ka se tul Zezu ka Damas

Sol na daa nam haneri zinj nzob mbika lawri ka Damas. ²⁰ Ba vaa hoy le, ka tii saw ka-káa ka bil *hul mbu ki Zibri mii, Zezu na ba Vu Ngerewuru. ²¹ Nzobri riw bele ka i laa bayke na, tuku ri ha ri kaw yer i vbi ki bay mii, «Waa, ba ledban ni key ka daa nun nzobri ka i di rinj Zezu na tuo sie ka Zuruzalem ya le? Ba be ka'a vi bay mgbaka nzobri bay seke ri ha *ngerenzob fe poyri na ya le woo?» ²² Bayji le, Sol zinj hurusuo ba pola pola a kaake ka bay a kie nzobri fe mii, Zezu ba *Krisi, nzob ka Ngerewuru waa a pie ni vi yaa nzobri na. Lee, Zibri ka i kaw Damas na, i ko faa ka bay yinra bay bay ha ni mbaa.

²³ Fale ka'a daa nam haneri na bayji le, Zibri mbu ki i mbi nzaa-ri bay ika ni. ²⁴ Roo le, bayke todo bo suku Sol. Nzobri ka Damas koro faari ka tji saa ngerepuo na riw bele, sun bay bisie bay ika ni. ²⁵ Bayji le, nam mbijw munu ba sun, nzobri ka i mbi lawri bay faa Sol na, i mbi ni i daa ni bo bil budu i hilke koko dudu, i dirake ni bo fal koko na ha ni zol.

Sol yi a se Zuruzalem

²⁶ Sol na yi a se Zuruzalem a nzaa faa bay zuo zinj nzob mbika lawri ka di. Roo le, bari riw bele na i daa hie be, bay ji le, i ko ni ba nzob mbika law taa tusueke ya. ²⁷ Bayji le, Barnabas suu ni a seke luo *nzob ndáy nzaapedri, a kji bay fe ka Ngerembay daa zinj Sol ka faa bay faa ka

Ŋgerembay ɓǎake ɓay ziŋ ni na. Ka ɓaa ha ri na roɓay mii, Sol ka-káa ɓay ká se tul Zezu ɓáy nun wǎra nzoɓ ká Damas. ²⁸ Úru saa síeke ku na, Sol na zuo ziŋ ri mbɔw a haari ziŋ ri, a ka-káa ɓáy riŋ Zezu ɓáy nun wǎra nzoɓ ká Zuruzalem. ²⁹ Ka ɓaa ɓay a maɓ ɓay ziŋ Zibri ká i ɓaa nzaa gereɓ ndaw. Báyyi le, ɓari ku na i nzaa faa ɓay ika ni. ³⁰ Zafka ɓayke toɗo ɓo suku nzoɓ mbika lawri ká i ko Sol ɓa yu ɓari na báyyi le, i sùu ni í séke Sezare í ha ni kal kpuru a se Tars.

³¹ Be nu ku laa le, nzoɓ mbika lawri riw bele ká i mbu tul kɔ ká kudu zad ká Zude, Galele ndaw, roo ɓáy Samari ndaw na, i yaa ɔmi fuo a í kaw ɗeɗeɗe. Bari na i ha hurusuo ha kɔ í hɛ Ŋgerembay ɓanguo, a í ngiike ɓa pola pola ɓáy faa Tem Law Pie ká so ri na.

Piyer vaa Ene

³² Bil sewke ku na Piyer se ɓáy puori riw bele ɓay ko-kóm. Lee, nam mbɔw munu na ka se ɓay kóko nzoɓ mbika lawri ká i kaw Lida, ³³ le, ka ziŋ leɗban mbɔw ká riŋ-ε ɓa Ene naa híi suosereɓ mbiimbam toɗo sidí ro, ɓay ji le, ɓal-ε hu wúo. ³⁴ Ro, a ɓaa ha ni mii: «Ene, Zezu *Krisi vaa mù ro. Úru siya mú léke fe nam ɓo.» Zafɛ ku hoy le, leɗban na uru siya. ³⁵ Zafka nzoɓri ká Lida ɓáy nzoɓri ká Saron riw bele ko nzoɓ ká sùo-ε vaa ni na báyyi le, i suo kér ɓay ɓari í ɗaa law-ri ɓo tul Ŋgerembay.

Tabita kaw ɓáy kumnun ɓa kɔ roɓay

³⁶ Lee, máy mbɔw munu kaw sakra nzoɓ mbika lawri ká Zope, riŋ-ε ɓa Tabita. (Báy nzaa gereɓ

le, ba *Dorkas*, sawke le, ba kidanja.) Be na, ka daa pef kereri ngji bamba a mgba ini zinj nzob kukuri. ³⁷ Sewke ku na sùo-ε se ni ha ni hu. Fale ka i sùo ni mbii hudf o riw bele báyii le, i mbi ni i vaa daa ni bo bil hul káy tul kị ka do siya. ³⁸ Munu ka Lida do di ya deb báy Zope na, zadka nzob mbika lawri ka Zope laa mii, Piyer do Lida na báyii le, i pie warari ba sidí bay haña ri vaa kof Piyer ha ni ka vi kod hoy zinj ri bo, ka mgba roy ya. ³⁹ Piyer na uru ba vaa hoy a se zinj ri. Zadka'a tji di na báyii le, i sùu ni í séke bil hul káy tul kị ka do siya. Máy síeri riw bele i ví kiri ni báy rew í kie ni ngamasiri báy gari hawri ka'a saa ha ri báy káw be báy kumnun robay na. ⁴⁰ Báyii le, Piyer tina nzobri riw bele ka i kaw hula na tji kele, a huku siri a daa nzaa bay kere. Fale ku le, ka uru a ko-kóm ba hudf na a baa ha ni mii: «Tabita, úru siya!» Lεε, ka mgbudá nun-ε a ko Piyer a uru a kaw. ⁴¹ Ro, Piyer na mgba nduo-ε a so ni ha ni uru siya. Fale le, ka di nzob mbika lawri báy máy síeri na, a kie ri Tabita ka yi a kaw báy kumnun na. ⁴² Bayke ku na, nzob Zoperi riw bele laa ha nzobri ngji bamba daa law-ri bo tul Ngerembay. ⁴³ Lεε, Piyer na kaw Zope a daa nam maa fe ka bil puo Simon ka ba nzob gbáa huo.

10

Piyer se puo Korney ka ba nzob yum

¹ Nzob mbijw munu riñ-ε ba Korney kaw Sezare. Ka ba ngerenzob yum ka puoruo Rom ka'a re tul nzob yumri ba isof. Kufu nzob

yumkeri ku na i dī ri ɓa «nzoɔ yumri ká Itali.»
² Ledɓanke ku na ɓa nzoɔ ká h̄je Ngerewuru a kod ni báy nzoɔ ini beri riw bele. Ka mgba ini nḡji ɓamba zinj nzoɔ k̄kuri ká i ɓa Zibri, a ɗaa nzaa ɓay kere ha Ngerewuru ɓanguɔ kpadara.
³ Nam mb̄iw munu ká síe fere sùo-ε na báyji le, fe tina nun ha ni kɔ led nzaaped Ngerewuru mb̄iw munu ta-tan̄ r̄ii tul-e ká hula a dī ni mii: «Korney!»
⁴ Leε, Korney kɔ led nzaaped na báy h̄je a ɓaa ha ni mii: «Mbay, mina le?» Báyji le, led nzaaped ká nulue na ɓaa ha ni mii: «Nzaa ɓay kere ɓo ká mù ɗaa na, Ngerewuru la-laa, a ini ká mù mgba zinj nzoɔ k̄kuri kara ka kɔ ndaw, ze a k̄rke se tul-a.»
⁵ Munu zu le, timbeɗe key na, mu pie warari ha ri se Zope í v̄aa nzaa Simon ká i dī ni ɓa Piyer na ha ni vi.
⁶ Ka naa hul Simon, ɓe ká'a ɓa nzoɔ gbáa huɔ na. Hul ɓe ɗo nzaa maambii ler.»
⁷ Falε ká led nzaaped ká nulue ɓaa ɓayke ha ni a zol na báyji le, Korney dī led káw beri ɓa sídī, a dī nzoɔ yum mb̄iw ká h̄je Ngerewuru ká sakra ɓari ku ká'a kaw tul-ri na,
⁸ a k̄ji fal feri ká kal na riw bele ha ri laa. Fal ɓayri ká'a k̄ji na báyji le, ka pie ri se Zope na.

⁹ Nzaaruoke ká i se faa roɓay ká í tòn dī ya deɓ báy Zope na báyji le, Piyer hil a ɗo tul hul siya ɓay ɗáa nzaa ɓay kere báy síe ká ɗo law tul.
¹⁰ Leε, kɔn se ni ha ni hii ɓay suna fe. Zadka i ɗo ɗáa fe sum ɓay haɓa ni su na báyji le, ka kɔ fe tina nun ha ni.
¹¹ Leε, ka kɔ nulue mgbuɗa ɗo hoy gberere, ha ni kɔ fe r̄ii gari a aa gboron̄ ká i sin̄ sal ɗo t̄iwke nin̄ bele uru saa dī a ɓo siri.
¹² Ká bil feke ku na, k̄iri nayri ɓoɗ ɓoɗ riw bele

ɗo bil-e, nayri ká bal-ri nin nin ndaw, feri ká i koro siri báy bil-ri ndaw, roo báy k̄iri nduyri boɗ boɗ ndaw pi. ¹³ LEE, ka laa kusol nzoɓ baa ha ni mii: «Piyer, úru siya bo mú i mú su!» ¹⁴ Báyyi le, Piyer ȳiɗra báy bay ha ni mii: «Úwaa! Mbay, fe ká Zibri haa s̄ɗake í ko ba fe ká ndaya, mase ba fe ɓm ká mini key na, m̄i mbi bo nzaa-i ba mb̄iw ya mgban.» ¹⁵ Ndeke ɗi ba sidike na, ka laa kusol nzoɓ baa ha ni mii: «Fe ká Ngerewuru baa ta-tan mii, ba fe kere na, k̄ok̄o ká mu ko ba fe ɓm.» ¹⁶ Feke ku na vi mini faa bal ba say, le, ká zadɛ ku hoy i kuo feke na i ȳiike ba nulue ba k̄i.

¹⁷ Zadka Piyer kaw a ker se tul saw fe ká tina nun ha ni na kpuy báyyi le, nzoɓri ká Korney pie ri na, i vbi faa ká se ba hul Simon na kpuru, i v̄aa t̄ji ɗi í ɗo faa hul, ¹⁸ í ɗi ɗiw í vbi bay mii: «Zad ni key ze Simon ká i ɗi ni ba Piyer na naa ɗi le?» ¹⁹ LEE, Piyer na ɗo k̄er bay saw fe ká tina nun ha ni na banɗuɔ. Báyyi le, Tem Law Pie baa ha ni mii: «Áy, mu ko, nzoɓri ba say i ɗo key í vbi bay bo. ²⁰ Mu úru siya mú ɗi mú v̄aa zin ri bo, mú se zin ri tan máy bay, bay yi le, ba bi k̄i ze m̄i pie ri.» ²¹ Báyyi le, Piyer ɗi a zin ri a baa ha ri mii: «Nzoɓ ká i nzaa ni na, ba bi zu. W̄aa, sawke mina roo i vi key le?» ²² LEE, i ȳiɗra báy bay ha ni mii: «Korney ká ba ngerenzob yum na ze pie buru vi luo-ɔ key. Be na, ka ba nzoɓ fe ɗaa báy zadɛ ká'a ruo Ngerewuru, ká Zibri riw bele baa bay be báy kere na. Ngerewuru pie led nzaaped be mb̄iw saa nulue se luo-ε a baa bay zin ni. Ze a pie buru bay han̄a mù se luo-ε bo, bay ká mù

dóke na, mu ɓaa ha ni laa.»

²³ Báyyi le, Piyer ha ri ví naa ziŋ ni. Nzaaruoke na, ka uru a se ziŋ ri. Yu-ε haɓeri ká i ɓa nzoɓ mbika law ká i kaw Zope na, i su ni í se ziŋ ni ndaw. ²⁴ Ndeke di nam sidike na, i tji Sezare. Pola roo bay haɓa ri tji Sezare na, Korney di nzoɓ ini ɓeri báy nzoɓ buo-ε hayri ká i ɓa ɓaw soro ɓe na ha ri kaw í giyaŋ ri. ²⁵ Zadka Piyer do rii ɓa hula na báyyi le, Korney suo nun-ε a huku siri mgbuu a diŋ tul-e ká pol-e. ²⁶ Roo le, Piyer ura ni do siya a ɓaa ha ni mii: «Mu do báy zad gaɓa ɓo, bay ji le, ɓi kara mi ɓa nzoɓ munu ká ɓo na ndaw.» ²⁷ Leε, seɗ ɓari ɓa hula na, ka lo soro ziŋ ni, roo í tji ke tul nzoɓ ruori ká i mbu ki na. ²⁸ Báyyi le, ka ɓaa ha ri mii: «Baari na i ko ndaw, Zib ha ha kara, i ha ni bay haɓa ni se luo nzoɓ hayri ká i ɓa Zib ya, mase bay rii bil hul ɓari ya ndaw. Roo le, Ngerewuru kie mi ha mi ko mii, do nun haɓa mi ko nzoɓ mbiw mini ɓa nzoɓ ká ndaya, mase ɓa nzoɓ im ya. ²⁹ Sawke mini ze, zadka i pie ha mi na, mi vi taŋ may bay. Timbeɗe key na, mi hii bay kóko, wa, bay ji ndaw roo i pie ha mi vi le?»

³⁰ Leε, Korney yiinra báy bay ha ni mii: «Nam niŋ ro vuri, ká sie feɗe suo-ε a do mini ká timbeɗe key ká mi do daa nzaa bay kere ká bil hul ɓi na, nzoɓ mbiw munu nduo gari nduy ziri ziri tji tul-i mbuda a ɓaa ha mi mii: ³¹ «Korney, nzaa bay kere ɓo ká mu daa na, Ngerewuru la-laa, a ini ká mu mɓa ziŋ nzoɓ kukuri kara, ka ko ndaw, ze a kerke se tul-a. ³² Mu pie nzoɓri ha ri se Zope í vaa nzaa Simoŋ ká i di ni ɓa Piyer

na ha ni vi. Ka naa hul Simon, be ká'a ba nzoɓ gbáa huɔ ká hul be do nzaa maambii ler na." ³³ Zafɛ ku hoy mi pie nzoɓri vaa nzáa mù, le, mù daa báy kere mú vi na ki. Timbedɛ key na, buru riw bele buru do pol Ngerewuru bay láa bayri riw bele ká Ngerembay hii bay haɗa mù ba ha ha buru laa na.»

Piyer ka-káa bay ká bil puo Korney

³⁴ Báyii le, Piyer mbi bay a ba mii: «Ba tusue, timbedɛ key na mi ko le, Ngerewuru naa nun nzoɓ ya, ³⁵ roo le, saw nzoɓ ha ha ká hie ni a daa fe báy zafɛ na, ka ya ni báy kere. ³⁶ Be na, ka ha nzoɓri vaa ka-káa bay be ha led Izarayelri. Ba Bay Kere ká se tul dekeke ká do sakra be báy nzoɓri báy faa Zezu *Krisi ká ba Ngerembay tul nzoɓri riw bele. ³⁷ Fal namri ká Zaa ka-káa Bay Ngerewuru a daa tul nzoɓri nduo mbii na, fe ká tji ká kudu zaf ká Galele báy Zude riw bele na, ba fe ká baari hoy kara i ko ndaw. ³⁸ Ngerewuru naa Zezu ká Nazared do bod a ha Tem Law Pie mbaa bil law-ε a ha ni hurusuo. Ka se báy zaf zaf a daa fe kereri ndaw, a vaa nzoɓ hayri ká i do bil koy ngeretemndaya riw bele ndaw, bay ji le, Ngerewuru do zinj ni. ³⁹ Buru na, buru ba nzoɓ nasi bay feri riw bele ká'a daa ká puo Zibri báy ngerepuo ká Zuruzalem. Be na, i ber ni do tul puu say hud i i ni. ⁴⁰ Roo le, ndeke di nam sayke na, Ngerewuru tina ni saa luɔ hud ha ni kaw báy kumnun. Ka kie sùo-ε ⁴¹ ha nzoɓri riw bele ya, roo le, ka tji tul buru ká Ngerewuru naa buru pola ba nzoɓ nasi bay fekeri na. Fal ká

Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ ha ni kaw báy kumnun na, buru su fe zinj ni ndaw, a búru nzo zinj ni ndaw pi. ⁴² Be kji ze, ka mbi nzi-ε ha buru bay haɗa buru ka-káa bay ha nzoɓri mii, ba beri kji ze, Ngerewuru naa beri a daa beri kaw ba nzoɓ kún sal bay ka tul nzoɓ káw kumnunri báy nzoɓ huɗeri. ⁴³ Nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru riw bele i baa nasi bay be mii, nzoɓ haɗa haɗa ka daa law-ε bo tul-e le, báy faa riɗ-ε na ndaw roo, Ngerewuru a ndákake buma ka tul feyaa be zinj ni báy.»

Tem Law Pie yaa bil law nzoɓri ka i ba Zib ya

⁴⁴ Zadka Piyer do baa bay munu koɓ hoy le, Tem Law Pie vi yaa bil law nzoɓri riw bele ka i laa bay be na. ⁴⁵ Feke ku na daa ha nzoɓ mbika lawri ka i ba saw Zib ka i se zinj Piyer na, tuku ri bay tul Tem Law Pie ka Ngerewuru ha ni yaa bil law nzoɓri ka i ba Zib ya na, ⁴⁶ bay ji le, i laa bayri ka i baa báy nzaa bayri boɗ boɗ i písike Ngerewuru. Báyii le, Piyer mbi bay a baa ha ri mii: ⁴⁷ «Baari ka i zinj Tem Law Pie munu ka buru Zibri key na waa, nzoɓ ve ze a haa ri faa ka bay haɗa ri daa tul-ri nduo mbii na báy le?» ⁴⁸ Báyii le, ka mbi nzi-ε ha ri bay haɗa ri daa tul-ri nduo mbii báy riɗ Zezu *Krisi. Fale le, i koɗ ni bay haɗa ni ka káw zinj ri nam maa fe ndji ro.

11

Piyer kji fal ped daa beri

¹ Leε, *nzoɓ ndáy nzaapedri báy nzoɓ mbika lawri ka i kaw kuɗu zad ka Zude na i laa mii,

nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na, i yaa Bay Ngerewuru ndaw. ² Zadka Piyer yi a vi Zuruzalem na bayji le, ɓari ká i ɓa saw Ziɓri na, i mbi ɓay í ɓaa ziŋ ni mii: ³ «Bo na, mù se luo nzoɓri ká ɓa Ziɓ ya mú su fe ziŋ ri!» ⁴ LEE, Piyer tii saw kjiŋa fal feri ká kal na ɓáy nzi-ε lem lem a ɓaa ha ri mii:

⁵ «Bi na, mi do puo ká Zope. A zadka mi do daa nzaa ɓay kere na bayji le, fe tina nun ha mi ko fe riŋ gari a aa gboron ká i siŋ sal do tiwke niŋ bele, uru saa nulue a vi ɓo siri ká pol-i. ⁶ LEE, nun-i hu di sji sji a mi do bekle, le, mi ko fe holri ká bal-ri niŋ niŋ ká tusiri key, nay bisuyri ndaw, feri ká i koro siri ɓáy bil-ri ndaw, roo nduyri ká i se siya ndaw pi. ⁷ Roɓay, mi laa kusol nzoɓ ɓaa ha mi mii, “Piyer, uru siya ɓo mú i mú su!” ⁸ LEE, mi yiŋra ɓáy ɓay mii, “Uwaa! Mbay! Fe ká Ziɓri haa sunake í ko ɓa fe ká ndaya, mase ɓa fe im ká mini key na, mi mbi ɓo nzaa-i ba mbjw ya mgban!” ⁹ Ndeke di ba sidike na, mi laa kusol nzoɓ ká uru saa nulue mii, “Fe ká Ngerewuru ɓaa ta-taŋ mii, ɓa fe kere na, koka ká mu ko ɓa fe im.” ¹⁰ Feke ku na vi mini faa bal ba say, le, i yiŋrake riw bele ɓa nulue. ¹¹ Zafe ku hoy le, warari ká say ká i pie ri saa Sezare na i vi do faa hul ká mi naa di na. ¹² LEE, Tem Law Pie ɓaa ha mi ɓay haŋa mi se ziŋ ri taŋ may ɓay. Bayji le, yu-iri ká tul-ri yie ká i ko ri key na, i su mi í se ziŋ mi mbjw hoy se Sezare na, a buru kiri buru se bil hul Korney ká pie ha mi na. ¹³ Ledban key na tina saw ɓay feri ká'a ko ká bil hul be ha buru laa. Led nzaaped ká nulue na tji tul-e a ɓaa ha ni mii, “Mu pie nzoɓ ha ni se Zope, a va nzaa

Simɔn ká i dī ni ɓa Piyer na ha ni vi. ¹⁴ Be na, a kíe mù bayri ká bay haɗa mù zɩŋke pam, ɓo ɓáy nzoɓ ɓori riw bele.” ¹⁵ Zafka mi tii saw ɓáa bay ha ri munu na báyii le, Tem Law Pie dī a ví yaa bil law-ri riw bele, munu ká’a dī a ví yaa bil law naari ká titire na. ¹⁶ LEE, mi ker se tul bay ká Ngerembay ɓaa pola mii, “Zaa na daa tul nzoɓri nduo mbii, roo le, ɓaari na, mi daa ri nduo bil Tem Law Pie.” ¹⁷ Munu ká Ngerewuru ha ri fe ini ɓe ká ɓa Tem Law Pie munu ká’a ha naari ká náa daari law naari ɓo tul Ngerembay Zezu *Krisi na waa, mi ɓa ve ndaw roo, mi tunj fe daa Ngerewuru na ngereŋ le?»

¹⁸ Fal bay ká Piyer ɓaa ha ri na báyii le, law-ri nda siri fuɔ a í pisi Ngerewuru mii: «Ba tusue ki, ɓari ká i ɓa Ziɓ ya na hoy kara, Ngerewuru ha ri faa ha ri suo kér bay ká tul feyaa ɓari, ɓo í do ɓáy kumnun taa tusueke na.»

Nzoɓri ká Antiyos yaa Bay Ngerewuru

¹⁹ Sewke ká i ike Etjen a í tii saw daa nun nzoɓ mbika lawri tuo sie ha ri duu saa Zuruzalem na, nzoɓ mbika lawri na zekre ki kperke kperke í duu kpuru i tii Fenisi ndaw, tukudu mbii Sipir ndaw, Antiyos ndaw, í ka-káa Bay Kere ká se tul Zezu ha Ziɓri huɔ-ri ki hoy. ²⁰ Roo le, ká sakra nzoɓ mbika lawri na, nzoɓ haneri ká puo ɓari do Sipir bay Sirɛn na, i vi Antiyos í tii saw ɓáa bay Bay Kere ká se tul Ngerembay Zezu ha nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya na ndaw. ²¹ Ngerembay sam fe zuo dī ha nzoɓri ngii ɓamba suo kér bay ɓari í daa law-ri ɓo tul-e. ²² LEE, soro bay fe ká kal

na, tɔɔɔ ɓo suku nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká Zuruzalem ha ri naa Barnabas, í pie ni kpuru se Antiyos. ²³ Zadfka'a tji dɪ a kɔ law kere ká Ngerewuru daa zinj ri na báyii ɛ, ka daa suoriya a ɓo ri riw bele bay haɲa ri kaw tul mbika law bari ká tul Ngerembay na ɲɔ-ɲɔɲ ɓaɲɔɔ. ²⁴ Barnabas na ɓa nzoɓ law kere ká Tem Law Pie yaɗa ɓil law-ɛ kpol kpol, a ɓa nzoɓ ká daa law-ɛ nzokɔ te tul Zezu. Be ze daa ha nzoɓri ɲgji ɓamba zuɔ zinj Ngerembay í nde tul nzoɓ haɲri ká pola.

²⁵ Fale ku ɛ, Barnabas na zol a se Tars bay nzáa Sol ká dɪ. ²⁶ Zadfka'a zinj ni na báyii ɛ, ka yji zinj ni se Antiyos a í kaw dɪ. Maa mbiimbam mbjw na, bari sidɪ bele i mbu kɪ zinj nzoɓ mbika lawri ká zad mbu kɪ bari. I fere nzoɓri fe ɲgji ɓamba ká dɪ. Ká ɓil puo ká Antiyos na ze i tii saw túu riɲ ha nzoɓ mbika lawri ɓa «nzoɓ Krisiri.»

Nzoɓ mbika lawri mɓa ini zinj yu bari ká Zude

²⁷ Sewke ku na nzoɓ yaɲa bay saa nzaa Ngerewuru haɲeri uru saa Zuruzalem í vi Antiyos. ²⁸ Nzoɓ mbjw ká sakra bari ku ká riɲ-ɛ ɓa Agabus uru siya a ɓaa bay báy faa Tem Law Pie ha ri mii, kɔn luye a lie ɓo zadri riw bele. [Tusueke ɛ, kɔnke ku na, lie ɓo zad báy sew ká Kolod réke mbay.] ²⁹ Zadfka nzoɓ mbika lawri laa bayke ku báyii ɛ, i sin tul bay mbjw hoy bay haɲa nzoɓ ha ha ɛ, ka ha fe ká maa tul hurusuo-ɛ bay pieke ɓo í sóke yu bari ká i kaw kudɔ zad ká Zude na. ³⁰ Be ze ɓa fe ká i mbu,

í dɗaa zuo nduo Barnabas báy Sol ha ri vǎa dɗaa zuo nduo *ngere tul pedri ká Zuruzalem.

12

Led nzaaped ká nulue tina Piyer saa hul sal

¹ Ká bil sewke ku na, mbay *Erod tii saw dǎa nun nzoɓ mbika law haneri tuo síe. ² Ka ha ri i Zak yu Zaa báy maamii. ³ Zadka'a ko fe dǎa be na rii law Zibri bamba báyii le, ka ha ri mgba Piyer ndaw. (Ba *nam suoriya maapa ká i dǎa tan fe hew fe na.) ⁴ Fale ká'a mgba Piyer na báyii le, ka vǎa dɗaa ni bo hul sal, a ha nzoɓ yumri ba niŋ niŋ koro ni í suo ki báy namri riw bele. Ka ker bay tina ni ká nun nzoɓri ká fal *nam suoriya tii saa bil koy bay kún bay bo tul-e. ⁵ Be ze í koro Piyer na ká bil hul sal, roo le, nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul ki na i dǎa nzaa bay kere ngo-ngon banɗo bay tul-e.

⁶ Nam ká Erod ker bay tina ni ká nun nzoɓri na, ká bil sunke ku na Piyer ká i siŋ ni báy sal lari na, na-nam ká sakra nzoɓ koro niri ká sidi na. Nzoɓ yumri do faa hul ká kele í koro ni ndaw. ⁷ Báyii le, zaɗe ku hoy led nzaaped Ngerembay ká nulue tii kpedere a ha zad hie kad kad ká bil hul sal na. Leɛ, led nzaaped ká nulue na lan ni a tuma ni a baa ha ni mii: «Úru siya ba vaa!» Báyii le, sal lariri ká i siŋke nduo-eri na nzuma yoron zuo siri. ⁸ Leɛ, led nzaaped ká nulue na baa ha ni mii: «Mu siŋ sal huɔ bil-a, a mú nda dikon bo do bal-a.» Leɛ, Piyer na dǎa munu. Led nzaaped ká nulue baa ha ni na robay mii: «Mu

nduo maagari bo ká yururu na a mú vi fal-i.»
 9 Báyyi ɛ, Piyer t̃ji saa hul sal a se fal-ε. Fe ká led nzaaped ká nulue ɗaa ziŋ ni na, nun-ε mgbuɗa ká ɗi ya báy, a kɔ ba fe ká tina nun ha ni hoy.
 10 I kal nzob yum ká ɗo titire ɗεkre, roɓay i kal nzob ndeke ɗi sidike í t̃ji faa kòkò dudu ká i ɗaa báy lari na, ɛ, faa na mgbuɗa sùo-ε hoy bolon ká pol-ri ha ri t̃ji. Zadka i t̃ji í se faa ká se ba ɓil puɔ na báyyi ɛ, zaɗε ku hoy, led nzaaped ká nulue na pɔŋ ni ká ɗi a zol. 11 Zadka nun Piyer taŋ ká tul fe ká kal na, ka ɓaa mii: «Timbeɗε key na m̃ kɔ ro: ba Ngerembay k̃i ze pie led nzaaped be ha ni ví tina m̃ saa nduo Eroɗ, báy fe kaayari riw bele ká Zibri giyan bay ɗaa ziŋ m̃ na.»

12 Zadka nun Piyer taŋ ká tul sùo-ε na, ka zol a se ba puo Mari máa Zaa ká i ɗi ni ba Marki. Ba zad ká nzobri mbu k̃i ruɔ ɓamba í ɗo ɗaa nzaa bay kere ká ɗi. 13 Ka nda faa hul ká keɛ, ɛ, led káw mb̃iw ká ba máy nzob ká riŋ-ε ba Rod soro a se bay kóko. 14 Lεε, ka laa kusol Piyer ha sùo-ε rii ni ng̃ji ɓamba tasiri, a pɔŋ mgbuɗa faa na, a ɗuu a vaa ɓaa ha nzobri mii: «Piyer ɗo faa hul ká keɛ ɗi ku!» 15 Báyyi ɛ, i ɓaa ha ni mii: «Bala ze ɗaa mù ɛ woo?» Lεε, ka geɗe a ɓaa ha ri mii: «Ba sùo be k̃i.» I yiinra báy bay ha ni mii: «Munu ɛ, ba wuru be zu.» 16 Báyyi ɛ, Piyer nda faa hul na ɓanɗuɔ. Zadka i ví mgbuɗa faa hul í kɔ ba be na báyyi ɛ, tuku ri riw bele. 17 Ro, Piyer ura nduo-ε a laŋ bay haŋa ri pɔŋ roɗ nzaa, roɔ a k̃ji fal fe ká Ngerembay ɗaa a t̃nake ni saa hul sal na ha ri laa. A ỹi a ɓaa ha ri mii: «Ì vaa ɓaa bayke ha Zak báy yu naari ha ri laa.» Falε ku ɛ,

ka tji a se zaḍ ḳi.

¹⁸ Nzaaruɔ sil na báyii ɛ, nzoɓ yuɓri se tul ḳi hali hali ɓay kóko zaḍ ká Piyer na tji ɓa ɓaḍi.

¹⁹ Eroɗ hɔy kara ha ri nzaara ni kpuỵ í zinj̣ ni ya. Fale ká'a vbi nzoɓ yuɓri ká i kɔɔ Piyer na báyii ɛ, ka mbi nzi-ε h̄ nzoɓ yuɓ ɓeri i ɓari nzoɓ kóɔ faa hul sal na. Ro, a zol saa kuḍu zaḍ ká Zude a se ɲerɛpuo Sezare ɓay káw ḍi nḍi.

Huḍ Mbay Eroɗ

²⁰ Báyii ɛ, law *Eroɗ na zoɲ ká tul nzoɓri ká Tir báy Sidon. ɛɛ, i tuḍ tul ḳi í mbỵ nzaa-ri mbj̣w hɔy ɓay zinj̣ ni. Fale ká i v̄a zinj̣ Balatus ká ɓa nzoɓ kóɔ bil puo Mbay Eroɗ í leke ɓay zinj̣ ni na báyii ɛ, í v̄a vbi Eroɗ ɓay haɲa ɗɛkɛkɛ ka ɗo sakra ɓari, ɓay j̣i ɛ, báy faa puoruo ɓe roɔ, i zinj̣ke fe s̄um í s̄u báy. ²¹ Nam ká Eroɗ tuu ha ri na vi báyii ɛ, ka nduo gari mbay ɓe a kaw tul karingaw mbay a baka ri ɓay. ²² ɛɛ, ruɔ nzoɓri s̄ii gay ɓe báy nzaa-ri góm̄ í ɓaa mii: «Ba nzoɓ ze ɓaa ɓay ku ya, roo ɛ, ɓa w̄uru!»

²³ Ká zaḍɛ ku hɔy leḍ nzaapeḍ Ngerembay ká nulue nda ni rib̄ ɓo siri, ɓay j̣i ɛ, mbay ká ɗo ɓay ɗáa ɓo tul Ngerew̄uru na, ka ɗaa ɓo tul-e ɓe ḳi s̄u-ε. Ze kayri s̄u bil-e h̄ ni hu. ²⁴ Be nu ku ro, Bay Ngerew̄uru na ȳaa zaḍ ɓa pola pola, h̄ nzoɓ mbika lawri ɲḡji ɓa pola pola. ²⁵ A Barnabas báy Sol na ɛ, zaḍka peḍ ɓari ká i pie ri ɓay haɲa ri v̄a ɗaa ká Zuruzalem na ɔ báyii ɛ, i ȳji í se Antiyos, a í ɗaa Z̄aa ká i ḍi ni ɓa Marki na ɓo fal-ri h̄ ni se zinj̣ ri mbj̣w hɔy.

13

Tem Law Pie ha ri naa Barnabas ááy Sol ɗo boɗ

¹ Ká sakra nzoɓ mbika lawri ká i mbuɗ tul kɪ ká Antiyos na, *nzoɓ yaana bayri saa nzaa Ngerewuru ááy nzoɓ fére nzoɓri fe i kaw ɗi. Riŋ nzoɓkeri na ze ɗo key: Barnabas ndaw, Simeon, be ká i ɗi ni ba Nizer ndaw, Lusiyus, be ká'a ba nzoɓ ká Sirɛn ndaw, Manahen, be ká i hol ni ááy Mbay *Eroɗ mbɔw hoy ndaw, roo Sol ndaw pi. ² Nam mbɔw munu ká i mbuɗ tul kɪ bay rúo Ngerembay, a í saŋ sùo-ri í su fe ya na báyyi le, Tem Law Pie baa ha ri mii: «Ì naa Barnabas ááy Sol í ɗaa ri ɗo boɗ ha mɪ bay tul ped ká mɪ ɗi ri bayke.» ³ Fale ká i saŋ sùo-ri í su fe ya, a í ɗaa nzaa bay kere na báyyi le, i ɗaa nduo-ri bo tul Barnabas ááy Sol na roo, í poŋ ri zol ááy.

Barnabas ááy Sol i se ba Sipir

⁴ Barnabas ááy Sol ká Tem Law Pie pie ri mini na, i mbi faa i se ba Selusi ká ɗo nzaa maambii. Ká zadɛ ku ze, i hila ri ká ɗi ha ri se tukudɗ mbii ká Sipir. ⁵ Zadka i tji tukudɗ mbii ká Sipir na, i ɗi í se puo ká Salamin í tii saw ka-káa Bay Ngerewuru ká bil *hul mbú kɪ Zibri. Zaa-Marki ɗo zinj ri mbɔw a so ri.

⁶ I haari tukudɗ mbii na riw bele, kpuru í tjiike puo ká Pafos. Báyyi le, ká zadɛ ku na i zinj nzoɓ fe ɗáa mgbji mbɔw munu, riŋ-ε ba Bar-Zezu. Ka ba Zib, a ɗaa sùo-ε ba nzoɓ yaana bay saa nzaa Ngerewuru. ⁷ Ka kaw lakun Serziyus Polus, be ká'a ba nzoɓ réke tul puo ká tukudɗ mbii, a ba

nzoɔ fe kóko ndaw. Báyyi ɛ, be Serziyus Polus na, ka dī Barnabas báyy Sol, bay yi ɛ, kɔn láa Bay Ngerewuru se ni ng̃ji bamba. ⁸ ƛɛɛ, nzoɔ fe dáa mgb̃ji ká ba Bar-Zezu (ká riŋ-ɛ báyy nzaa gɛrɛk ba *Elimas*) na, ka gede bay ziŋ ri kpaŋ bay háa faa ha nzoɔ réke tul puo na, ka mbi law-ɛ ya. ⁹ Báyyi ɛ, Sol (ká i dī ni ba Pol) ká Tem Law Pie yaa bil law-ɛ kpol kpol na kɔ ni ba siya ba tiya a ba a ha ni mii: ¹⁰ «Bo vu ngeretemndaya! Bo nzoɔ law ndaya ká mù ba nzoɔ úla nzoɔ, ká mú ba nzoɔ tul ng̃ani fe kereri riw bele. Faa Ngerembay ká do sikda ká mù mgb̃a mú r̃a do fi mb̃iw na wa, síe ha r̃o mù p̃oŋ nzaa nduo fe dáa bo na ɛ? ¹¹ Timbede key na, mu laa key! Nduo Ngerembay a mgb̃aka mù ha mù r̃a, ɛ, mù ti kóko zad mb̃aa bole a dī maa fe.» Zadɛ ku hoɣ ɛ, nun Elimas sii nduŋ ha ni kɔ zad ya. Ka far zad far r̃o, a nzaara nzoɔ bay haŋa ni kuɔ ni báyy. ¹² Zadka nzoɔ réke tul puo na kɔ fe ká t̃ji tul Elimas na báyyi ɛ, ka daa law-ɛ bo tul Zezu, bay yi ɛ, fe ká Pol báyy Barnabas fere ni se tul Ngerembay na, tuku ni ha ni kaw yer.

Pol báyy Barnabas i se Antiyos ká tusiri Pisidi

¹³ Báyyi ɛ, Pol báyy b̃aw sed̃ beri i se í ṽa kaw bil bawda tuo ká Pafos, í se ba Perze ká tusiri Pamfili. ƛɛɛ, Z̃a-Marki p̃oŋ ri ká zadɛ na ku a yi ba Zuruzalem. ¹⁴ Pol báyy Barnabas na laa ɛ, i uru ká Perze na í se nun-ri ba Antiyos ká tusiri Pisidi. Zadka i t̃ji dī na báyyi ɛ, i se bil *hul mb̃ú k̃i Zibri ká bil nam mgb̃aka t̃aram í kaw dī. ¹⁵ Fale ká i k̃i bay haŋeri ká do bil *mbede

bol kusol báy taa *nzoɓ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru ɔ riw bele na, mbay hul mbú kiri baa ha ri mii: «Baari yu bururi, timbede key na, zadka ì do báy bay ká bay bókoke nzoɓri le, ì baa.»

¹⁶ Báyii le, Pol uru siya a ura nduo-ε ha zad do ndiŋ roo a baa mii: «Baari led Izarayelri, báy baari ká ì ba Zib ya ká í hie Ngerewuru na, ì laa bay bi key na báy kere! ¹⁷ Ngerewuru led Izarayelri key na nan bulu naari ba nzoɓ taa beri. Báy dol bari ká i dōke tusiri Ezište na, ka daa ha ri ngji ba pola pola, roɓay, báy nduo hodo be na, ka tinake ri báy hurusuo-ε saa di. ¹⁸ Maa mbiimbam siŋ niŋ na, ka iki law-ε ká tul-ri a kōroke ri ká bil law kor. ¹⁹ Fale ku roo, a ha led Izarayelri i saw nzoɓri ká ba tonɔ say ká i kaw tusiri *Kanaa na, a pɔŋ zadε ku na ha ri ba tusiri bari. ²⁰ Fekeri riw bele ku na, bole di maa mbiimbam isod niŋ báy siŋ ndebe munu. Fale ku le, ka ha nzoɓ daa bayri kaw tul-ri kpuru tji bil sewke ká Samiyel baƙe nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru.

²¹ «Báyii le, led Izarayelri na i vbi mbay bay haŋa ni ka káw tul-ri. Leε, Ngerewuru ha ri Sawul ká ba vu Kis ká saw kaŋi be ba Bezame ha ni re tul-ri maa mbiimbam siŋ niŋ. ²² Roɓay, fale ká'a tun Sawul ngeren na báyii le, ka yi a naa *David ba mbay a baa nasi bay be mii: “Mi ko David, vu Zese ba wara law-i. Be ze, a daa feri riw bele ká mi hii na ha ni ɔ báy zadε.” ²³ Nzoɓ mbjw ká saw David na ze Ngerewuru daa ni kaw ba Nzoɓ Yaaŋa Nzoɓ bay tul led Izarayelri munu

ká'a waa na. Be ze ba Zezu. ²⁴ Pola rɔɔ bay haɲa Zezu vi na, Ẓaa Batis ka-káa bay haɲa leɗ Izarayelri riw bele i suo kér bay bari bo, í ha ri ɗaa tul-ri nduo mbii. ²⁵ Zadka Ẓaa ɗo ɗi ya báy ɔrɔ bie nam be na báyji ɛ, ka baa mii: “Baari na w̄aa ì baa mii, m̄i ba ve ɛ? M̄i ba nzob ká ì giyaɲ ni na ya. Roo ɛ, ì láa m̄i key: nzob ká'a ví fal-i vuku na, sal dikɔn ká bal-ɛ hoy kara m̄i maa bay hína ya.”

²⁶ «Ỵu-iri, baari ká ì ba vu bulu *Abaraham, báy baari ká ì ba Ziɓ ya ká í kod Ngerewuru na, ba naari k̄i ze Ngerewuru pie báy bay pam key na h̄a naari. ²⁷ Tusueke ɛ, nzobri ká Zuruzalem báy mbay bari na, Zezu ba ve ɛ na i kɔ ya. Bay ká i k̄ii se tul-e ká bil mbede nzob ȳaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru báy bil nam mgbaka t̄aramri riw bele na kara, i laa saw bayke taɲ ya. Roo ɛ, báy faa bay huɗ ká i ɗaa bo tul Zezu na h̄a bay ká nzob ȳaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baa se tul-e na, ɗo munu báy zadɛ. ²⁸ Ze i z̄iɲ kaaya mb̄iw ká bay ɗáake bay huɗ bo tul-e ya na hoy kara, i vbi Pilad bay haɲa ni pɔɲ faa ha ri i ni. ²⁹ Fale ká Zezu ɗaa feri riw bele ɔ, munu ká i ɗaa bayke ɗo bil mbede Ngerewuru se tul-e na, i ɗira ni saa tul puu say huɗ í v̄aa ɗaa ni bo bil luɔ huɗ. ³⁰ Roo ɛ, Ngerewuru tina ni saa luɔ huɗ h̄a ni kaw báy kumnun. ³¹ Lɛɛ, bil namri ká nḡji maa fe ká fal t̄ji be saa luɔ huɗ na, Zezu t̄ji tul bari ká i su ni saa kuɗu zad ká Galele kpuru t̄ji Zuruzalem na. Bari na, i ba nzob nasi bay be bay báa bay ká se tul-e na h̄a leɗ Izarayelri.

³² «Buru kara, buru vi ka-káa Bay Kere key na

ha rĩ kɔ mii: fe ká Ngerewuru waa zinj bulu naari pola lew hoy bay d́aa na, ³³ ka d́aa timbede bay tul naari ká náa bári vu bari, a t́ínake Zezu saa luɔ hud h́a ni kaw bay kumnun munu ká'a baa do bil sim ndeke d́i sidfike ká bil Mbede Simri na mii:

“Bo na mù ba Vu-i;

úru saa vuri key na mĩ ba Băa-ka*.”

³⁴ «Rɔbay, Ngerewuru baa bayke pola lew hoy mii, beri t́ina ni saa luɔ hud h́a naysuo-ε ka punj mbuduk mbuduk ya. Ka baa mii:

“Ba tusue k̄i!

Mĩ s̄ami fe s̄ami kere bi ká tan kad kad

ká'a d́oko w̄m na zuɔ tul rĩ,
munu ká mĩ waa zinj David na†.”

³⁵ Sawke mini ze, Ngerewuru h́a David baa bayke do zad k̄i rɔbay mii:

“Mù ti pón faa h́a naysuo nzob ká do bod ba taa bo na,

punj mbuduk mbuduk ya‡.”

³⁶ Be David na, zadka'a kaw báy kumnun báy na, ka d́aa ped ká law Ngerewuru hii na h́a ni ɔ báy zadε; fale ku ε, ka ví hu ha ri mbi ni í voro ni do lakun bul-eri h́a naysuo-ε punj mbuduk mbuduk. ³⁷ Roo ε, nzob ká Ngerewuru tina ni saa luɔ hud na, naysuo-ε punj mbuduk ya.

³⁸⁻³⁹ «Ȳu-iri, i kɔ báy kere ndaw rɔ! Taambol Zezu na ze buru ka-káa bay ká se tul Ngerewuru ká'a ndáka buma ká tul feyaa baari zinj rĩ. Taambol Zezu na, nzob h́a h́a ká d́aa law-ε bo tul-e ε, feyaa beri riw bele na Ngerewuru a náa

* **13:33** 13.33 Simri 2.7. † **13:34** 13.34 Ezay 55.3. ‡ **13:35** 13.35 Simri 16.10.

ká tul-e ba fal. Feke ku na, *bol kusol *Moyze maa bay d́aa ya. ⁴⁰ Munu zu ɛ, ì nze b́áy s̀ò-rì bay haɲa fe ká nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru baa bayke na, ka ṭji tul-rì ya. I baa mii: ⁴¹ “Baarì nzob síe Ngerewururi na, ì káw yer a í b́ie, bay j̣i ɛ, fe ká ṃi d́aa ká bil sewke ká ì kaw b́áy kumnun na, ì ti d́aa law-rì bo ḍi ya. Ze i ha ri ḳo saw bayke na hoy kara, ì ti yaɲa yaŝ.”»

Zibri ká Antiyos yaa Bay Kere Krisi ya

⁴² Zadka Pol b́áy Barnabas ṭji saa zad mḅú ḳi Zibri na b́áyji ɛ, nzobri koḍ ri bay haɲa ṛi ỵji í vi b́áy nam mgbaka ṭram taa fal na bay b́aa bay se tul bay taa mḅiwke na ku b́áy ha ri laa. ⁴³ Fal mḅú ḳi ká nzobri zekre ḳi na b́áyji ɛ, Zibri b́áy nzobri ká i ba Zib ya ká í fere s̀ò-rì í ruo Ngerewuru na, i ng̣ji bamba se fal Pol b́áy Barnabas. ɛɛ, Pol b́áy Barnabas na bo ri bay haɲa ri d́aa law-ri bo tul law kere ká Ngerewuru d́aa ẓiɲ ri na, í ṛji tul-e baɲguo kpadara.

⁴⁴ Ká bil nam mgbaka ṭram taa ḳi na, ruo nzobri ká bil ngerewuru riw bele, i ví mḅú ḳi bay láa Bay Ngerembay. ⁴⁵ Zadka Zibri ḳo ruo nzobri na b́áyji ɛ, i d́aa sere ẓiɲ Pol í tun bay be ngereṇ í raḍ ni, a í mgbá nasi zuo tul-e. ⁴⁶ B́áyji ɛ, Pol b́áy Barnabas i baa bay b́áy nun ẉara nzob ha ri mii: «Ba baaṛi ḳi ze Ngerewuru hii bay haɲa ṛi laa bay be pola. Roo ɛ, ì tun bayke ngereṇ, a í ḳo s̀ò-rì mii, ì maa bay ẓiɲ kumnun ká ḍo baɲguo na ya. Munu zu ɛ, nda-ndad! Timbede

key na, buru fére sùo buru ba luo nzobri ká i ba Zib ya ro. ⁴⁷ Tusueke le, fe ká Ngerembay mbi nzi-ε ká dī hā buru na ze dō key:

“Mi dāa mù kaw ba zad taŋa ká s̄aw nzobri riw bele,

bay haŋa bo mu se mú ka-káa bay pam na kpuru mú t̄iike gb̄u tusiri na hā nzobri laa*.”»

⁴⁸ Zadka nzob hayri ká i ba Zib ya na, i laa bayke munu báyii le, i dāa suoriya a í pisi Ngerewuru bay tul bay be. Bari riw bele ká Ngerewuru nan ri pola dō bay zín kumnun ká dō baŋguo na, i vi ba nzob mbika lawri.

⁴⁹ Be ku r̄oo, Bay Ngerembay ȳake zad kpol kpol ká bil tusiri bari riw bele. ⁵⁰ Roo le, Zibri na, i dāa bay zuo bil law máy feziŋari ká i ruo Ngerewuru báy ngerε puori ha ri suru tigbaa nzobri ha ri dāa nun Pol báy Barnabas tuo síe, bo i níike ri ká tusiri bari na. ⁵¹ Be ze, Pol báy Barnabas na, i nda s̄um siri ká bal-ri kuβ kuβ zuo tul-ri, í zol a í se ba Ikoniyum. ⁵² Roo le, bari nzob mbika lawri ká i tòn na, suoriya báy Tem Law Pie mbaa bil law-ri.

14

Pol báy Barnabas se Ikoniyum

¹ Zadka Pol báy Barnabas i t̄i Ikoniyum na báyii le, i kal i se *hul mb̄ú k̄i Zibri munu ká i dāa baŋguo. Bay bari ká i baa na ȳiŋ bamba tasiri hā Zibri báy nzobri ká i ba Zib ya ká í nḡi bamba tasiri na, i vi ba nzob mbika lawri. ² Roo le, Zibri

* 13:47 13.47 Ezay 49.6.

ká i hii ɓay d́aa law-ri ɓo tul Zezu ya na, i suru tigb́aa nzoɓ haɓwri ká i ɓa Zib ya ha ri ker ɓay ndaya se tul Pol ɓáy Barnabas. ³ Be nu ku hoy kara, Pol ɓáy Barnabas kaw Ikoniyum bole d́i d́i. Bari na, ɓay law-ri ká i daa ɓo tul Ngerembay ηηo-ηηoη na, i káake káa Bay Kere Ngerembay ɓáy nun wára nzoɓ. Ngerembay k̄i sùo-ε d́o fal-ri a so ri, ha nzoɓri ko ɓay ká i ka-káake se tul law kere be ká'a mgba ziη ri na ɓa tusue ɓay, a ha ri h̄urusuo d́aa fe saηri ɓáy feri ká mba kóko na. ⁴ Báyii le, nzoɓri ká ɓil ηgerepuoke ku na i te ɓil k̄i. Nzoɓ haηeri i ɓa nzoɓ taa Zibri, a nzoɓ haɓwri laa le, i ɓa nzoɓ taa *nzoɓ ndáy nzaapedri. ⁵ Ro, Zibri ɓáy nzoɓri ká i ɓa Zib ya, ɓáy mbay ɓari mbu nzaa-ri mb̄iw hoy ɓay d́aa seke ziη Pol ɓáy Barnabas í hii ɓay vbúku ri ɓáy tisawri. ⁶ Lee, zadka Pol ɓáy Barnabas laa ɓayke na báyii le, i d́uu ɓa puo ká Listere ndaw, Derbe ndaw ɓáy vu puo haɓwri ká kiri ri ká tusiri Likayoni ndaw pi. ⁷ Ká ɓil puokeri ku na, i ka-káa Bay Kere ká d́i ha nzoɓri laa.

Pol ɓáy Barnabas d́o Listere

⁸ Bil puo ká Listere na, ledɓan mb̄iw munu ká ɓal-ε hu wúo ká i mboηke ni saa w̄uru ha ni se-seɗ ya na kaw d́i. ⁹ Lee, ka laa ɓay ká Pol d́o ɓaa. Báyii le, Pol ko-kóm ɓa nun-ε deke, le, ka ko law-ε ká'a daa ɓo tul Ngerembay na maa haηa sùo-ε ka vaa. ¹⁰ Ro, a ɓaa ɓay ha ni ɓáy bawda kusole mii: «Úru siya mú d́o sikda!» Lee, ledɓan na uru siya vad a se-seɗ. ¹¹ Ruo nzoɓri ká i d́o zadε í ko fe ká Pol daa na báyii le, i ɓaa ɓay ɓelen

báy nzaa Likayoni mii: «Be ni key na, ba wūruri ro ze i fere sùo-ri ba nzobri í dī í vi luo naari key!» ¹² Be ze, í tūuke riŋ-ri ba riŋ wūru bari. Í dī Barnabas ba Zus, a Pol laa le, i dī ni ba Ermes, bay ji le, ka ba nzob mbika tul bay. ¹³ Báyji le, ngerenzob *fe poy wūru bari Zus, ká hul be do dī ya báy nzaa ngerepuo deb na, se a vaa faa bawda baa ndayri ká i dēw ri báy fukri puuri do sol-ri, rɔɔ a víkeri zad dōl Pol báy Barnabas, bay ji le, be báy ruo nzobri na, i hii bay ika ndayri bay púoke fe ha Pol báy Barnabas ba wūru bari.

¹⁴ Zadka Barnabas báy Pol ká i ba *nzob ndáy nzaapedri na, i ko munu báyji le, kér bay i ri ba huɗ ha ri goɗo gari bari tir tir, í takra í rii sakra ruo nzobri ¹⁵ í baa bay belej ha ri mii: «Baari nzobri woo! Bay ji rɔɔ, ì daa fe mini key le? Buru na, buru ba nzob munu ká bari na ndaw. Bay Kere ká buru ví ka-káake ha rì na, buru bóke rì bay haɗa rì ala wūru bari key ká ì puo gɔr hoy na, í fere sùo-ri ba luo Ngerewuru Nzob Káw Báy Kumnun ká daa tumbam ndaw, tusiri ndaw, maambiiri ndaw, rɔɔ báy feri riw bele ká do bil-e na. ¹⁶ Pola lew na, ka pɔŋ faa ha saɗ puo nzobri bod bod daa fe munu ká law-ri hii. ¹⁷ Be nu ku hoy kara, Ngerewuru kie fe kereri banɗo kpadara ha nzobri ko mii, beri do key. Ka ha mbam tɔ ha rì ndaw, a ha rì zin fe pay báy fewke fewke riw bele ndaw, a ha fe sum maa rì sib sib ndaw, a ha suoriya mbaa bil law-rì gbay gbay ndaw pi.»

¹⁸ Ze nzob ndáy nzaapedri baa munu hoy kara, ngɔŋ zin ri bamba bay haɗa nzobri pɔŋ daa fe

poy ha ri. ¹⁹ Báyyi ɛ, zaɗe ku hoy Zibri ká i uru saa Antiyos ká tusiri Pisidi báy Ikoniyum na, i tji>Listere í ɗaa bay zuo bil law ruo nzoɓ puokeri ku na ha ri se fal-ri í vbuku Pol báy tisawri bay ika ni. Fale ku roo, í kuo ni saa bil ngerɛpuo na í ɗaa ni bo nzaa zaɗ í ker mii ka hu-hu. ²⁰ Roo ɛ, zaɗka nzoɓ mbika lawri kiri tul-e gbũku na, ka uru siya a se bil ngerɛpuo na ba kji. Nzaaruoke na báyyi ɛ, be báy Barnabas na i zol mbijw hoy i se puo ká Derbe.

Pol báy Barnabas yji í se Antiyos ká Siri

²¹ Pol báy Barnabas na i ka-káa Bay Kere ká bil puo ká Derbe, ɛ, nzoɓri ngji bamba yaa bayke na, í vi ba leɗ nduobal Zezu. Fale ku ɛ, *nzoɓ ndáy nzaapedfri na, i yji í se>Listere ndaw, Ikoniyum ndaw, roo í se Antiyos ká tusiri Pisidi ndaw. ²² Nzoɓ mbika lawri ká puokeri ku na, Pol báy Barnabas ɗaa wɔra bo bil law-ri, í bo ri bay haɗa ri kaw tul mbika law bari ngo-ngon, í baa ha ri mii: «Náa kókori seke feri bod bod pola ndaw roo, náa séri bil *puoruo Ngerewuru na báy.» ²³ Zaɗ mbu kiri mbijw mbijw riw bele ká nzoɓ mbika lawri mbu tul kji ká ɗi na, Pol báy Barnabas nan nzoɓri bay haɗa ri ba *ngere tul pedri. Fale ká i saɗ sùo-ri í su fe ya í ɗaa nzaa bay kere bay tul-ri na, i poɗ ri zuo bil nduo Ngerembay, nzoɓ ká i ɗaa law-ri zuo tul-e na.

²⁴ Fale ku roo, i kal báy tusiri Pisidi í tji kuɗu zaɗ ká Pamfili. ²⁵ Ká bil kuɗu zaɗke ku na, i ka-káa Bay Kere ká Perze, roo í se Atali ká ɗo nzaa maambii na báy. ²⁶ Ká zaɗe ku na, i rií í kaw bil bawda tuo bay yji ba Antiyos ká Siri. Ba

ngerepuo ká nzoɓ mbika lawri pie ri saa dī í pɔŋ ri zuo bil law kere Ngerewuru bay tul pedf ká i vǎa daa ha ni ɔ timbede key na. ²⁷ Zadka i tji Antiyos na báyyi le, i dī nzoɓ mbika lawri ha ri ví mbu kji, í kji fal ferri riw bele ká Ngerewuru daa báyy faa bari na ha ri laa. Kakalike le, faa ká Ngerewuru mgbuɗa ha nzoɓri ká i ba Ziɓ ya, ká í daa law-ri bo tul Zezu ndaw na, i kji fale ha ri laa. ²⁸ Pol báyy Barnabas kaw zinj nzoɓ mbika lawri na bole dī maa fe.

15

Mbú kji ká Zuruzalem

¹ Báyyi le, nzoɓ haneri ká i uru saa Zude í vi Antiyos na, i tii saw fere yu bari fe í baa ha ri mii: «Zadka ñ kuŋ ngori baarñ munu ká *bol kusol *Moyze fere nzoɓri na ya le, ñ ti zinj pam na ya.»

² Bay bari ká i baa na, Pol báyy Barnabas may zinj ri kpuru í ndorke kji ba pola ha nzoɓ mbika lawri mbu nzaa-ri bay haɗa Pol báyy Barnabas báyy nzoɓ haneri ká sakra bari na, i úru i se Zuruzalem luo *nzoɓ ndáy nzaapedfri báyy *ngere tul pedfri bo, í léke bayke.

³ Fale ká nzoɓ mbika lawri su ri do faa í wada ri na báyyi le, bari na i se nun-ri ba pola í kál báyy Fenisi, Samari ndaw, í kjiike fal ferri ká Ngerewuru daa ha nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na fereke sùo-ri ba luo Ngerewuru. Bayke ku na mbi bawda suoriya ha yu bari riw bele. ⁴ Zadka i tji Zuruzalem na báyyi le, nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kji ndaw, nzoɓ ndáy nzaapedfri ndaw,

rɔɔ ŋgere tul pedfri ndaw na, i mɓa ri ba sù-ri báy kere. Lεε, Pol báy Barnabas kii fal feri riw bele ká Ngerewuru daa báy faa bari na ha ri laa. ⁵ Roo lε, nzoɓ haɓeri ká i ba *Fariziri ká i vi ba nzoɓ mbika lawri na, i uru siya í baa ha ri mii, do nun haɓa nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na, i kuɗ ŋgori bari ndaw, a í daa vu mbom bo tul bol kusol Moyze ndaw pi.

⁶ Báyii lε, nzoɓ ndáy nzaapedfri báy ŋgere tul pedfri mbu tul kɔ bay békle saw bayke na bay kóko. ⁷ Fal bay ká i maɗ bole di bamba ká sakra kɔ na báyii lε, Piyer uru siya a baa ha ri mii: «Baari yu-iri, ñ ko ndaw mii, bole di bamba ro, Ngerewuru náa m̄ ká sakra baari bay haɓa m̄ ka-káa Bay Kere ha nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na, i laa í dáake law-ri bo tul Zezu. ⁸ Robay, Ngerewuru ká ba nzoɓ kóko bil law nzoɓ na, ha Tem Law Pie mbaa bil law nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na, faa mbɔw munu ká'a ha ni mbaa bil law naari key na ndaw. ⁹ Be ze, Ngerewuru na, ká sakra bari báy naari na, náa nun kɔ tiya. Ka waa feyaa bari ha law-ri *taɗ kad kad, bay tul law-ri ká i daa bo tul Zezu. ¹⁰ Munu ku waa, daa mina rɔɔ timbeɗe key na ñ lie Ngerewuru í hii bay daa soba ká hii bamba mini key bo tul nzoɓ mbika lawri ká i ba Ziɓ ya na lε? Ba soba ká mba tul bulu naari ndaw, tul naari ndaw pi. ¹¹ Náa kóri ta-taɗ, ba law kere Ngerembay Zezu ká ha ze náa zɔkeri pam, faa mbɔw munu ká bari na ndaw.»

¹² Nzoɓri riw bele ká i mbu kɔ na i kaw ndiɗ. Lεε, i te suku-ri bay láa bay ká Pol báy Barnabas baa ha ri se tul fe saɗri báy feri ká mba kóko ká

Ngerewuru dfaa báy faa bari ká sakra nzobri ká i ba Zib ya na. ¹³ Zadka i baa bay na o riw bele báyii le, Zak mbi bay a baa mii: «Yu-iri, ì te suku-ri í laa bay bi key ro! ¹⁴ Simon Piyer na kji fal faa ká Ngerewuru kóke kóm ba tul saw nzobri ká i ba Zib ya báy tiikake na, bay nán nzob haneri ká bil-e bay haña ri ba nzob taa beri. ¹⁵ Lee, bay ká Simon Piyer baa na, do faa mbjw munu ká Ngerembay baa báy faa nzob yaña bayri saa nzi-e pola lew mii:

¹⁶ “Fale ku le, mĩ yji bay dfaa hul *David ká haw zuo siri na do zadε ba kji.

Zad beri ká bie na mĩ léke do siya.

Mĩ léke ni do sikda báy zadε,

¹⁷ bay haña nzobri riw bele ká i tòn fal na, i nzáake fal-i;

bay haña saw nzobri riw bele ká mĩ dī ri ba nzob taa bi na,

i nzáa mĩ, bi ká mĩ ba Ngerembay.

¹⁸ Be ze ba bay ká Ngerembay, be ká'a ha nzobri ko fe niri key ba dje lew hoy na baa*.”»

¹⁹ «Sawke mini ze, mĩ ker mii, nzobri ká i ba Zib ya ká í fere sùo-ri ba luo Ngerewuru na, nzob ka yoklo ri faake ya. ²⁰ Roo le, ndad bay haña náa dfaari mbede bo, náa vbikeri ri bay haña ri mgba sùo-ri ká tul náyri ká nzobri púoke fe ha wuru bari ndaw, ká tul dfaa nun pie ndaw, ká tul sunja nayri ká i piri sol-ri ká sim ndin ba badī na ndaw pi. ²¹ Tusueke le, ba dje lew báy saw bulu nzobri kpuru tji vuri key na, i ka-káa bol kusol

* **15:18** 15.18 Amos 9.11-12.

Moyze báy ɲɛɛɛpuo mbɔw mbɔw riw bele. A nam mgbaka tɔramri riw bele na, Zifri kɔi bol kusolke ku na ká *hul mbú kɔi bari.»

I ɔaa mbede ha yu bari ká Antiyos

²² Báyɔi le, *nzob ndáy nzaapedfri, báy *ɲɛɛɛ tul pedri, rɔɔ báy bari nzob mbika law haɲri riw bele na, i mbi nzaa-ri mbɔw hoɔ bay nan nzofri ká sakra bari ha ri se ziɲ Pol báy Barnabas se Antiyos. Leɛ, i naa Zud (ká i ɔi ni ba Barsabas) báy Silas bari sidɔi bele ká nzob mbika lawri hɔe ri í ɔaa vu mbom bo tul-ri na. ²³ I ɔaa mbede nduo nduo-ri bay haɲa ri séke. Bay ká ɔo bil mbedeke na ze ɔo key:

«Buru nzob ndáy nzaapedfri báy ɲɛɛɛ tul pedri ká buru ba yu baarɔi na, buru ɔaa mbede ni key na ha ri, baarɔi yu bururi ká ì ba saw Zib ya ká ì kaw Antiyos ndaw, Siri ndaw, rɔɔ Silisi ndaw na, buru hii soko ha ri.

²⁴ Buru laa mii, yu buru haɲeri ká i uru saa luu buru key, ká buru mbi nzaa buru munu ha ri ya na, i se luu-ri í vaa fere kér bay baarɔi báy faa bay bari, í yóklóke ri. ²⁵ Sawke mini ze, buru mbi nzaa buru mbɔw hoɔ, búru nan nzofri ká sakra buru key bay haɲa ri se ziɲ nzob taa bururi ká ba Barnabas báy Pol na ha ri se luu-ri. ²⁶ Pol báy Barnabas na, i ba nzofri ká i pɔɲ sùo-ri ha hud bay tul riɲ Ngerembay naari Zezu *Krisi. ²⁷ Be ze, buru pie Zud báy Silas se luu-ri. Bari na, ì báa bayke báy nzaa-ri munu ká ɔo bil mbede ni key na ha ri laa ndaw. ²⁸ Tusueke le, Tem Law Pie ndaw, buru ndaw na, buru mbi nzaa buru bay haɲa ri soba

ká hii bamba na ya. Roo ɛ, feri ká dɔ nun haɲa ri dɔa na ze dɔ key: ²⁹ ì mgba sùo-rì ká tul náyri ká i púoke fe ha wuru bari ndaw, ká tul dɔa nun pie ndaw, ká tul suɲa nayri ká i piri sol-ri ká sìm ndiɲ ba badi na ndaw pi. Zadka ì mgba sùo-rì bay tul fe niri key na ɛ, ì káw báy kere. Buru pɔɲ rì zuo bil nduo Ngerewuru ro.»

Pol báy Barnabas báy nzob ndáy nzaapedfri se Antiyos

³⁰ Báyii ɛ, nzob mbika lawri ká Zuruzalem na, i pɔɲ faa ha Pol báy Barnabas báy nzob nzaapedfri ká i nan ri na ha ri se ba Antiyos. Zadka i t̃ii d̃i na báyii ɛ, i mbu nzob mbika lawri riw bele í ha ri mbede ká i pieke ri na. ³¹ Zadka i k̃ji mbedeke a í laa bayke na báyii ɛ, i dɔa suoriya bay tul wɔra ká'a dɔa bo bil law-ri. ³² Lɛɛ, Zud báy Silas ká i ba *nzob yaɲa bayri saa nzaa Ngerewuru sùo-ri na, i bo yu bari ng̃ji bamba, í gɔl ri ha ri ngɔɲ ká bil mbika law bari. ³³ Fale ká i kaw zin ri bole d̃i maa fe na báyii ɛ, yu bari ká Antiyos na pɔɲ ri ha ri ỹi í se Zuruzalem báy dekeke, í ṽa zin nzobri ká i pie ri na. ³⁴ [Roo ɛ, Silas kuɲ sùo-ɛ a kaw fal ká Antiyos kɔb.] ³⁵ Be nu ku ɛ, Pol báy Barnabas kaw Antiyos. Bari báy nzob hawri ng̃ji bamba i fere nzobri fe í ka-káa Bay Ngerembay ha ri.

Pol báy Barnabas wal k̃i

³⁶ Bole d̃i maa fe na báyii ɛ, Pol baa ha Barnabas mii: «Naa se náa ṽa ko yu naari ká tul puo tul puo ká náa kári káa Bay Kere Ngerembay ká d̃i pola na náa ko wɔa, i kaw mina

zu le?» ³⁷ Lεε, Barnabas hii dfo dfi, a hii bay haɲa Zaa ká i dfi ni ba Marki na se ziɲ ri. ³⁸ Roo le, Pol ko rii ni ya, a hii bay haɲa ni se ziɲ ri ya, bay ji le, varu bari ká i se pola na ka poɲ ri ká Pamfili, a zol taɲ óro bie ped na ziɲ ri. ³⁹ Báyyi le, i ndor kɔ́ báy bayke na ku kpuru í wálke kɔ́ ha nzoɓ ha ha le, mbi faa sed be a se. Barnabas mgba Marki uu gar-ε í hil bawda tuo í se ba tukuɗu mbii Sipir. ⁴⁰ A Pol laa le, mgba Silas uu gar-ε. Fale ká nzoɓ mbika lawri poɲ ri zuo bil law kere Ngerembay na báyyi le, i zol ⁴¹ í se báy zad zad ká tusiri Siri ndaw, Silisi ndaw, í gɔl nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɔ́ báy zadri bod bod na ha ri ngoɲ ká tul mbika law bari.

16

Pol báy Silas mgba Timote ha ni se ziɲ ri

¹ Fale ku le, Pol uru a se Derbe, roo a kal a se>Listere báy. Nzoɓ mbika law mbɔw munu riɲ-ε ba Timote kaw dfi. Mi-ε ba Zib ká daa law-ε bo tul Zezu, a bi-ε laa le, ba Gerek. ² Yu-eri ká bil *Krisi ká i kaw>Listere báy Ikoniyum na, i baa bay be báy kere. ³ Pol hii bay haɲa ni ka se varu na ziɲ ni. Be ze, a sùu ni ha ri vaa kuɲ ngori be, ba fe saw bari Zibri, bay ji le, Zibri ká tusirike ku na, i ko riw bele mii, bi-ε ba Gerek. ⁴ Báyyi le, i se nun-ri ba pola. Bil puori ká i kal dfi na, i mbu nzoɓ mbika lawri í baa bay feri ká *nzoɓ ndáy nzaapedri báy *ngere tul pedri mbi nzaa-ri ká dfi ká Zuruzalem na ha ri laa, a í bo ri bay haɲa ri do tul bay ká i mbi nzaa-ri ká dfi na. ⁵ Be nu ku ro ha nzoɓ mbika lawri ká i mbu tul kɔ́ báy

zadri bod bod na, i ngon ká bil mbika law bari, a í ngiike nam báy nam ba pola pola.

Tem Law Pie kie Pol zad bay haṅa ni se dī

⁶ Pol báy Silas i kal báy tusiri Firizi ká kuḍu zad ká Galasi munu hoy, bay ji le, Tem Law Pie ha faa ká bay haṅa ri se ka-káa Bay Kere Ngerewuru ká kuḍu zad ká Azi ya. ⁷ Zadka i vi dī ya deb báy tusiri Misi na báyji le, i nzaa faa bay séke tusiri Bitini, roo le, Tem taa Zezu pon faa ha ri ya na robay. ⁸ Ze í saka báy tusiri Misi í kal i se Toras ká ba puo ká do nzaa maambii. ⁹ Ká bil puoke ku na, fe tina nun ha Pol ba suṅ. Ka ko nzob ká kuḍu zad ká Maseduwan do pol-e a kod ni mii: «Mu tuo mbii mú vi Maseduwan key bo, mú so buru!» ¹⁰ Fal fe ká tina nun ha Pol na, zadε ku hoy le, buru nzaa faa bay úru búru se kuḍu zad ká Maseduwan na, bay ji le, buru ko ta-taṅ mii, Ngerewuru ze dī buru bay haṅa buru vaa ka-káa Bay Kere na ha nzobri ká dī.

Pol báy Silas se ba Filiḅ

¹¹ Uru buru saa Toras na, buru kaw bil bawda tuo, búru se ndoy maa tukudfu mbii ká Somotaras. Nzaaruoke na, buru tji Neyapoli. ¹² Uru saa zad nu ku le, buru se Filiḅ ká ba puo ká do titire zad ká bil kuḍu zad ká Maseduwan. Puoke ku na, nzobri ká ngerεpuo Rom ze i leke í kaw dī. Buru daa nam maa fe ndji ká dī. ¹³ Zadka *nam mgbaka taram Zibri na vi báyji le, buru tji saa puoke na, búru se nzaa nduo mbii, búru ker búru baa mii, ko ya le, buru zin zad daa nzaa bay kere Zibri ká dī. Zadka buru tji dī na, buru

kaw siri zinj máyri ká i mbuj kị ká dī a búru ɓaa ɓay ha ri. ¹⁴ LEE, máy mbujw ká sakra ɓari ku riŋ-ε ɓa Lidi; ɓa máy ká ɗaɓ gari kere ká ɓa sje hola hola, a uru saa ngerɛpuo ká Tiyatir, a ɓa máy ká ruo Ngerɛwuru. Be na, ka laa ɓay buru, le, Ngerembay mgbuda bil law-ε ha ni te suk-e kie a yaa ɓay ká Pol ɓaa na. ¹⁵ Báyyi le, ka ha buru ɗaa tul-e nduo mbii báy nzoɓ bil puo ɓeri riw bele. Fale ku le, ka dī buru a ɓaa mii: «Zadka ñ ko mĩ ɓa nzoɓ ká mĩ zuo zinj Ngerembay ɓa tusue le, ñ vi puo ɓi í káw dī.» Ro, a kod buru kpuru, ha buru hii ɗo dī ha ni.

I mgba Pol báy Silas zuo hul sal

¹⁶ Nam mbujw munu ká buru se ɓa zad ɗaa nzaa ɓay kere na, led máy tikdī mbujw, ɓa led káw ká wuru mbuma ɗo tul-e, dar buru gbukru ká faa. Be na, ka ɓa nzoɓ kóko fe ha nzoɓri. Báy faa fe kóko be na, ɓaa kaw ɓeri zinke lari wuruk wuruk. ¹⁷ Ze, a tii saw séke fal buru Polri, a guu fe ɓelen ɓelen a ɓaa mii: «Nzoɓri key na, i ɓa led ped Ngerɛwuru ká nulue siya! I ka-káa í k̄eke r̄i faa ká ɓay haɗa r̄i zinke pam!» ¹⁸ Ka ɗaa munu munu namri maa fe, kpuru ha fe guu be na kal law Pol gberen ha ni fere nun-ε ɓa luo led máy tikdī na, a ɓaa ɓay zinj wuru mbuma na mii: «Báy riŋ Zezu *Krisi, mĩ mbi nzaa-i ha mù: t̄ji ká tul-e!» LEE, zadε ku hoy, wuru mbuma na t̄ji ká tul led máy tikdī na. ¹⁹ Zadka ɓaa káw ɓeri ko ká ɓari ti zinj lari báy faa be na mbáa báyyi le, i mgba Pol báy Silas, a í kuɔ ri ká nun ruo nzoɓri, í séke ri pol domay kún sal ɓayri. ²⁰ I séke ri pol

nzoɓ réke tul puori í baa ha ri mii: «Nzoɓ niri key na, i zukri kér bay nzoɓri ká puo naari key ɗo maŋ! Bari na i ba Zibri ²¹ a í fere nzoɓri fe saw puo kɪ ká naari Rómri náa ɗori báy faa ká bay yaaŋa ya ndaw, bay ɗáa ya ndaw pi.» ²² Ro, ruo nzoɓri ká i ɗo ɗi na, i uru báy bay giŋgiŋ bay ɗáa fe ziŋ ri. Λεε, nzoɓ réke tul puori na mgbari, í goɗo gari bari ká sùo-ri tir tir a í mbi nzaa-ri bay haŋa ri ndaka ri báy ndoy. ²³ Fal ndam ká i nda ri kpuru maa huɗ na báyii le, i vaa ɗaa ri zuo hul sal a í mbi nzaa ha nzoɓ kóro faa hul sal na koro ri kekεε. ²⁴ Zadka nzoɓ kóro faa hul sal na ko ká i mbi nzaa ha ni na báyii le, ka ha ri rií i se bil hul sal ká nziya a vaa ɗaa foɗ zuo bal-ri.

²⁵ Nzaa zad buo ɗiŋ na báyii le, Pol báy Silas i ɗaa nzaa bay kere a í ɗi sim í písike Ngerewuru, le, baw nam hul sal bari na laa kusol-ri ká mgbana. ²⁶ Zaɗε ku hoy, tusiri laŋ yik yik tji tigbaa hul sal na, ha faa hulri riw bele mgbuda ɗo hoy baŋtaŋ baŋtaŋ. Salri ká i sinke nzoɓ naaŋa hul salri na kara hina riw bele basak zuo siri. ²⁷ Zadka nzoɓ kóro faa hul sal na tuma saa nam a ko faa hul salri ká ɗo hoy baŋtaŋ baŋtaŋ na báyii le, ka naa maamii be saa ngole bay ikake sùo-ε, bay ji le, ka ker mii, nzoɓ naaŋa hul salri na, i tji í zekre kɪ kad kad riw bele ro. ²⁸ Ro, Pol ɗi ni báy bawda kusol-e a baa ha ni mii: «Mu bíε sùo-o ya! Buru ɗo key riw bele báy!»

²⁹ Báyii le, nzoɓ kóro faa hul sal na vbi huu a takra a séke bil hul sal na, le, sùo-ε to ɗek ɗek riw bele a vaa hũkuke pol Pol báy Silas. ³⁰ Fale le, ka tina ri a vbi ri bay mii: «Mbay biri woo! Fe

ji ndaw roo mĩ d́aa bay haṅa Ngerewuru yáake mĩ le?» ³¹ LEE, Pol báy Silas yĩṅra báy bay ha ni mii: «Mu d́aa law-a bo tul Ngerembay Zezu, le, Ngerewuru a yaṅa mù, bo báy nzob ini bori riw bele.» ³² Fale ku le, i baa Bay Ngerembay ha ni, báy nzobri riw bele ká i kaw bil puo be na. ³³ Ká sunke ku hoy na, nzob kóro hul sal na faa ri a v́aa ẃaa nuḡ bari na ha ri. Ká zadε ku hoy ndaw ze, ka ha ri d́aa tul-e nduo mbii, báy nzob bil puo beri riw bele. ³⁴ Fale le, ka yĩṅra ri vi bil puo be, a nzaa fe sum ha ri su. Be báy nzob ini beri riw bele na, i d́aa bawda suoriya bay tul law-ri ká i d́aa bo tul Ngerewuru.

³⁵ Zadka nzaaruo sil na báyji le, nzob réke tul puori pie domay mgbaka mgbamri na ha ri v́aa baa ha nzob kóro faa hul sal na mii, «Mu pón nzob niri key na ha ri zól.» ³⁶ LEE, nzob kóro faa hul sal na, v́aa baa ha Pol mii: «Nzob réke tul puori pie nzaaped ha mĩ bay haṅa mĩ pon rĩ zól. Munu zu le, faa do hoy, ì tji í se zad sed baari báy d́ekeke ro!» ³⁷ Roo le, Pol baa ha nzob mgbaka mgbamri na mii: «Hay! Buru na, buru ba led bil puo ká Rom. Be nu ku hoy kara ì mgbá buru, í ndaka buru ká nun ruḡ nzobri tan fón bay hoy, a í d́aa buru zuḡ hul sal. LEE, timbedε key roḡ, ì hii bay tína buru ba muni hoy le? Munu ya mgbā! Ndad bay haṅa bari nzob réke tul puori k̄j̄ i vi sùo-ri ndaw roḡ, í tína buru báy!» ³⁸ Báyji le, nzob mgbaka mgbamri na, i yji í v́aa zin nzob réke tul puori na í baa bayke ha ri. Zadka i laa mii, Pol báy Silas i ba led bil puo ká Rom na báyji le, hje d́aa ri ha ri to yer yer bay tul fe ká i d́aa

ziŋ ri na. ³⁹ Ro, í vi sùo-ri k̄j í vbi Pol báy Silas law huoke í tina ri, rɔɔ í kɔf ri bay haŋa ri t̄ji saa puo bari na í zól. ⁴⁰ T̄ji saa hul sal na, Pol báy Silas se puo Lidi, í kɔ yu bari í daa w̄ara bo bil law nzob mbika lawri riw bele na ndaw rɔɔ, i pɔŋ ri í zol báy.

17

Pol báy Silas se Tesalonik

¹ Pol báy Silas i kal báy faa ká t̄ji Amfipoli báy Apoloni, a í t̄ji Tesalonik ká Zifri do báy *hul mbú k̄j ká d̄i. ² Lεε, Pol kal a se hul mbú k̄j Zifri na munu ká'a daa tii ni tii banɔɔ na. Ká bil nam mgbaka t̄aramri ká say na, ka maɣ bay ká se tul bay ká do bil mbede Ngerewuru ziŋ nzobri ká i do zadε na ku. ³ Ka tina saw Bay Ngerewuru, a k̄ieke ri ha ri kɔ ta-taŋ mii: *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni ví yaa nzobri na, do nun haŋa ni kɔ seke fe a hu, rɔɔ a t̄ji saa luɔ hud. Ka baa mii: «Be Zezu ni key ká m̄ baa bay be ha ri na, be k̄j ze ka ba Krisi.» ⁴ Báyji ε, Zib haneri ká i laa bay be na, bayke haw ri r̄em a í zuɔ ziŋ Pol báy Silas. Rɔɔ, nzob haneri ká i ŋji bamba ká í ba Gerekri í ruo Ngerewuru, báy ruo máyri ká nun-ri nze-nze na i zuɔ ziŋ ri ndaw.

⁵ Roo ε, Zib hawri na i daa sere ziŋ ri. Ro, í se faa buo í v̄aa mbu nzob haneri ká gor munu ha ri t̄ji hiyaw hiyaw í fεε k̄er bay nzobri ká bil ŋgerɛpuo na. I se vbububu í ri bil puo Zason, í nzaara Pol báy Silas bay mgbaka ri í séke pol ruo nzobri. ⁶ Lεε, i ziŋ ri ya. Ze í mgba Zason báy nzob mbika law haneri í kuɔ ri, í séke luɔ

nzoɓ réke tul puo ká bil ɲɛɛpuo na ku, í guu fe ká tul-ri gododo gododo í bǎake bay mii: «Nzoɓ niri key na i yɔklo kér bay nzoɓri riw bele ká tusiri key, ze timbeɗe key ndaw ɾɔɔ i vi zad ni key, ⁷ le, be Zasɔn na ka mgba ri báy kere ba lu-ε! Bari riw bele key na, i daa fe í túnke *bol kusol Mbay Sezar, bay ʝi le, i baa mii, mbay kʝi boɗ ɗo ku, riŋ-ε ba Zezu.» ⁸ Báyyi le, bay bari ká i baa na, fere kér bay ruo nzoɓri, báy nzoɓ réke tul puori na. ⁹ Ze í ha Zasɔn báy nzoɓ mbika law haɓwri na, i puo mbɔl bay ká nzoɓ réke tul puori daa bo tul-ri na ndaw ɾɔɔ, i pɔŋ ri ha ri zɔl báy.

Pol báy Silas se Bere

¹⁰ Zad sii báyyi le, Pol báy Silas na yu bariri ha ri se ba Bere. Zadzka i tʝi dʝi na, i kal í se *hul mbú kʝi Zibri. ¹¹ Zade ku na, i ziŋ nzoɓri ká i nze kal Zibri ká Tesalonik, bari na i yaa Bay ɲɛɛwuru báy kere. Nam báy nam na, i bekle mbede ɲɛɛwuru bay kóko, waa, bay ká Pol baa na ɗo báy zafe kʝi zu le? ¹² Nzoɓ haneri ká sakra bari ku ɲɛɛ bamba i daa law-ri bo tul Zezu. Ká sakra Gereki na, máy feziŋari, báy warari ɲɛɛ bamba daa law-ri bo tul Zezu ndaw.

¹³ Roo le, zadka Zibri ká Tesalonik laa mii, Pol ɗo ka-káa Bay ɲɛɛwuru ká Bere na báyyi le, i vi í yɔklo ruo nzoɓri ha kér bay bari fere. ¹⁴ Báyyi le, yu Polri mgba roy ya, í uru kod hoy í su Pol ba nzaa maambii bay haŋa ni ka mbi tuo a zól. Leε, Silas báy Timote ze i tòn fal. ¹⁵ Bari nzoɓri ká i su Pol na, i se ziŋ ni kpuru í tʝike Aten. Yʝi bari ba puo na báyyi le, Pol pie ri bay haŋa ri vaa

baa ha Silas báy Timote, bo, zadka faa do di le, i vaa zinj beri ka lew ba vaa.

Pol kaw Aten

¹⁶ Zadka Pol kaw Aten, a giyan vika Silas báy Timote na báyii le, ka ko wuru bariri ka i daa yaa bil puoke ku kpol kpol. Be ze daa ha law-ε mbike huu bay tul wururi ka i kod na. ¹⁷ Báyii le, ka bil *hul mbú kị Zibri na ka may bay zinj Zibri báy nzobri ka i ba Ziɓ ya ka í ruo Ngerewuru na. Nam báy nam na, ka se kaa a baa bay zinj nzobri ka'a zinj ri ka di. ¹⁸ Nzob fére nzobri nun nzem haneri ka i ba nzob fal ngan Epikuri báy Esitokiri baa bay zinj ni ndaw. Nzob haneri baa mii: «Bay ji na ro ze, nzob rodi nu na baa ku le?» Nzob hawri laa le, baa mii: «Rii fe ka'a ka-kaa bay ka se tul wuru puo kiri.» I baa munu, bay ji le, Pol ka-kaa bay ka se tul Zezu báy tji nzobri saa luɔ hud. ¹⁹ Ro, í sùu ni bo pol-ri, í séke ni zad fon bay ka tul kuo Aropaze, roɔ í vbi ni bay mii: «Bay fe fére fie ka mù fere nzobri na, buru máa bay láa sawke ka nzaa-a ya le, ²⁰ bay ji le, bay bori ka mù baa ka todo bo suku buru na ba bay fie, ze buru hii bay láa saw bayke.» ²¹ Tusuke le, nzob Atenri riw bele, báy nzob varuri ka i naa zinj ri na, i mbi saw sie í kaw ba láa ba bay, a í lo soro bay fie na ku hoy.

²² Báyii le, Pol uru a do siya ka sakra bari ka i do Aropaze na, a baa ha ri mii: «Baari nzobri ka Aten na, mi ko ri le, i ba nzobri ka i puo wururi bod bod bamba báy faa feri bod bod riw bele. ²³ Zadka mi hari bil puo baari ka mí bekle zadri bod bod ka i puo wuru baari ka di na, *tutakra

fe poy ɓaarī kara mĩ ko mbijw ká dī ká i vbie fe do dī mii, “Tisaw key na, ɓa taa wuru ká nzoɓ ko sawke ya.” Nda ndad! Munu zu ɓe, timbede key na, fe ká i ko sawke ya a í ruo ni na, mĩ vi ɓay tina sawke ha ri laa. ²⁴ Ngerewuru ká daa tusiri ɓáy feri riw bele ká do dī na, ka ɓa Mbay nulue ndaw, Mbay tusiri key ndaw pi. Be na ka kaw ɓil hul ká nduo nzoɓ daa ya. ²⁵ Ka se sie haɗa nzoɓ daa fe ha ni ya, ɓay ji ɓe, fe mbijw puo ni ya; be ki ze ka ha nzoɓri riw bele kumnun ndaw, ɗmi ndaw, a ha ri feri riw bele ndaw pi. ²⁶ Ngerewuru daa nzoɓ mbijw pola. ɓáy faa nzoɓke na, ka háke saw nzoɓri tji ɓod ɓod riw bele, a daa ri kaw tusiri key, a tuu ri sewke ká i káwke dī ɓáy faa tabelemke tabelemke munu ká'a waa ká ɓil law-ε piɓd lew hoy na. ²⁷ Ka daa munu, a hii ɓay haɗa ri nzaara ni í kaa torom, i nzaa faa í mamke zad kpuru, ko ya ɓe i zinj ni. Tusueke ɓe, Ngerewuru na do dī ya ká sakra naari key, ²⁸ ɓay ji ɓe, taambol be na ze náa káwkeri ɓáy kumnun, a náa séri náa dáari fe. Náa dori munu ká nzoɓ mbika tul sim ɓaarī haneri ɓaa mii: “Náa ɓári vi-eri.” ²⁹ Munu ká náa ɓari vi-eri na, kóko ká náa kéri mii, Ngerewuru do munu ɓa wuru ká nzoɓri daa ɓáy lari ká nduy ziri ziri, mase lari pie, mase tisaw, ká i ker ɓáy tul-ri ku hoy í fel na ku ya. ³⁰ Sew ká nzoɓri daa fe daa mbúo taɗ kóko sawke na, Ngerewuru kji fal fe daa kaayake ku na mbáa. A roo ɓe, timbede key na, ka dī nzoɓri riw bele ɓáy zad zad riw bele ɓay haɗa ri suo kér ɓay ɓari ká tul fe daa ya ɓari. ³¹ Tusueke ɓe, ka tuu nam ká'a kúnke sal ɓay zuo

tul nzobri riw bele ká tusiri key báý zadε báý faa nzob ká'a naa ni na. Ba fe ká'a ha nzobri riw bele ko ta-taη báý nam ká'a tina ni saa sakra nzob huɔeri ha ni kaw báý kumnun.»

³² Zadka i laa bay t̄ji nzob saa luo huɔ ká Pol ɔaa bayke na báýji ε, nzob haηeri siε ni. A nzob haηwri laa ε, i ɔaa ha ni mii: «Nam k̄i kara, ɔuru láa bay ɔo na báý!» ³³ Be mini ze Pol zólke ká sakra ɔari na. ³⁴ Be nu ku hoý kara, nzob haηeri zuo ziη ni í ɔaa law-ri ɔo tul Zezu. Sakra ɔari ku na, Deni ká ɔa nzob mb̄iw ká sakra *nzob kún sal bay luyeri ká tul kuo Aropaze ndaw, máy mb̄iw ká riη-ε ɔa Damaris ndaw, roo báý nzob haηwri na, i ɔo ɔi ndaw pi.

18

Pol ka-káa Bay Kere ká Kɔrεte

¹ Fale ku báýji ε, Pol uru ká Aten a se ɔa Kɔrεte. ² Zadka'a t̄ji ɔi na báýji ε, ka ziη Zib mb̄iw munu riη-ε ɔa Akilas. Puo ká i mboη ni ká ɔi na ɔo kuɔu zad ká Pɔn. Ka vi saa tusiri Itali timbeɔε roɔbay báý máy ɔe Prisil, bay ji ε, Mbay Sezar ká riη-ε ɔa Kolod na mbi nzi-ε ha Zibri riw bele ha ri t̄ji saa ɔil ηgerepuo ká Rɔm. Pol na se a vaa ko ri. ³ Munu ká peɔf ɔaa ɔari maa k̄i mb̄iw hoý ɔa peɔf sáa huɔri í ɔaa ɔa hul puɔi na, ka ɔaa puo ziη ri, a í ɔaa peɔf ziη k̄i mb̄iw hoý. ⁴ Báý ɔil nam mgbaka taηamri mb̄iw mb̄iw riw bele na, Pol se *hul mb̄u k̄i Zibri, a fere nzobri bay ká se tul Zezu *Krisi, a nzaa faa ha Zibri ndaw, Gereki kara ndaw yaa bayke.

⁵ Lεε, zadka Silas báy Timote uru saa kuđu zad ká Maseduwan í vi Kõręte na báyii ε, ka đaa sù-ε nduo bil Bay Ngerewuru kị hõy riw bele, a kákáa a bǎake nasi bay hǎ Zibri mii, Zezu ba Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yǎa nzobri na. ⁶ Roo ε, Zibri na tun bay be na ngeren í rad ni. Munu ká i đaa nğon zinj ni na, ka uru a taa nduo-ε ká tul-ri a kpuo kusal ká gari be, a baa ha ri mii: «Zadka ì wuru faa ε, ba bay baarì ro zu. A bi ε, bayke ti tul-i ya. Tii sawke vuri key na, mǐ séke ba luo nzobri ká i ba Zib ya laa ro.»

⁷ Tii saa hul mbú kị na ku báyii ε, ka se puo ledban mbjw ká rin-ε ba Titiyus Zustus. Be na, ka ba nzob ká ruo Ngerewuru ká hul be báy hul mbú kị Zibri huu kị nik na. ⁸ Lεε, Krispus ká ba mbay tul hul mbú kị báy nzob ini beri riw bele na, i đaa law-ri bo tul Ngerembay. Lεε, nzobri ngji bamba ká Kõręte ká i laa bay ká Pol baa na, i đaa law-ri bo tul Zezu ndaw, ha ri đaa tul-ri nduo mbii.

⁹ Báyii ε, nam mbjw munu fe tina nun hǎ Pol ba sun, ε, Ngerembay baa hǎ ni mii: «Mu đaa hje ya! Roo ε, mu baa hǎ nzobri banguo hǎ nzaa-a ka hú mù ká đì ya, ¹⁰ bay ji ε, mǐ sad zinj mù. Nzob mbjw mini kara ti đaa nduo zaa sù-o bay đaa fe seke zinj mù ya, bay ji ε, bil ngerepuo key na, nzobri ká i ba taa biri na, i ngji bamba do đì ku.» ¹¹ Be ze hǎ Pol kǎwke Kõręte na mbiimbam mbjw báy few yie, a fere nzobri Bay Ngerewuru.

¹² Báy sew ká Galion kaw ba nzob réke kuđu zad ká Akayi na, Zibri uru í mbú nzaa-ri í đaa so

tul Pol í mgba ni, í séke ni zad fón bay ¹³ í baa ha Galion mii: «Ledban key na ka nzaa faa bay haṅa nzobri ruo Ngerewuru ha ni se maa báy *bol kusol *Moyze ya.» ¹⁴ Zadka Pol aa nzi-ε bay yijira báy bay na báyji le, Galion baa ha Zibri mii: «Baari Zibri, ì laa bay bi key! Ba fe hud, mase ba fe kaaya roo, nzoḅke daa le, m̀ iki law-i mi laa bay baari na. ¹⁵ Roo le, munu ka ba may bay ka se tul bayri, mase riṅri, mase bol kusol baari ki hoy na, ba ped baari ro zu! Kiri bayri ka mini key na, m̀ ti kún sal bayke ya.» ¹⁶ Fale ku le, Galion na nii ri saa zad fón bay na. ¹⁷ Ro, bari riw bele na i daa so tul Sosten ka ba mbay tul hul mbú ki Zibri na í mgba ni, í tii saw ndaka ni ka nzaa faa zad fón bay na. Roo le, fe nuri riw bele ku na, Galion daa fe mbjw ka di ya.

Pol yji a se Antiyos ka tusiri Siri

¹⁸ Pol na kaw Korḡte bole di maa fe. Fale ku le, ka wada yu-eri, roo be báy Prisil báy Akilasri i hil í kaw bil bawda tuo bay séke tusiri Siri. Pola roo bay káw bil tuo na, ka suu tul-e ka Sankere, bay ji le, ka hii óro bie bay ka'a mbi nzi-ε ka di ha Ngerewuru na. ¹⁹ Zadka i tji Efez na, Pol poṅ baw sed beri ka di, a kal a se *hul mbú ki Zibri, a may bay zinj ri ka di. ²⁰ I kod ni bay haṅa ni ka sóro nam be ndji, a káw zinj bari nam maa fe roo a zól báy. Roo le, ka hii zinj ri ya. ²¹ Zadka'a poṅ ri bay zól na báyji le, ka wada ri mii: «Zadka Ngerewuru hii le, m̀ yji bay vi káw zinj ri báy.» Leε, ka kaw bil bawda tuo saa Efez a se ba Sezare. ²² Zadka i tji Sezare na báyji le, ka

đi saa bil bawda tuo na, rɔɔ a kal a se Zuruzalem bay híi soko ha nzob mbika lawri ká i mbu tul kɪ ká di. Fale ku rɔɔ a zol a se Antiyos ká tusiri Siri. ²³ Zadka'a kaw Antiyos bole di maa fe ndji na báyii le, ka yji a se kudu zad ká Galasi, bay Firizi a ha hurusuo ha nzob mbika lawri riw bele ká di.

Apolos kaw Efes bay Korɛte

²⁴ Zib mbiw munu rin-ε ba Apolos, saw puo be ba Alezandere vi Efes. Ka ba nzob rji bay, a ko bay ká do bil mbede Ngerewuru tan bamba tasiri. ²⁵ Ka ba nzob ká i fere ni Faa Ngerembay Zezu, rɔɔ be na ka suo a ka-káa bay a fere nzobri bay ká se tul Zezu bay zadε. Bay be kara zan suo ndaw, roo le, daa tul nduo mbii ká Zaa daa hoy ze ka ko. ²⁶ Ka tii saw ba bay bay nun wara nzob ká bil *hul mbu kɪ Zibri. Zadka Prisil bay Akilas laa bay be na báyii le, i mba ni do fi mbiw i tina saw bay ká se tul Faa Ngerewuru ká'a ko tan ya bay na kad kad ha ni laa.

²⁷ Munu ká'a waa bay seke kudu zad ká Akayi na, yu-eri ká i ba nzob mbika lawri na ha ni hurusuo i daa mbede ha ni seke ha nzob mbika lawri ká di, ha ri mba'ke ni ba suo-ri bay kere. Zadka'a tji di na báyii le, nzobri ká i vi ba nzob mbika lawri bay faa law kere Ngerewuru na, ka so ri ngji bamba, ²⁸ bay ji le, ka may bay zin Zibri ká zad ruo, a mba tul-ri, a kie ri fe bay faa bay ká do bil mbede Ngerewuru na ha ri ko mii, Zezu ba *Krisi, nzob ká Ngerewuru waa bay pie ni vi yaa nzobri na.

19

Pol kaw Efɛz

¹ Zadka Apolos kaw Korɛte rɔɓay na, Pol se báy zad zad ká ñil kudu zad ká Azi kpuru a tjiike Efɛz. Lɛɛ, ka ziŋ nzoɓ mbika law haŋeri ká dī, ² a vbi ri bay mii: «Zadka ñ daa law-rì ɓo tul Zezu na waa, ñ ziŋ Tem Law Pie ziŋ zu lɛ?» Lɛɛ, i yiŋra báy bay ha ni mii: «Bay ká se tul Tem Law Pie na, tɔɔɔ ɓo suku buru ya báy.» ³ Báyyi lɛ, Pol vbi ri mii: «Waa, d́aa tul nduo mbii taa ha ze, i d́aa rì nduo dī lɛ?» Lɛɛ, i yiŋra báy bay ha ni mii: «D́aa tul nduo mbii taa Zaa ze, i d́aa tul buru nduo dī.» ⁴ Báyyi lɛ, ka ɓaa ha ri rɔɓay mii: «D́aa tul nduo mbii ká Zaa daa nzobri nduo dī na, bay tul nzobri ká i suo kér bay ɓari ká tul fe d́aa yaa ɓari, roo lɛ, Zaa na ɓaa ha ri bay haŋa ri d́aa law-ri ɓo tul nzoɓ ká'a ví fal-ɛ vuku. Be ze ɓa Zezu.» ⁵ Zadka i laa bayke na munu báyyi lɛ, i ha ri d́aa tul-ri nduo mbii báy riŋ Ngerembay Zezu. ⁶ Lɛɛ, zadka Pol daa nduo ɓo tul-ri na, Tem Law Pie vi tul-ri, ha ri tii saw ɓaa nzaa bay k̄iri ɓoɔ ɓoɔ, í ɓaa bay ká i yaa saa nzaa Ngerewuru na ha nzobri. ⁷ Nzobkeri ku riw bele na, tul-ri maa duo fale sidi.

⁸ Báy káw Pol ká Efɛz na, ka se *hul mbú k̄i Zibri ɓaŋɔɔ. Ká ñil few ká say na, ka ɓaa bay báy nun wara nzoɓ, a ka-káa bay ká se tul réke mbay Ngerewuru, a nzaa faa bay haŋa nzobri yaa bayke na ɓa suo bay. ⁹ Roo lɛ, nzoɓ haŋeri ká dī ɓa nzoɓ law ŋoŋori, í mbii suku-ri i d́aa law-ri ɓo tul bay ká'a ɓaa na ya, a í ɓaa bay kaaya se tul Faa Ngerembay ká nun ruo nzobri ká i mbu

tul k̄i na. Be ze Pol náake sùo-ε a p̄oŋ ri, a faa nzoɔ mbika lawri a fere ri fe nam báy nam ká ðil hul fe fére ká Tiranus fere nzoɔri fe ká ði. ¹⁰ Pol ðaa peɔf key na munu ba mbiimbam siɔi ha nzoɔri ká kuɔu zaɔf ká Azi riw bele, Ziɔri báy Gerekre kara laa Bay Ngerembay na.

Vu Sevari nzaa faa bay n̄i temndayari

¹¹ Ngerewuru ðaa fe sanri ká ŋoŋ bamba báy faa Pol. ¹² Be mini ze, nzoɔri v̄aa faa vay gari be báy gari ndúo ðo sùo-ε kara ndaw, í séke bay v̄aa ðaa taa sùo nzoɔ suosereɔri bo ha sùo-ri ka vaa; a nzoɔ hayri ká temndayari ðo tul-ri na kara, temndayakeri na t̄i ndaw pi.

¹³ Báyi le, Ziɔ haŋeri ká i se báy zaɔf zaɔf bay nii temndayari na, i nzaa faa bay n̄i temndayari saa tul nzoɔri báy riŋ Ngerembay Zezu na ndaw. I baa ha temndayari mii: «Báy riŋ Zezu ká Pol káake káa na, buru baa ha ri, ì t̄i ká tul-ri!»

¹⁴ Nzoɔri ká i ðaa fe key na, tul-ri t̄oŋ say, i ba vu Sevari ká ba ngerenzoo *fe poy ká luo Ziɔri.

¹⁵ Báyi le, temndaya yiŋra báy bay ha ri mii: «Zezu na, m̄i tuu ni tuu; a Pol kara, ba ve le na, m̄i ko-ko. Waa, baari na ì ba nzoɔ veri le?» ¹⁶ Ro, nzoɔ ká temndaya ðo tul-e na zo kuruk bo tul-ri a mba ri báy h̄urusuo riw bele. Ka ðara ri mbolon mbolon ha ri t̄i ðul saa hula nduɔɔi nduɔɔi báy nuɔ mb̄isi mb̄isi. ¹⁷ Ziɔri báy Gerekre riw bele ká i naa Efez ká í laa bayke na, h̄ie ðaa ri riw bele ha ri ðaa riŋ ðika bo tul riŋ Ngerembay Zezu.

¹⁸ Báyi le, nzoɔri ká i ðaa law-ri bo tul Zezu na, i vi ŋ̄i bamba tasiri í naa nzaa-ri, í k̄i bay fe ðaa kaaya bari riw bele ba kele. ¹⁹ Leε, nzoɔ

haneri ngji bamba ká bil-ri ku ká i ɗaa fe ɗaa mgbji na, i faa mbede mgbji bari í víke ha ri tay báy huu kpɔlɔk kpɔlɔk ká nun ruo nzobri riw bele. Zadka i ɗaa suy larike riw bele na, maa lari peɗ nam isɔɗ sɔɗ duo zad síŋ ndebe. ²⁰ Be mini ze, báy faa hɔrusuo Ngerembay na, bay be yǎake zad báy hɔrusuo ba pola pola.

²¹ Fal fekeri na ku báyji ɛ, Pol waa ká bil law-ε bay séke ba kuɗu zad ká Maseduwan báy Akayi, roo bay kál bay séke Zuruzalem báy. Ka baa mii: «Zadka mǐ se Zuruzalem na ɛ, ɗo nun haŋa mǐ se ti mbjw mí ko Rom.» ²² Báyji ɛ, ka pie Timote báy Erasi, ká i ba nzob sɔko ni na ha ri se kuɗu zad ká Maseduwan na. Roo ɛ, be na, ka kaw kuɗu zad ká Azi nam maa fe robay.

Bawda bay bo bil puo ká Efez

²³ Ká bil sewke ku na, bawda bay uru bay tul Faa Ngerembay. ²⁴ Nzob mbjw munu ba nzob túo fe suku riŋ-ε ba Demeterus ɗaa vu hulri ri bawda hul wɔru bari ká i ɗi ba Artemis. Demeterus báy nzob peɗ beri na, i ziŋ fe ká ɗi bamba. ²⁵ Báyji ɛ, nam mbjw munu, ka mbu nzob peɗ beri báy nzob fe túo ku-eri riw bele ɗo tul kǐ mbjw hoɔ, a baa ha ri mii: «Baari yu-iri, ñ ko ndaw, taambol peɗ na key ze, náa tǐikeri suku. ²⁶ Roo ɛ, baari na, fe ká ledban ni ká ba Pol ɗaa na, ñ ko ndaw, í laa bayke báy suku-ri ndaw. Ka baa mii, wɔru ká nzobri ɗaa báy nduo-ri na ba Ngerewuru taa tusueke ya. Be mini ze, ka ziŋ faa a gur hɔrusuo ruo nzobri ha ri hie fekeri na mbáa. Ba zad ni ká Efez key huɔ-ε hoɔ ya, roo

ɛ, tòn ndjii hɔy ɓay haɗa ni yaa kuɗu zadf ká Azi riw bele. ²⁷ Do munu ɛ, ɓa ped naari hɔy ze a ɓíe ya, roo ɛ, bawda riŋ ɗika hul wuru Artemis na hɔy kara, nzoɓri kóko ɓa fe ya ndaw, a riŋ ɗika ɓe Artemis ká nzoɓri kod ni ká kuɗu zadf ká Azi ɓáy zadri riw bele ká tusiri key na hɔy kara, a yíi ɓa fal ndaw pi.»

²⁸ Zadka i laa ɓayke na munu ɓáyjii ɛ, law-ri fɗa ri puu-u, í tii saw ɗáa fe belen belen mii: «Artemis, wuru Efezri na ŋɔɔ mba wuru hawri riw bele!» ²⁹ Bay tul fe guu ɓari na, law nzoɓri ká ɓil ŋerepuo riw bele nzaa ri ha ri se tama tama. I mɓa Gayus ɓáy Arisitak ká i ɓa ɓaw seɗ Pol ká i ɓa nzoɓ ká kuɗu zadf ká Maseduwɗan na, í takra í se fal kɔ budf budf riw bele í vaa mbu tul kɔ ká zadf mbu kɔ luye. ³⁰ Pol na hii ɓay ɗoko sakra ruo nzoɓri sùo-ε, roo ɛ, nzoɓ mbika lawri haa ni. ³¹ Nzoɓ haneri ká i ɓa nzoɓ réke tul kuɗu zadf ká Azi ká i ɓa nzoɓ buo Pol kara, i pie nzoɓ ɓa luo-ε ɓay kóɗ ni ha ni ka mbi ɓal-ε nda zadf mbu kɔ luye na ya. ³² Ká zadf mbu kɔ ruo na, feru nduo kɔ ɗo maɗ. Nzoɓ haneri guu fe kɔre ɓoɗ, nzoɓ hawri guu fe kɔre ɓoɗ ndaw, a ruokeri laa ɛ, i ko saw fe ká i mbuke kɔ na ya. ³³ ɓáyjii ɛ, nzoɓ haneri ká sakra ruo nzoɓri na ɓaa saw ɓayke ha nzoɓ mbiw ká riŋ-ε ɓa Alezandere ká Zifri suru ni ɗo pola na. Lεε, ka ura nduo-ε a laɗ ká pol ruo nzoɓri ɓay haɗa ri taa ɓo, a ɓaa ɓay ha ri laa. ³⁴ Roo ɛ, zadka i ko ni ɓa Zif na ɓáyjii ɛ, i ɗaa fe ɓáy nzaa-ri riw bele góm maa saw síe síɗi í ɓaa mii: «Artemis, wuru Efezri na, ŋɔɔ mba wuru hawri riw bele!»

³⁵ Falɛ ku báyyi ɛ, nzoɓ d́aa mbede ká bil ngerɛpuo na zinj faa a ha ruo nzoɓri do dekeke a ba ha ri mii: «Baari nzoɓri ká Efez! Nzoɓri riw bele ko ngerɛpuo naari ká Efez na ba puo ká koro hul wuru Artemis ká ba wuru luye! I ko Efez ba puo ká puu wuruke tofo saa tumbam a do di na ya ɛ woo! ³⁶ Feke ku na, faa ká bay haɗa nzoɓ máyke bayke na tiya. Munu zu ɛ, do nun haɗa ri kaw dekeke, i daa fe bay takra pod pod ya. ³⁷ Nzoɓ niri ká i faa ri i vike ri key na, i faa feri ká bil hul wururi ya ndaw, i tjiri wuru naari ya ndaw pi. ³⁸ Zadka Demeterus bay nzoɓ ped beri hii bay d́aa bay bo tul nzoɓ ɛ, nam fon bay, bay nzoɓ fon bayri do di ku ká i d́aa bayke na. Be ze ba zad ká i seke di i daa bay bo tul nzoɓ. ³⁹ Zadka i hii bay d́aa bay kɪ bod ɛ, i leke bayke bay faake bay faa *bol kusol puo ká zad mbu kɪ ruo na. ⁴⁰ Feri ká kal ká vuri key na, nzoɓri ká Rom i mgbaka i daa bay bo tul naari, bay ji ɛ, buru maa bay ba saw bay mbu kɪke na ta-taɗ ha ri ya bayke ya.»

⁴¹ Fal bay nzoɓ d́aa mbede na ku báyyi ɛ, ka ha ruo nzoɓri zol faa puo.

20

Pol se a ko nzoɓ mbika lawri ká Maseduwan

¹ Zadka law nzoɓ puori bay ker bay bari nda siri na báyyi ɛ, Pol mbu nzoɓ mbika lawri a huo law-ri. Falɛ ku roo, a waɗa ri a zol ba kuɗu zad ká Maseduwan na bay. ² Ka se bay zad zad ká bil kuɗu zad na key, a bo nzoɓ mbika lawri bay bayri ngji bamba, roo a kal a se tusiri Ges ³ a

ɗaa few say ká dī. Zafka'a ɗo dī ya bay mbika tuo bay séke ba tusiri Siri na, ka laa bay Zibri ká i kuma ni bay ɗáa fe zinj ni. Be ze ha ni mbi nzi-ε bay yi bay faa kuɗu zad ká Maseduwan na. ⁴ Nzobri ká i se zinj ni na ze riŋ ri do key: Sopater, nzoɓ ká Bere vu Pirus ndaw, Arisitak bay Sekundus ká i ba nzoɓri ká Tesalonik ndaw, Gayus ká Derbe ndaw, Timote ndaw, rɔɔ Tisik bay Torofim ká i ba nzoɓri ká kuɗu zad ká Azi na ndaw pi. ⁵ Bari na i se pol í vaa giyan buru ká nzaa maambii ká Toras. ⁶ Buru na, buru kaw Filiβ, búru ɗaa *nam suoriya maapa ká i ɗaa taŋ fe hew fe na ndaw rɔɔ, búru hil búru kaw bil bawda tuo búru zol bay. Fale ká ɗaa nam ndebe na bayyi le, buru zinj ki ká Toras. Zafε ku ze, buru ɗaa nam tɔnɔ say ká dī.

Pol vaa leɗ kuban ká lie ba huɗ ká Toras

⁷ Fal nam mgbaka taram na, buru mby ki zinj nzoɓ mbika lawri bay ɗáa law mbiw zinj ki. Leε, Pol baa bay ha ri. Munu ká'a zol ruo na, ka baa bay ngi-ngii zinj ri kpuru nzaa zad buo. ⁸ Bil hul káy tul ki ká buru mby ki ká dī na, i ɗaa huu ndeleri zuo dī gbɔa. ⁹ Bayyi le, leɗ kuban mbiw munu riŋ-ε ba Utik kaw fonetere. Zafka Pol ɗo baa bay bole dī dī koɓ roɓay na, ka duku nam a kal nam saw, a lie saa tul hul káy tul ki ndeke dī sayke na gbɔy nda siri. I se bay vaa úra ni, le, i mgbani ba huɗ yek. ¹⁰ Bayyi le, Pol dī a diŋ a mbi ni mgbolka ɗo nduo-ε a baa ha nzoɓri mii: «Í ha law-rĩ ka nzáa rĩ ya, bay yi le, ɔmi be tòn ɗo dī roɓay.» ¹¹ Fale ku le, ka hil a se siya ba ki, a

haw maapa a sɔ zɪŋ ri. Ka lo soro zɪŋ ri kɪ kpuru, ha nzaa faa nzaaruɔ ndaw rɔɔ, a uru a zɔl báy. ¹² Lεε, i sùu leɗ kuban na báy kumnun ba puɔ. Káw kumnun be na, daa ha law nzoɓri riw bele nda siri ha ri kaw báy bawda suoriya.

Úru Pol saa Toras ba Mile

¹³ Fal fekeri na ku báyji ε, buru uru búru vaa kaw bil bawda tuo, búru se pola búru se Asos. Ba zad ká Pol waa bay zɪŋ buru ká dɪ, ze a hil a kaw bil bawda tuo na zɪŋ buru. Ka mbi nzi-ε ká dɪ munu, bay ji ε, ka hii bay séke báy faa keε. ¹⁴ Zadka buru zɪŋ kɪ ká Asos na báyji ε, ka hil a kaw bil bawda tuo zɪŋ buru, a búru kɪri búru se ba puo ká Mitilen. ¹⁵ Úru saa zad nu ku na, buru se báy bil maambii kpuru tɪi nzaaruoke búru tɪi dɪ ya báy tukudu mbii Kiyɔ. Nzaaruɔ kɪ na, buru tɪi tukudu mbii Samos, a nzaaruoke taa kɪ na báyji ε, buru tɪi puo ká Mile ká do nzaa maambii. ¹⁶ Tusueke ε, Pol mbi nzi-ε pola hoy bay táa ká Efez na ya, bay ji ε, ka hii bay mgbaka roy ká kuɗu zad ká Azi ya, ze a nzaa faa a takra a hii bay tɪi Zuruzalem pola ndaw rɔɔ, *nam suoriya pantekoɗ na vi báy.

Pol wada ηgere tul pedri ká i vi saa Efez

¹⁷ Zadka buru kaw Mile rɔɓay na, Pol pie nzaaped ha ri vaa dɪ *ηgere tul pedri ká tul nzoɓ mbika lawri ká i mɓu tul kɪ ká Efez na bay haɲa ri vi. ¹⁸ Zadka i tɪi luo-ε na báyji ε, ka baa ha ri mii: «Baari na, i ko simsed bi báy dol bi ká mɪ dɔke sakra baari, báy titire nam ká mɪ víke kuɗu zad Azi key na ndaw. ¹⁹ Mɪ dɪŋ tul-i mí daa ped

ha Ngerembay báy mbii nun, a mí ko seke fe ngi-
ngji bay tul Zibri ká i leke bay bay dáa fe zinj mĩ.
²⁰ I ko ndaw, bayri ká'a bá kere baarĩ na, mĩ muu
rĩ mbijw ya. Mĩ ka-káake riw bele ha rĩ, a mí fere
rĩ fe ká zad ruo ndaw, ká bil hul baarĩ ndaw pi.
²¹ Baŋguo na, mĩ dī Zibri báy bari ká i ba Zib ya
ndaw na, bay haŋa ri suo kér bay bari ká tul fe
dáa kaaya bari, í fere sùo-ri ba luo Ngerewuru,
a í daa law-ri bo tul Ngerembay naari Zezu.»

²² «Timbede key na, mĩ séke ba Zuruzalem ro
munu ká Tem Law Pie ha mĩ daa, taŋ kóko fe
ká'a tji tul-i ká dī. ²³ Roo le, mĩ ko le, báy puo
puo na, Tem Law Pie baka mĩ mii, dáa mĩ bo hul
sal, báy kóko seke fe na, do giyaŋ mĩ. ²⁴ Bi na,
káv kumnun, mase hudf hoy kara daa fe mbijw
ya. Roo le, fe ká mgba law-i ngo-ngoŋ bay dáa
na, ba óro bie pedf ká Ngerembay Zezu poŋ zuo
nduo-i bay haŋa mĩ daa. Pedke na ba ka-káa Bay
Kere ká se tul law kere Ngerewuru.»

²⁵ «Zadka mĩ do sakra baarĩ na, mĩ fere rĩ bay
ká se tul réke mbay Ngerewuru. Roo le, timbede
key na, mĩ ko le, ká sakra baarĩ na, nzoɓ ti kóko
mĩ mbáa wŋm. ²⁶ Be ze, mĩ baa ha rĩ vuri key ta-
taŋ: zadka nzoɓ mbijw ká sakra baarĩ key wuru
faa le, bayke ti tul-i ya, ²⁷ bay ji le, feri riw bele
ká Ngerewuru leke bay dáa na, mĩ ka-káake ha
rĩ mí muu rĩ mbijw ya. ²⁸ I nze báy sùo-rĩ, kakalke
le, bay tul nzoɓ mbika lawri riw bele ká Tem Law
Pie poŋ ri zuo nduo-rĩ, bay haŋa ri nda faa pol-
ri munu ká nzoɓri kóroke fe hol bari. I ko-kóm
ba tul nzoɓ mbika lawri ká i mby tul kji ká i vi
ba taa Ngerewuru báy faa sím Vi-e ká uo ká tul

puu say huɗ na. ²⁹ Mi ko ɛ, zadka mi zól mí poŋ ri na, nzoɓ law mgbórɔri ká i do munu ba váy koyri na, i ví sakra ɓaari í ndɔr fal-ri kpuru bay ɗáa seke zinj ri. ³⁰ Nzoɓ haŋeri ká sakra ɓaari kɪ hoɓ kara, i úru bay kúɗ bay gbad gbad bay úlake nzoɓ mbika lawri bay fáa ri zuo fal-ri. ³¹ Munu zu ɛ, ì káw ɓáy nzaa ɓal-ri kekeke. Ì ha law-ri ka kér se tul ɗol bi ká sakra ɓaari ká mi ɗaa mbiimbam say ɓáy bay ká mi fere ri mɓiw mɓiw riw bele suŋ ɓáy bisie ɓaŋguo ɓáy mbii nun-i na.

³² «Timbeɗe key ɛ, mi ala ri zuo ɓil nduo Ngerewuru bay haŋa ni ka kóro ri ɓáy law kere be. Ka do ɓáy hurusuo ká bay haŋa ri ŋoŋ ba pola pola ndaw, bay haŋa fe kereri ká'a koro bay haŋa nzoɓ taa ɓeri riw bele na, ì zinj ndaw. ³³ Kon lari ɓaari, mase feziŋa ɓaari, mase gari ɓaari na, ɗáa mi mɓiw ya. ³⁴ Baari hoɓ kara ì ko ndaw, nduo-i kɪ ze mi ɗáake ped bay tul fe ká puo mi ndaw, bay tul nzoɓri ká i do zinj mi ndaw pi. ³⁵ Bi na, feri riw bele ká mi ɗaa na, mi kieke ri bay haŋa ri ɗaa mini key ndaw, í sóke nzoɓri ká hurusuo-ri tiya, í kérke bay se tul bayri ká Ngerembay Zezu kɪ sùo-ε baa mii: “Mbika fe bay haŋa nzoɓ na ba suoriya bamba, mba yaŋake.”»

³⁶ Zadka Pol baa bayri na munu o riw bele ɓáyji ɛ, ka huku siri gburuk zinj ri riw bele, a ɗaa nzaa bay kere. ³⁷ ɓáyji ɛ, ɓari riw bele na i haw rew sadak, í mgbáke nduo-ε zuɗuɗu í ul suk-e. ³⁸ I ɗaa síe ŋji bamba bay tul bay ká'a baa mii, i ti kóko nun ɓeri mbáa wum na. Fale ku ɛ, i su ni kpuru í séke nzaa bawda tuo ndaw

ꠘꠗ, í ꠗꠗ ni hꠗ ni zol báy.

21

Pol ỵ̣i a se Zuruzalem

¹ Zadka buru ꠗꠗ ḳi báy mbii nun, búru kaw bil bawda tuo na báỵ̣i le, buru se ndoy maa tukudu mbii Kos. Nzaaruoke ku na buru uru búru se tukudu mbii Rode. Úru saa zad nu ku na, buru se puo ká Patara. ² Lεε, buru ẓiꠗ bawda tuo ká ḍi ká se nun-ε ba Fenisi, búru hil búru kaw ḍi a búru zol. ³ Zadka buru ḍo sikḍa maambii na, buru ḳo tukudu mbii Sipir ḍo ba nduo gel, a búru se nun buru mak ba tusiri ká Siri, búru ṭiꠗ puo ká Tir. Buru ḍira ká ḍi, baỵ̣i le, ba zad ká i fáa sobari saa bil bawda tuo ká ḍi. ⁴ Ká Tir na buru ẓiꠗ nzob mbika lawri ká ḍi, a búru kaw ẓiꠗ ri nam ṭon̄o say. Lεε, Tem Law Pie suru ri ha ri ba hꠗ Pol baỵ̣i haꠗa ni ka se Zuruzalem ya. ⁵ Roo le, zadka buru ḍaa nam ba ṭon̄o say na báỵ̣i le, buru uru búru mbi faa, le, bari riw bele báỵ̣i máỵ̣i bariri báỵ̣i vu bariri na, i su buru kp̣uru hꠗ buru ṭiꠗ saa bil n̄gerɛpuo na. Zadka búru ḳiri búru ṭiꠗ nzaa maambii na báỵ̣i le, buru huku siri ká nzaa kporo, búru ḍaa nzaa baỵ̣i kere ká ḍi. ⁶ Fale ká buru wada ḳi mḅiw mḅiw riw bele na ndaw ꠘꠗ, búru ꠗꠗ ḳi búru hil búru kaw bil bawda tuo na. A bari na laa le, i ỵ̣i faa puo bari.

⁷ Buru uru ká Tir na, búru se báỵ̣i bawda tuo ba pola kp̣uru ṭiꠗ Tolemay. Zadka buru ṭiꠗ ḍi na, buru hii soko hꠗ ỵ̣i bururi a búru kaw ẓiꠗ ri nam mḅiw. ⁸ Nzaaruoke na, buru uru ká zad nu ku búru se kp̣uru, búru ṭiꠗ n̄gerɛpuo ká Sezare.

Buru se luo Filiḅ ká ɓa nzoɓ káa Bay Kere, búru naa luo-ε. Ba ɓe ká sakra nzoɓri ká tɔnɔ say ká i nan ri ká Zuruzalem na. ⁹ Be na, ka ɗo ɓáy leɗ máy tikɗiri ɓa niŋ ká i yaa ɓay saa nzaa Ngerewuru í ɓaa ha nzoɓri. ¹⁰ Buru kaw ɗi kpuru nam buru maa fe ɓáyji le, nzoɓ yaaŋa ɓay saa nzaa Ngerewuru mbjw, riŋ-ε ɓa Agabus uru saa kuɗu zad ká Zude a ví ziŋ buru ká ɗi. ¹¹ Lee, ka mbi sal bil huɔ Pol a siŋke ɓal-eri ɓáy nduo-eri kɔ sùo-ε a ɓaa mii: «Ì kɔ, ɓay ká Tem Law Pie tina máake na ze ɗo key: nzoɓ sal bil huɔ key na Ziɓri ká Zuruzalem i siŋ ni faa mbjw munu ká mɓ siŋ ɓal-iri ɓáy nduo-iri key, í ala ni ɓo nduo nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya.» ¹² Zadka buru laa ɓayke munu na ɓáyji le, búru kɔri ká buru ɗo zadε na, buru koɗ Pol ɓay haŋa ni ka se Zuruzalem ya. ¹³ Roo le, Pol yiŋra ɓáy ɓay ha buru mii: «Bay ji ndaw roo, ì re-rew í ɗaa ha law-i kuŋ mbii gbaɗ mini key le? Bay tul riŋ Ngerembay Zezu na, mɓ ɗo ɗi ya ɓay haŋa ri siŋ mɓ siŋ hoy ya, roo le, huɗ hoy kara mɓ ɗo ɗi ya ɓay huka ká Zuruzalem.» ¹⁴ Munu ká buru ziŋ faa ká ɓay mbaka tul-e ya na, buru pɔŋ nzaa kóɗ ni búru ɓaa mii: «Nɗaɗ ɓay haŋa Ngerembay ka ɗaa munu ká law-ε hii.» ¹⁵ Fal namri ká kal na ku ɓáyji le, buru leke fe ɓururi a búru uru búru zol ɓa Zuruzalem. ¹⁶ Nzoɓ mbika law haŋeri ká Sezare su buru se puo Manason ká ɓa nzoɓ ká Sipir, a ɓa nzoɓ mbika law ká piɗɗ lew hoy, a ha buru naa luo-ε. ¹⁷ Zadka buru tji Zuruzalem na, yu ɓururi ká ɗi i mgba buru ɓáy suoriya. ¹⁸ Nzaaruoke na ɓáyji le, Pol se ziŋ buru se puo Zak, ká *ŋgere

tul pedri riw bele ɗo mbú kɔ́ ká ɗi. ¹⁹ Pol ɗaa soko ha ri, a kɔ́ fal ferri riw bele ká Ngerewuru ɗaa ká sakra nzoɓri ká i ba Ziɓ ya báy nzi-ε lem lem báy faa ped ɓe na ha ri laa. ²⁰ Zadka i laa bayke na báyii ɓe, i pisi Ngerewuru í baa mii: «Yu ɓuru, mù kɔ́ nzoɓri ɓa mina mina ká sakra Ziɓri key ze i ɗaa law-ri ɓo tul Zezu ɓe! Roo ɓe, ɓari riw bele na, i ɓa nzoɓri ká i nduo ká tul *bol kusol *Moyze. ²¹ Bari na, i laa bay ká se tul-a mii, mù fere Ziɓri riw bele ká i kaw sakra nzoɓri ká i ba Ziɓ ya na, ha ri pɔɗ bol kusol Moyze, a mú baa ha ri bay haɗa ri kuɗ ɗgori vu ɓariri mbáa ndaw, bay haɗa ri ɗaa fe saw puo naari mbáa ndaw pi. ²² Náa ɗári mina ro ɓe, bay yi ɓe, vika ɓo key na, i laa bayke ɓa tusue! ²³ Munu zu ɓe, mu ɗaa fe ká ɓuru báa ha mù. Ká sakra ɓuru key na, nzoɓri ká i mbi nzaa-ri ha Ngerewuru na, i ɓa niɗ. ²⁴ Bo na, mu se ziɗ ri mú sáɗ sùo-o ziɗ ri, roo mú puo ferri riw bele ká bay haɗa ri súuke tul-ri. Be mini ndaw roo, nzoɓri riw bele na, i kóko mù ɓa nzoɓ ká mù ɗo tul fe saw bulu naari mú ɗaa vu mbom ɓo tul bol kusol Moyze ɓanguo. Be roo i kóko bay báa nzoɓri ká i baa se tul-a na ɓa kúɗ bay hoɗ báy. ²⁵ A bay ká se tul nzoɓri ká i ba Ziɓ ya ká í ɗaa law-ri ɓo tul Zezu na, ɓuru mbi nzaa ɓuru pola, ɓuru pie báy mbede ha ri bay haɗa ri mɓa sùo-ri ká tul náyri ká nzoɓri púoke fe ha wuru ɓari ndaw, ká tul sim ndaw, ká tul nayri ká i piri sol-ri ká simke ndiɗ ɓa ɓadi ndaw, roo bay tul ɗaa nun pie ndaw na.»

²⁶ Báyii ɓe, nzaaruoke na, Pol se ziɗ nzoɓri ká niɗ ku na, í tii saw ɗaa fe saw puo Ziɓri. Fale

le, ka se bil *hul kani Ngerewuru bay haɲa nzob fe poyri ko nam ká i óroke d́aa fe saw puo na. Ba nam ká bari nzob fe poyri puoke fe bay tul-ri mbjw mbjw riw bele.

I mgba Pol ká bil hul kani Ngerewuru

²⁷ Zadka nam ká tɔnɔ say na tòn deɓ bay haɲa óro bie nam sán sùo-ri maa báyii le, Zibri ká i uru saa kuɗu zad ká Azi na, i ko Pol do bil *hul kani Ngerewuru. Leɛ, bari na i suru tigbaa ruo nzobri riw bele í mgba ni ²⁸ í d́aake fe belej belej mii: «Nzobri ká *Izarayel, ì ví sɔ buru! I ko ledban ni key, ka se báy zadri riw bele a ka-káa bay a úlake nzobri riw bele se tul led Izarayelri ndaw, se tul *bol kusol *Moyze ndaw, se tul hul kani ni key ndaw pi. Ka d́aa kpuru haɲa nzobri ká i ba Zib ya hoy kara, i vi bil hul kani Ngerewuru, í ðieke zad ká do bod ba taa be na.»

²⁹ (I baa munu, bay yi le, ká pola na i ko Torofim ká ba nzob ká Efez na do zin Pol mbjw hoy ká bil ngerɛpuo na ku. I ker í baa mii, Pol haɲa ni ri i a se bil hul kani Ngerewuru na.) ³⁰ Báyii le, nzobri ká bil ngerɛpuo ku na riw bele uru gbaw, a í d́uu báy zadri riw bele nzal nzal ba tul-e. I mby so tul Pol na í mgba ni í kuɔ ni í t́iike ni saa hul kani Ngerewuru na ba zad kɪ ngerɛn, a í dar faa hulri ba vaa hoy gbukru gbukru do d́i. ³¹ Zadka i do nzáa faa bay ika ni na báyii le, bay tɔdɔ bo suku ngerenzob yum ká Rom ká do Zuruzalem mii: «Nzobri riw bele ká bil puo ká Zuruzalem na, i se tul kɪ hali hali.» ³² Zafɛ ku hoy le, ka nan nzob yumri báy ngerɛ tul nzob yumri zuo tul-e a d́ũuke ba luo ruo nzobri na. Zadka ruo

nzoɔri ko ɔgere tul nzoɔ yumi báy nzoɔ yumi na báyii ɛ, i pɔɔ nzaa bóɔ Pol na. ³³ Báyii ɛ, ɔgere tul nzoɔ yumi soro ba lakun-ε a mɔba ni, a mbi nzi-ε ha ri siɔ ni báy sal lari ba siɔ. Fale ɛ, ka vbi ri mii: «Ka ba ve ɛ? Mase fe ji ze ka ɔaa ɛ?» ³⁴ Nzoɔ ha ha kara ɔaa fe báy nzi-ε beɔe beɔe í láake kɔ ya, ɛ, ɔgere tul nzoɔ yumi mbi nzaa ha ri mɔba Pol na í tɔike ni ká sakra ruo nzoɔri ba zaɔ káw nzoɔ yumi ká siya, bay ji ɛ, ka ziɔ faa ká bay láa saw bayke ba tusue ya bay tul nzoɔri ká i se tul kɔ hali hali na. ³⁵ Zaɔka i tɔi báy Pol na kpeɔere ká saw sólo ká bay hil ba siya na báyii ɛ, nzoɔ yumi mbi ni zúruru, bay ji ɛ, ruo nzoɔri nzuu kɔ nzid nzid. ³⁶ Ruo nzoɔri ká toɔ bol-ri na, i ɔaa fe beɔe beɔe í baa mii: «I ni i kɔ ha ɔuru!»

Pol baa bay ká bay yaɔɔake sùo-ε

³⁷ Tòɔ ndɔi mini key ká bay haɔa Pol se bil hul ká siya na báyii ɛ, Pol vbi ɔgere tul nzoɔ yumi na mii: «Lεε, mù ti pɔɔ faa ha mɔ baa bay bi key ndɔi ha mù laa ya ɛ?» Lεε, ɔgere tul nzoɔ yumi na yiɔra báy bay ha ni mii: «Yee, mù ko nzaa gerek ndaw zey kéɛ? ³⁸ Munu ɛ, mù ba nzoɔ ká tusiri Ezibte ká uru ziɔ nzoɔ réke tul puori ká timbeɔe key ká'a ha nzoɔ ika nzoɔri se bil law kor ba isoɔ duo zaɔ niɔ na ya (4.000).» ³⁹ Pol yiɔra báy bay ha ni mii: «Mì ba Zib ká i mboɔ mɔ ká Tars ká tusiri Silisi. Mì ba leɔ bil puo ká bil ɔgerepuo ká Tars na key kɔ. Mì koɔ mù, mu pɔɔ faa ha mɔ baa bay ha ruo nzoɔri key na i laa.» ⁴⁰ ɔgere tul nzoɔ yumi ha Pol ɔo tul sólo

ká siya zelen, a lan nduo-ε ba luο ruο nzobri ha ri taa sēm riw bele. Zadka nzaa rōdī kun na báyii le, Pol mbi bay báy nzaa eboro mii:

22

¹ «Baari yu-iri báy baari, ì laa bay bi ká mǐ báa ha rǐ timbedε key bay yaanake sùo-i na.» ² Zadka ruο nzobri laa mii, ka baa bay báy nzaa eboro na báyii le, zad dō kununu. Ro, Pol mbi bay a baa ha ri mii: ³ «Bi na, mǐ ba Zib ká i mbónj mǐ ká Tars ká tusiri Silisi. Roo le, i hōl mǐ ká Zuruzalem key, a mí kaw saw bal *Gamaliyel ha ni fere mǐ *bol kusol bulu naari na báy zadε ηgid bele. Mǐ pōη sùo-i báy kér bay bi riw bele ha Ngerewuru munu ká baari riw bele ká vuri key ndaw. ⁴ Mǐ daa nun nzobri ká i mbi Faa Ngerembay Zezu tuο síe ha ri hu, mí mgba wārari báy máyri, mí sin ri mí daa ri zuο hul sal. ⁵ Ngerenzoβ *fe poy luye báy *nzob kún sal bay luyeri riw bele kara, i naa hodo bay bi mii, mǐ baa sùo bay. Mǐ ya mbedε ká nduo-ri bay séke ha yu baari Zibri ká Damas, a mí se dī bay mgbaka nzob mbika lawri bay sin ri báy sal lari, bay fāa ri bay víke ri Zuruzalem bay dāa ri se-se.

⁶ «Munu ká mǐ se faa kōβ rōbay, a mí dō dī ya deb báy Damas, báy síe ká dō law tul na báyii le, zadε ku hoy zad hie gberere saa nulue a kiri mǐ gbuk. ⁷ Mǐ lie rad bo siri, le, mǐ laa kusol nzob ká dī mǐ mii: “Sol! Sol woo! Bay ì ndaw rō, mù daa nun-i tuο síe munu le?” ⁸ Lεε, mǐ yiηra báy bay ha ni mii: “Mbay, waa, mù ba ve le?” Báyii le, ka yiηra báy bay ha mǐ mii: “Mǐ ba Zezu ká

Nazaređ ká mù daa nun-i tuo síe na zu.” ⁹ Nzobri ká i do zinj mĩ na, i ko zad ká hie, roo le, kusol nzob ká baa bay zinj mĩ na i laa ya. ¹⁰ Báyji le, mĩ vbi ni mii: “Mbay, waa, mĩ daa mina ro zey le?” Lee, ka yijra báy bay ha mĩ mii: “Uru siya mú se Damas, le, i kíe mù ferri riw bele ká mĩ leke bay haŋa mù vaa daa na báy.” ¹¹ Munu ká mĩ ko zad ya bay tul zad ká hie gberen ká nun-i na, baw sed biri mgba nduo-i mgba roo í kuo mĩ í séke Damas na báy.

¹² «Lee, nzob mbjw do Damas ku rin-ε ba Ananias, ka ba nzob hje Ngerewuru, a daa vu mbom bo tul bol kusol naari báy zadε ngid bele, ha Zibri riw bele ká Damas baa bay be báy kere. ¹³ Ka ví zinj mĩ a baa ha mĩ mii: “Yu-i Sol, mu mgbúda nun-a mú ko-kóm.” Zadε ku hoy mĩ ura nun-i mí mgbuđa, le, mĩ ko zad a mí ko ni. ¹⁴ Báyji le, ka baa ha mĩ mii: “Ngerewuru bulu naari na náa mù piεđ lew hoy do bod, bay haŋa mù ko law hiiya be, bo mú ko Zezu, ká be hu-ε hoy ba nzob fe daa báy zadε nzedem na, bay haŋa mù laa bay ká nzi-ε. ¹⁵ Tusueke le, mù fá nzob nasi bay be bay ka-káa bay ferri ká mù ko báy nun-a, a mú laa báy suk-a na ká nun nzobri riw bele. ¹⁶ A timbedε key na waa, ha ji roo mù giyan báy le? Mu úru siya mu dī rin Ngerembay ha ri daa tul-a nduo mbii ha Ngerembay ka waa feyaa bori riw bele ká bil law-a ha mù.”

¹⁷ «Fale ká bole dī maa fe na báyji le, mĩ yji mí se Zuruzalem. Zadka mĩ se bil *hul kani Ngerewuru, a mí do daa nzaa bay kere na, fe tina nun ha mĩ. ¹⁸ Mĩ ko Ngerembay, le, ka baa ha mĩ

mii: “Mu úru ɓa vaa mú ṭii saa ɓil ɲereɓuo ká Zuruzalem key, ɓay j̣i le, ɓay ká mù ɓaa se tul-i na, nzoɓkeri ti yaɗa ya.” ¹⁹ Lee, ṃi ỵiɲra ɓáy ɓay ha ni mii: “Mbay, ɓari na i ko ta-taɲ, ɓa ɓi ḳi ze ṃi se ɓil *hul mbú ḳi ɓariri, mí mɓa nzoɓri ká i ɗaa law-ri ɓo tul-a, mí ɗaa ri zuo hul sal, a mí nda ri ndaw. ²⁰ Zadka i mɓa Eṭien ká ɓa nzoɓ nasi ɓay ɓo, í i ni na kara ṃi ɗo zadɛ, mí hii ɓayke ziɲ ri, a mí koro gari ɓari nzoɓ ika niri na.” ²¹ Báyyi le, ɲgerembay ɓaa ha ṃi mii: “Úru siya mú se, ɓay j̣i le, ɓa ɓi ḳi ze, ṃi pie mù ɗi ɗi se luo nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya.”»

Pol ɓáy ɲgere tul nzoɓ ỵumri

²² Ruo nzoɓri te suku-ri kpuru, í laa ɓay ká ṭii ká nzi-ε ká'a ɓaa mii, ɲgerewuru pie ɓeri ɓa luo nzoɓri ká i ɓa Ziɓ ya. Be nu ku ro, i tii saw ɓaa ɓay ɓáy nzaa-ri riw bele gbaw mii: «Nzoɓ ká mini na, ndaɗ ɓay haɗa ni ka ti tusiri key ya! Mɓa ni í i ni, ka maa ɓay káw kumnun ya!» ²³ Ro, í ỵiw fe í nan gari ɓari í vbuku ɓa siya, roo í faa siri í mii ɓa tul-ri ndaw. ²⁴ Be ze ha ɲgere tul nzoɓ ỵumri na mbi nzi-ε ɓay haɗa ri mɓa Pol í séke ni ɓil hul káw nzoɓ ỵumri ká ɗo siya kávbaw ndaw roo, ɓay vbika ni ɓay ɓáy ndoy ɓay kóko saw fe ká ruo nzoɓri guuke fe mini ká tul-e na. ²⁵ Roo le, zadka i mɓa Pol í siɲ ni ɓay ndáka ni na báyyi le, ka vbi ɲgere tul nzoɓ ỵumri ká ɗo pol-e na mii: «Nzoɓ ká nzoɓ réke tul puo ká Rom ko ni ɓa led ɓil puo na waa, ɓaari ɗo ɓáy faa ɓay ndáka ni taɲ ɓay ká i ɗaa ɓo tul-e hoy le?» ²⁶ Zadka ɲgere tul nzoɓ ỵumri laa ɓay ká Pol

baa munu na báyyi ɛ, ka ɗuu a se luo ɲere tul-e a baka ni mii: «Mu ɗáa mina báy sù-o-ɔ key ɛ? Ledban na, i kɔ ni ba led bil puɔ ká Rɔm!» ²⁷ Lɛɛ, zaɗe ku hɔy ɲere tul nzoɓke na uru a vi luo Pol, a vbi ni bay mii: «Mu baa ha mi laa! Waa, mù ba led bil puɔ ká Rɔm kɪ ɛ?» Pol yɪɪra báy bay ha ni mii: «U-uu, be kɪ zu.» ²⁸ Báyyi ɛ, ɲere tul nzoɓ yumri na mbi bay a baa ha ni mii: «Bi na, mɪ faa lari ɲgi-ɲgɪ mí puo ndaw rɔɔ, ha ri kɔ mɪ ba led bil puɔ ká Rɔm báy.» Lɛɛ, Pol yɪɪra báy bay ha ni mii: «Bi ɛ, báy mboɲa bi hɔy, i kɔ mɪ ba led bil puɔ ká Rɔm.» ²⁹ Zaɗe ku hɔy nzoɓri ká i hii bay vbika ni bay báy ndoy na, i naa sù-ri ká lakun-ɛ. A ɲere tul nzoɓ yumri na, zaɗka'a kɔ Pol ba led bil puɔ ká Rɔm na báyyi ɛ, hɪɛ ɗaa ni ɲgɪ bamba, bay ɲi ɛ, ka ha ri mgba ni í sɪɲ ni báy sal lari.

Pol kaw pol nzoɓ kún sal bay luyeri ká luo Zibri

³⁰ ɲere tul nzoɓ yumri na hii bay kóko, bay ɲi kɪ rɔɔ Zibri ɗáake bay bo tul Pol ɛ! Saɯke mini ze, nzaaruoke na báyyi ɛ, ka ha ri hina sal lari ká i sɪɲke ni, a mbi nzi-ɛ ha *ɲerenzob fe poyri báy *nzoɓ kún sal bay luyeri riw bele ha ri mɔy kɪ. Fale ku rɔɔ, a sùu Pol a víke ni a ɗaa ni ɗo pol-ri.

23

¹ Pol na kɔ-kóm ba luo nzoɓ kún sal bay luyeri a baa ha ri mii: «Yɔ-iri, báy kɛr bay ká *taɲ kaɗ kaɗ ze, mɪ séke simseɗ ká saɯ bal ɲgerɛwuru kpuru ɲi vuri key.» ² Lɛɛ, ɲerenzob fe poy luye

ká ba Ananiyas mbi nzi-ε हा nzoabri ká i kaw lakun Pol na nda tinzi-ε wɔb dɔ dɪ. ³ Báyyi ɛ, Pol baa हा ni mii: «Bo ká mù dɔ munu ba tɔy kere ká bo tupal hoy na, Ngerewuru a ndáka tinzaa-a báy. Mù kaw bay kún sal bay bo tul-i munu báy faa *bol kusol naari na, roo ɛ, mù wad tul bol kusolke na mú ha ri nda m̃.» ⁴ ɛɛ, nzoabri ká i kaw dɪ ya báy lakun-ε deb na i baa हा ni mii: «Ŋgerenzob *fe poy luye taa Ngerewuru zu waa, mù rad ni ɛ woo!» ⁵ Báyyi ɛ, Pol yinra báy bay ha ri mii: «Yu-iri, m̃ kɔ ni ba ŋgerenzob fe poy luye ɛ, m̃ ti báa munu ya, bay ji ɛ, m̃ kɔ ndaw, i daa dɔ bil mbede Ngerewuru mii: “Mbay tul nzob bori na, mù ti báa bay kaaya se tul-e munu ya*.”»

⁶ Pol na kɔ ndaw, nzoabri ká i ba nzob kún sal bay luyeri na, nzob haneri ba *Sadusiri, a nzob hawri ba *Fariziri. Sawke mini ze, ka baa bay belen ba siya ha ri mii: «Yu-iri, bi na m̃ ba Farizi, a mí ba vu bil Fariziri! Bay tul daa law nzokdo te tul tji nzoabri saa luɔ hud na ze, i daake bay bo tul-i ká vuri ká pol-r̃ key!» ⁷ Zadka'a baa bay key na munu báyyi ɛ, Fariziri báy Sadusiri na, i may k̃ bayke ká zad mbú k̃ हा nzoabri téke bil k̃. ⁸ (I may k̃ bay, bay ji ɛ, Sadusiri kɔ í baa mii, nzob huderi ti tji saa luɔ hud kpay ya mgbaj. Led nzaapedri ká nulue báy temri kara tiya ndaw. Roo ɛ, Fariziri na i daa law-ri bo tul fe niri na key riw bele). ⁹ Máy bayke ku na ngon bamba tasiri हा zad dɔ ginjin. Nzob fére nzoabri bol kusol haneri ká i ba Fariziri na, i uru siya í

* 23:5 23.5 Tji kele 22.28.

baa bay báy ngónke ha nzoɓri mii: «Ledban key na buru zinj kaaya be mbjw ya! Ko ya le, tem, mase led nzaapedf ká nulue ze baa bay ha ni.»
¹⁰ Máy bay bari na ngon bamba tasiri ha ngere tul nzoɓ yumri na daa hje a baa mii, ko ya le, i mgbaka Pol na í god ni mbedke mbedke. Sawke ze, ka ha kudu nzoɓ yumri se í vaa mgba Pol ká sakra bari na, a í se zinj ni bil hul káw nzoɓ yumri ká do siya na robay.

¹¹ Sunke ku na báyji le, Ngerembay tji tul Pol a baa ha ni mii: «Sin law-a, bay ji le, nasi bay bi ká mù baa ha nzoɓri ká Zuruzalem key na, do nun haɗa mù daa munu ká Rom ndaw.»

I leke bay mgbaka Pol bay ika ni

¹² Zadka nzaaruo sil ha sie tji na báyji le, Zibri mbu ki í su mjiiri zuo nduo ki í baa mii: «Naa súri fe ya ndaw, naa nzóri mbii ya ndaw, kpuru maa báy ika Pol ndaw ro.»
¹³ Nzoɓri ká i leke bay ika ni na i kal sin nin.
¹⁴ Ro, í vaa zinj *ngereenzob fe poyri báy ngere Zibri í baa ha ri mii: «Buru na, buru mbi nzaa buru búru su mjiiri zuo nduo ki bay suna fe ya kpuru bo, búru i Pol na ndaw ro.
¹⁵ Munu zu le, baari báy *nzoɓ kún sal bay luyeri na, i pie nzaapedf timbede key ha ngere tul nzoɓ yumri ha ni ka tina Pol a vike ni pol-ri key munu rii fe ká i hii bay békle fe daa beri lem lem báy zadε. A buru le, pola roo bay haɗa ni ka vi le, buru do di ya bay ika ni.»

¹⁶ Zadka vu tinam Pol laa bay ká i leke bay ika ni-ε na munu báyji le, ka zol a vaa rii bil hul káw nzoɓ yumri na, a baa bayke ha ni.
¹⁷ Báyji le, Pol

dí ngerenzob yúm mbjw munu a baa ha ni mii: «Mu sùu led kuban key na mú séke ni luo ngerɛ tul nzoḅ yúmri, bay ji ɛ, ka do báy bay hane bay baa ha ni.» ¹⁸ Lɛɛ, ka sùu led kuban na bo pol-e a séke ni luo ngerɛ tul-e a baa ha ni mii: «Pol, nzoḅ ká naa hul sal na dí mĩ, a kod mĩ bay hana mĩ sùu led kuban key na, mí víke luo-o ha ni baa bay ha mù laa.» ¹⁹ Báyyi ɛ, ngerɛ tul nzoḅ yúmri mgba led kuban na báy nduo-ɛ, a tji ke ni ba nzaa zad ndji, a vbi ni bay mii: «Bay ji roo, mù vi bay baa ha mĩ ɛ?» ²⁰ Lɛɛ, led kuban na yijira báy bay ha ni mii: «Zibri sin tul bay bay kód mù bo, ruo báyyi ɛ, mu tina Pol ha ni se zad kún sal bay luye munu ká i hii bay békle fal bay be lem lem ha ni do báy zadɛ na. ²¹ Roo ɛ, bo na, mu hii puu bay bari na ya, bay ji ɛ, nzoḅri kal sin nin ká sakra bari ku i muu sùo-ri bay dása fe seke zin ni. Bari na, i su mjiiri zuo nduo ki bay suna fe ya ndaw, bay nzoḅ mbii ya ndaw kpuru bay ika Pol na ndaw roo! Timbedɛ key na, i giyan kekeke bay láa nzaa-a ki hoy.»

²² Ngerɛ tul nzoḅ yúmri na baka led kuban na ngɔ-ngɔn bay hana ni ka baa bay key na ha nzoḅ mbjw ka laa ya. Fale ku ɛ, ka pon ni ha ni zol.

I soro Pol se Sezare

²³ Fale ku ɛ, ngerɛ tul nzoḅ yúmri na dí ngerenzob yúmri sidi a baa ha ri mii: «Ì léke sùo-ri í mby nzoḅ yúmri ba isod sidi, nzoḅ piriri ba sin tɔnɔ say ndaw, roo nzoḅ nzawri ba isod sidi ndaw, a í do dí ya bay séke ba Sezare sun key báy huu mgban ká'a táa korok. ²⁴ Ì léke piriri ha

Pol ka séke báy kere ɔ́ekeke hã fe mbiw kara ka zãa sùo-ε ya, a se luo Felis ká ɓa nzoɔ réke tul puo.» ²⁵ Ka ɔ́aa mbeɔe ɓay pié hã Felis. 'Bay ká'a ɔ́aa ɔ́o bil mbeɔeke na ze ɔ́o key:

²⁶ «Bi Kolod Liziyas, mĩ ɔ́aa mbeɔe key hã mù ɓo Felis, nzoɔ réke tul puo ká mù ɓa nzoɔ luye na, mí hĩike soko ŋgi-ŋgi hã mù.

²⁷ Ledban ká mĩ pie ni hã mù na, Zifri mgba ni í hii ika ni. Zafka mĩ laa mii, ka ɓa led bil puo ká Ròm na báyi ɛ, mĩ faa nzoɔ yum biri mí séke mí yãake tul-e, a mí naa ni saa nduori. ²⁸ Munu ká mĩ hii ɓay kókɔ saw fe ká Zifri ɔ́aake ɓay ɓo tul-e na, mĩ mgba ni mí séke ni luo nzoɔ kúnj sal ɓay ɓari na. ²⁹ Lεε, ɓay ká i ɔ́aa ɓo tul-e na ɔ́o ɓay tul *bol kusol ɓari kɔ hɔy ɓo, ɓa ɓay ká maa ɔ́aake ɓay hud ɓo tul-e ya ndaw, ɓay haɔa ni ka náake hul sal ya ndaw pi. ³⁰ Zafka mĩ laa mii, Zifri siɔ tul ɓay ɓay ika ni na, mĩ pie ni ɓa vaa munu hɔy hã mù, a mí ɓaa hã ɓari ká i ɔ́aa ɓay ɓo tul-e na mii, i se luo-ɔ kɔ ndaw rɔɔ, í vãa ɓaa ɓay ɓari na hã mù laa ɓáy. Soko ro zu.»

³¹ Báyi ɛ, nzoɔ yumri na i ɔ́aa fe ká'a ɓaa ha ri na. I sùu Pol ká sunke ku hɔy í séke ni kpuru í tũike puo ká Antipatis. ³² Nzaaruoke na, ɓari nzoɔ yumri ká i se báy ɓal-rĩ na í yi faa puo, a í pɔɔ nzoɔ piriri se ziɔ Pol nun-ri ɓa pola. ³³ Zafka ɓari nzoɔ piriri na i tũ Sezare báyi ɛ, i vãa zuɔa mbeɔe na nduo ndúo nzoɔ réke tul puo a í ɔ́aa Pol nduo nduo-ε. ³⁴ Zafka'a kɔ mbeɔe na ɔ́o riw bele na báyi ɛ, ka vbi Pol ɓay mii: «Mù ɓa nzoɔ ká kuɔu zaf ká hã ɛ?» Zafka'a laa mii,

ka ɓa nzoɓ ká tusiri Silisi na báyyi le, ³⁵ ka ɓaa ha ni mii: «Zadka nzoɓ d́aa bay ɓo tul-ari na, i vi roo m̄i d́aa bay ɓo na báy.» Leε, ka mbi nzi-ε bay haɗa ri koɗo Pol do ɓil boro mbay ká ɓil pile mbay *Erod.

24

Zibri d́aa bay ɓo tul Pol

¹ Falε ká d́aa nam ndeɓe na báyyi le, Ananiyas ká ɓa *ngerenzoɓ fe poy luye na se Sezare. Ngerε Zib haɗeri báy nzoɓ mbijw ká riɗ-ε ɓa Tertulus ká ko *bol kusol Romri báy zadε a ɓa nzoɓ yaɗa tul nzoɓ na, i se ziɗ ni í v́aa kie sùo-ri ká pol Felis nzoɓ réke tul puo na bay d́aa bay ɓo tul Pol. ² Zadka 'a d́i Pol vi na báyyi le, Tertulus tii saw d́aa bay ɓo tul-e a ɓaa mii: «Bo Felis ká mù ɓa Mbay luye, taambol ɓo ze d́εkεkε d́oke tusiri ɓuru key ha ɓuru kaw báy law pie kpala kpala. Taambol nun nzem ɓo k̄i ze, mù ĺεkeke feri ká tusiri ɓuru na ha ni do ɓa fie. ³ Bay tul feri riw bele ká ɓuru ziɗ báy namri riw ndaw, báy zadri riw bele ndaw na, ɓuru d́aake law ɓuru ɓo tul-a. ⁴ Roo le, ɓuru hii bay kúɗ mù kaw bole d́i ɓamba ya. Bay ɓuru ndji do ku, ɓuru hii bay haɗa mù laa ziɗ ɓuru. Mbay nzoɓ law kere, mu íki law-a ɓo mú laa haɗ ká ndji key ziɗ ɓuru.

⁵ «Buru na, ɓuru ziɗ ledɓan key na ɓa nzoɓ d́oko law nzoɓ, a wal nzoɓri kperke kperke ká sakra Zibri riw bele ká tusiri key. Be na, ka ɓa nzoɓ ndáka faa pol ha Zibri fεε kér bay ɓari í se fal nzoɓ ká Nazareɗ na. ⁶ Ka nzaa faa kpuru, bay d́aa b́ie ɓo tul *hul kaɗi Ngerewuru ɓuru ká

taŋ kaɗaŋ na, ɛ, buru mɓa ni ká ɗi. [Buru hii bay kún bay ɓo tul-e munu ká bol kusol buru kie, ⁷ roo ɛ, Liziyas ŋgere tul nzoɓ yumri na, ɗi tul buru hiyaw a ví naa ni báy wara hãr saa nduo buru, a yaa tul-e. ⁸ Fale ku ɛ, ka mbi nzi-ɛ ha buru nzoɓ ɗáa bay ɓo tul-eri na, ha buru vi pol-a kɔ ndaw ro.] Bo kɔ m̀ vbi ni bay ɛ, m̀ kóko ferì riw bele ká buru ɗáake bay ɓo tul-e na ɓa sùo bay.» ⁹ Zibri riw bele na, i mbu nzaa-ri zuo tul bay na í ɓaa mii, ɓa tusue, zaɗe kɔ zu.

Pol fɔŋ bay be ká pol Felis bay yaɗɗake sùo-ɛ

¹⁰ Báyii ɛ, nzoɓ réke tul puo na kaa nduo-ɛ ha Pol bay haɗa ni ɓaa bay be na, ɛ, Pol ɓaa ha ni mii: «M̀ kó m̀ ɓa nzoɓ kún sal bay ká tusiri key mbiimbam ŋɗi ɓamba ro. Sawke mini ze, m̀ ɗaa law-i ɓo tul-a báy law kere mí ɗóke pol-a key bay ɓáake saw bay ɓi ká bay yaɗɗake tul-i na ha m̀ laa ziŋ m̀.

¹¹ «Kal nam duo fale sidɗi ya roɓay ze m̀ se Zuruzalem bay rúo Ŋgerewuru ká ɗi. Bo kɔ m̀ maa bay békle saw bayke mú kó. ¹² Bi na, i ziŋ m̀ ba mbɔw mini ká bil *hul kaŋi Ŋgerewuru, mase bil *hul mbu kɔ Zibri, mase ká bil ŋgerewuro, ká m̀ ɗo máy bay ziŋ nzoɓ, mase m̀ mbu nzoɓri ha ri uru báy bay ya ndaw pi. ¹³ Bari key na, i maa bay ziŋ fe ká i ɗáake bay ɓo tul-i timbeɗe key na ya. ¹⁴ Roo ɛ, m̀ kó fe ɗáa ɓiri key na ká pol-a: Bi na, m̀ ɗaa ped ha Ŋgerewuru bulu buru mí séke Faa Ŋgerembay ká bari na i ɓaa mii, ɓa faa ɓie kér bay nzoɓri. Mi ɗaa law-i ɓo tul bayri riw bele ká i ɗaa ɗo bil *mbede bol

kusol ndaw, báy taa *nzoɓ yaɗaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru ndaw pi. ¹⁵ Miɗaɗa law-i nzokɗo te tul Ngerewuru munu kaɗa bari na ku, a mi ko mi, be na a haɗa nzoɓ fe ɗaa báy zaɗeri báy nzoɓ fe ɗaa kaɗari na riw bele tji saa luɗ hud. ¹⁶ Saɗke mini ze, miɗaɗa hurusuo-i tun ki, bay kaw báy ker bay ka taɗ kaɗ ka pol Ngerewuru ndaw, pol nzoɓri ndaw pi.

¹⁷ «Fale kaɗaɗa mbiimbam ngji maa fe ka mi ti Zuruzalem ya na, mi yiɗi saa di mi se bay haɗa fe ka nzoɓ mbika lawri mbu na ha nzoɓri ka i ba saɗ biri ndaw, bay puo feri ha Ngerewuru ndaw pi. ¹⁸ Saɗke mini ze, mi ɗoke bil hul kani Ngerewuru mi ɗo ɗaa pedkeri, ze i vi ziɗ mi ka di. Roo le, mi saɗ suo-i mi puo fe, a mi ɗaa fe saɗ puo Zibri na pola ndaw roo mi ri di bay. Roo nzoɓri ɗo ziɗ mi ya ndaw, fe nduo ki kara ti di ya ndaw pi. ¹⁹ Roo le, Ziɓ haɗeri ka kuɗu zaɗ ka Azi na i ɗo zaɗe. Zaɗka i ɗo báy fe haɗe ka bay ɗaa ziɗ mi le, ba bari ki ze, ɗo nun haɗa ri ɗo pol-a bay ɗaa bay bo tul-i. ²⁰ Mase, báy nam ka mi kawke pol nzoɓ kun sal bay luye Zibri na, bari ka i ɗo zaɗ ni key na, ndaɗ bay haɗa ri baa bay fe kaɗaɗa ka mi ɗaa na ha mu laa. ²¹ Fe mbiw hoy ka mi ɗaa ka namke ku na, ba bay ka mi baa báy bawda kusol-i gbarara gbarara ka sakra bari mii: “Bay tul ɗaa law nzokɗo te tul tji nzoɓri saa luɗ hud na ze, i ɗaake bay bo tul-i ka pol-ri ka vuri key!”»

²² Bayji le, Felis, nzoɓ reke tul puo ka ko Faa Ngerembay maa fe na, ka foɗ bay Pol na ya, a ha nzoɓri zoɗ a baa ha ri mii: «Zaɗka Liziyas,

ngerε tul nzoḅ yúmri na vi ndaw rɔɔ, m̀i mbika nzaa-i bay tul bay baarĩ na báy.» ²³ Fale ku báyji le, ka mbi nzi-ε ha ngerenzoḅ yúm bay haṅa ni ka kórɔ Pol ha ni ka naa bil hul sal ká nziiya ya, a haa faa ha nzoḅ buɔ-eri ká i hii bay víke báy feri ha ni na ya ndaw pi.

Pol baa bay bay yaanake sùo-ε ká pol Felis

²⁴ Nam kal maa fe ndaw rɔɔ, Felis vi báy máy be Dursil ká ba Zib. Ka pie nzaaped ha ri vaa dí Pol, a laa bay beri ká se tul d́aa law bo tul Zezu *Krisi. ²⁵ Roo le, zadka Pol tii saw b́aa bayri ká se tul simsed ká do báy zadε ndaw, mgbaka sùo ká tul fe d́aa ndaya ndaw báy nam kúnj sal bay Ngerewuru ká'a ví ndaw na, Felis daa hje a baa ha ni mii: «Mu se mgbum ro. Ze, zadka m̀i zinj faa le, m̀i píe ha ri vaa dí mù ba k̄i báy.»

²⁶ Rɔbay, ka daa law-ε nzokdo te tul Pol a ker mii, ko ya le, a haṅa beri lari. Sawke mini ze, ka pie nzaaped ha Pol vi luo-ε banɔuo bay sorori zinj ni.

²⁷ Fale ká mbiimbam kal sidĩ mini na báyji le, i tina Felis í ha Porsiyus Fetus suo bol-e ba nzoḅ réke tul puo. Felis ká hii bay d́aa fe ká rii law Zibri na, ka pɔṅ Pol naa hul sal na rɔbay.

25

Pol hii bay séke luo Mbay Sezar ha ni d́aa bay be

¹ Zadka Fetus t̄ji zad ká'a réke mbay ká d̄i, a daa nam say ká fale na ku báyji le, ka uru ká Sezare a se ba Zuruzalem. ² Zadka'a t̄ji d̄i na

báyji le, *ngerenzob fe poyri báy ngerε Zibri mbi rinj Pol í séke nzaa Fetus ³ í kod ni bay haɲa ni ka dɔa fe ká law-ri hii bo, a yjinra Pol vi Zuruzalem ba kɔ, bay ji le, bari na i leke bay zinj kɔ pola bay haɲa nzobri muu faa í i ni. ⁴ Roo le, Fetus yjinra báy bay ha ri mii: «Pol na i korɔ ni do Sezare ká lew. A bi kara mɔ yji bay séke di ká timbede key. ⁵ Ndad bay haɲa ngereri ká sakra baari key i se zinj mɔ mbɔw hoy. Ze zadka ledban na dɔa fe ká kaaya le, i dɔa bay bo tul-e.»

⁶ Fetus na dɔa nam tonɔ sidɔ, mase duori munu ká sakra bari rɔɔ a yji a se Sezare na báy. Nzaaruoke báyji le, ka tji a vɔa kaw zad fɔnj bay a mbi nzi-ε bay haɲa ri vɔa mgba Pol í víke ni ha ni ka káw pol-e. ⁷ Zadka i mgba Pol í víke ni na báyji le, Zibri ká i uru saa Zuruzalem na, i uru vbububu í ví kiri ni í tii saw dɔa bawda bayri ngji bamba bod bod zuo nzi-ε, roo le, i maa bay kóko fe ká i dáake bay bo tul-e na ya. ⁸ Báyji le, Pol mbi bay ká bay yaanake tul-e na a baa mii: «Mì dɔa fe mbɔw ká bay haɲa bay ka mgbáke tul-i ya. Mɔ dɔa fe mí wádke *bol kusol Zibri ya ndaw, mɔ dɔa fe mí biεke *hul kani Ngerewuru ya ndaw, a mí tun Mbay Sezar ngeren ya ndaw pi.»

⁹ Báyji le, Fetus ká hii bay dɔa fe ká rii law Zibri na ka vbi Pol bay mii: «Waa, mù do báy law hiiya ká bay séke Zuruzalem bay haɲa mɔ vɔa dɔa bay bori ká zad fɔnj bay na ku ti mbɔw ha mù le?» ¹⁰ Leε, Pol yjinra báy bay ha ni mii: «Mì do zad fɔnj bay Mbay Sezar key. Zad ni key ze, ba zad ká do nun haɲa ri dɔa bay bi na ká

ḁi. Mi ḁaa kaaya ndji mini kara ziḅ Zibri ya, ḅo sùo-ḅ kara mù ko ta-taḅ ndaw. ¹¹ Zadka mĩ ḁaa fe kaaya ká maa ḅay haḅa mĩ ziḅ huḁ ɛ, mĩ ti máy ḅay huḁ ḅi na ya. Roo ɛ, zadka ḅay feri ká i ḁaa ḅo tul-i na ḅa kúḁ ḅay hoḅ ɛ, nzoḅ mbjw mini kara ḁo báy faa ká ḅay mgbaka mĩ ḅay ḁáa mĩ ḅo nduo-ri na ya. Munu ɛ, mĩ séke báy ḅay ḅi key na ḅa zad áake ḅa Mbay Sezar ká Róm ze ka ḁaa.»

¹² Báyyi ɛ, Fetus mbu k̄i ziḅ nzoḅ haḅa nzaa ḅoko ḅeri ká zad fón ḅay na. Falɛ ká i ḅaa ḅay ziḅ k̄i na báyyi ɛ, ka yj̄iḅra báy ḅay ḅa Pol mii: «Zadka mù hii báy haḅa Mbay Sezar ze ka ḁaa ḅay ḅo ɛ, mu séke pol-e ká lew.»

Pol kaw pol Mbay Agiripa

¹³ Falɛ ká nam kal maa fe na báyyi ɛ, Mbay *Agiripa báy Berenis i se Sezare ḅay hii soko ḅa Fetus. ¹⁴ Munu ká i ḁaa namri ká ḁi ḅji maa fe na báyyi ɛ, Fetus tina fe ḁáa Pol na ḅa Mbay Agiripa a ḅaa ḅa ni mii: «Mi ḁo báy nzoḅ mbjw munu ká zad ni key ká Felis p̄oḅ ni naa huḁ sal. ¹⁵ Zadka mĩ se Zuruzalem na báyyi ɛ, *ḅgerenzob fe poyri báy ḅere Zibri mbi riḅ-ɛ í séke nzaa-i, í vbi mĩ ḅay haḅa mĩ ḁaa ḅay huḁ ḅo tul-e. ¹⁶ Lɛɛ, mĩ yj̄iḅra báy ḅay ha ri mii: “Saw buru Rómri na buru ḁaa fe munu ya. Nzoḅ ká i mbi riḅ-ɛ í séke nzaa nzoḅ ḁáa ḅayri ɛ, buru ḅa ni ḁo zad fón ḅay ká nun nzoḅri ká i ḁaa ḅay ḅo tul-e na ḅay haḅa ni ka tina saw feri ká i ḁáake ḅay ḅo tul-e na, ḅa nzoḅ ḁáa ḅayri na i laa. ḅo munu ya ɛ, buru ti p̄oḅ ni ḅo bil nduo nzoḅri ḡoḅ

hoy ya.” ¹⁷ Bari na i vi zih mĩ ká zad ni key, le, mĩ mgba roy ya. Nzaaruoke ku hoy le, mĩ se zad fón bay na, a mí mbi nzaa-i bay haṅa ri mgba ledban na í víke ni. ¹⁸ A le, nzobri ká i dāa bay bo tul-e na i vi. LEE, mĩ ker mí baa mii, i dāa bawda bay bo tul-e. ¹⁹ Roo le, i may bay zih ni se tul fe saw puo bari ká ba faa kódf Ngerewuru bari, a í may bay zih ni se tul nzob mbjw munu ká riṅ-ε bā Zezu ká hu ká Pol baa mii, ka kaw báy kumnun timbede key na. ²⁰ Bi na, mĩ ko faa békle k̄iri bayri ká mini key na ya. Sawke mini ze, mĩ vbi Pol mii, zadka’a dō báy law hiiya le, ka se Zuruzalem bo h̄a mĩ dāa bay be na ká dī. ²¹ Roo le, Pol hii bay séke báy bay be na ká zad áake, a hii bay haṅa mĩ k̄ōo ni dō hul sal h̄a Mbay Sezar ká R̄om ze ka dāa bay be. Báyji le, mĩ mbi nzaa-i bay haṅa ri k̄ōo ni kpuru maa nam ká mĩ píeke ni bay haṅa ni ka se luo Mbay Sezar na.»

²² Báyji le, Agiripa yj̄iṅra báy bay h̄a Fetus mii: «Bi hoy kara, mĩ hii bay lāa bay ledban na ku ndaw.» LEE, Fetus yj̄iṅra báy bay h̄a ni mii: «Ruo le, mù lāa bay be na báy.»

²³ Nzaaruoke na báyji le, Agiripa báy Berenis i t̄ji báy nzobri tururu ká nun nzobri, í r̄ii bil bawda *hul mbú k̄i, báy ngerenzob yumri ndaw, báy ngereri ká bil ngerepuo ndaw pi. LEE, Fetus mbi nzi-ε ha ri tina Pol í mgba ni í vieke ni pol-ri. ²⁴ Báyji le, Fetus mbi bay a baa mii: «Bo Mbay Agiripa, báy baar̄i riw bele ká ì kaw zad ni key zih buru na, ì ko ledban ni key. Ruo Zifri riw bele ká Zuruzalem báy zad ni key na, i ví re

bay be ká luo-i mii, dfo nun haṅa ni ka káw báy kumnun mbáa. ²⁵ Bi na, mĩ zih fe mbijw mini ká bay d́áake bay hudf bo tul-e ya. Munu ká be k̄j sùo-ε hii bay haṅa Mbay Sezar ká Róm ze ka d́aa bay be na, mĩ mbi nzaa-i bay píeke ni se luo-ε. ²⁶ Roo ε, mĩ ko bay mbijw ká bay d́áake mbede se tul-e bay píeke ni h̄ Mbay Sezar ká Róm ya. S̄awke mini ze, mĩ d̄i ni h̄ ni dfo pol-r̄i key, kakalke ε, ká pol bo Mbay Agiripa, bay haṅa bo, fal b́ekle bay be na ε, mĩ kókko faa d́aa mbedeke na báy. ²⁷ Tusueke ε, bay haṅa mĩ pie báy nzob ká naa hul sal taṅ d́aa mbede ká kie s̄aw fe d́aa beri h̄ Mbay Sezar ká Róm na, mĩ ko ba fe d́aa mbúo h̄oy.»

26

Pol f̄oṅ bay ká bay yaṅake sùo-ε ká pol Mbay Agiripa

¹ Báyji ε, Mbay *Agiripa baa h̄ Pol mii: «M̄i p̄oṅ faa h̄ mù bay haṅa mù baa bay bori na h̄ buru laa.» Lεε, Pol ura nduo-ε a tii s̄aw b́aa bay bay yaṅake sùo-ε a baa mii: ² «Mbay Agiripa, sùo-i r̄ii mĩ bamba vuri key bay haṅa mĩ dfo pol-a mí baa bay fer̄i riw bele ká Zibri d́áake bay bo tul-i na h̄ mù laa. Sùo-i r̄ii mĩ bamba bay haṅa mĩ baa bay yaṅa sùo-i ká pol-a, ³ bay ji ε, mù ko fe s̄aw puo Zibri na báy zadε riw bele, a mú ko máy bay bari na kara nd̄aw. Be ze, mĩ kodf mù bay haṅa mù iki law-a mú láake bay bi key.»

⁴ «Bi na, báy kuban bi h̄oy na, Zibri riw bele ko simsedf biri. I ko d̄ol bi ká ba d̄jε ká sakra

nzoɓ ɓiri ká puo ɓi ndaw, ká Zuruzalem ndaw pi. ⁵ I ko mĩ ɓa ḍɛ ká lew hoy ká mĩ zuo zinj *Fariziri, ká ɓúru ḳiri ɓúru yinj ká tul fe saw bulu naari ká ɓay mgbaka mba nzoɓ hawri. Bari na, i ko ndaw, zadka i hii le, i máa ɓáa ɓayke na ha mù. ⁶ Timbede key na, i ha mĩ vi zad fón ɓay ni key, ɓay ji le, mĩ ɗaa law-i nzokdo te tul ɓay ká Ngerewuru waa zinj bulu naari. ⁷ Bayke ku na, saw kani naari ká duo fale sidi bele na, i ɗaa law-ri ɓo ɗi í giyan ɓay kóko feke í ɗaake ped ha Ngerewuru sun ɓáy ɓisie ɓanguo. Agiripa Mbay luye, ɓay law-i ká mĩ ɗaa nzokdo te tul ɓay ká Ngerewuru waa na ze, Zibri ɗaake ɓay ɓo tul-i. ⁸ Kúy! Bay haɗa Ngerewuru tina nzoɓ hudeɓi saa luo hud na waa, ɗaa mina ndaw roo, ɓaari Zibri na ì ko ɓa fe ká ɓay ɗaa law ɓo ɗi ya le woo!»

⁹ «Bi na hoy kara, pola lew na mĩ nzaa faari ɓod ɓod mí ɗaa hurusuo-i tun ḳi ɓay haɗa rin Zezu ká Nazared na ka gḅu. ¹⁰ Be ze ɓa fe ɗaa ɓi ká Zuruzalem. Zadka *ngerenzob fe poyri ha mĩ faa na, mĩ mgbaka nzoɓ mbika lawri ng̣ji ɓamba zuo hul sal. A zadka i kun ɓay hud ɓo tul-ri kara, mĩ hii ɓayke zinj ri ndaw. ¹¹ Mi haari ɓáy bil hul mḅu ḳiri riw bele mí ɗaa ri ko seke fe, a mí nzaa faa ɓay haɗa ri may ɓay ká tul mbika law bari. Law faa ɓi na nda siri ká tul-ri ya ɓáy, ha mĩ ɗaa nun-ri tuo síe kpuru mí ṭjike bil ngerewuori ká zad ḳi.»

Pol ɓaa ɓay ká se tul súo ḳer ɓay ɓe ká pol Mbay Agiripa

12 «Be mini ze, mĩ yaa mbede ká nduo *ngerenzob fe poyri, mí séke Damas báy bol kusol-ri ká i ha mĩ. 13 *Agiripa Mbay luye, zadka mĩ se faa roɓay, ká síe do law tul na báyii ɛ, mĩ ko zad taɓa uru saa nulue a hie mba síe a kiri mĩ báy baw sed biri gbuk riw bele. 14 Báyii ɛ, buru riw bele na, buru lie rad zuo siri, ɛ, mĩ laa kusol nzoɓ ká di mĩ báy nzaa eboro mii: “Sol! Sol woo! Sawke mina roo, mù daa nun-i tuo síe munu ɛ? Do ngon bamba bay haɓa mù ruu ziɓ mĩ munu ká nday ruu baa gaɓ be.” 15 ɛɛ, mĩ yiɓra báy bay ha ni mii: “Mbay, waa, mù ba ve ɛ?” Báyii ɛ, Ngerembay na yiɓra báy bay ha mĩ mii: “Mĩ ba Zezu ká mù daa nun-i tuo síe na. 16 Mu úru siya mú do sikda, bay yi ɛ, mĩ tji tul-a mini bay náa mù ha mù vi ba nzoɓ ped bi. Mù ba nzoɓ nasi bay bi, mú baa bay feri ká mù ko ká timbede key, roo báy fe kiri ká mĩ kie mù ha mù ko ndaw na. 17 Mĩ koro mù ká sakra Zibri báy saw nzoɓ hawri ká mĩ píe mù se luo-ri na. 18 Mĩ píe mù bay haɓa mù se luo-ri mú vaa mgbúda nun-ri, mú tina ri saa bil suɓ ha ri vi zad taɓa, a mú tina ri saa nduo *Satan ká re mbay ká tul-ri ha ri vi luo Ngerewuru, bay haɓa bo, bari na kara báy faa law-ri ká i daa bo tul-i na, mi ndake buma ká tul feyaa bari ha ri vi ba nzoɓ taa biri a í do sakra nzoɓ hawri ká Ngerewuru nan ri a daa ri zuo boɗ na.”»

Pol baa bay ped daa beri ká pol Mbay Agiripa

19 «Be ze, Mbay *Agiripa, fe ká uru saa nulue ká'a tji tul-i na, mĩ tun ngeren ya. 20 Roo ɛ, titire na mĩ ka-kaa Bay Kere ká Damas báy Zuruzalem,

roo báy puori riw bele ká kuɗu zaɗ ká Zude ndaw, a mí se luɔ saw nzoɓri ká i tuu Ngerewuru ya na ndaw pi. Mí ka-káake ha ri bay haɗa ri suo kér bay bari ká tul fe d́aa yaa bari, í fére sùo-ri ba luɔ Ngerewuru, a í daa ha fe d́aa bari na ka kíe nzoɓri mii, i suo kér bay bari ká tul fe d́aa yaa bari na. ²¹ Sawke mini ze, Zibri mgbáke m̀ ká bil *hul kaɓi Ngerewuru, a í nzaa faa bay ika m̀. ²² Roo le, Ngerewuru so m̀ a koɔ m̀ ha m̀ kaw kpuru tji vuri, a mí baa nasi bay be ha nzoɓri riw bele, nzoɓ luyeri ndaw, nzoɓ hoykeri ndaw pi. Bay ká m̀ baa na, d́o munu báy taa hay ká *Moyze báy *nzoɓ yaɗa bayri saa nzaa Ngerewuru baa na. I baa bay feri ká'a ví fal-ri na ²³ mii, d́o nun haɗa nzoɓ ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzoɓri na a kóko seke fe. Be ki ze a bá titire nzoɓ ká'a tji saa luɔ huɗ, a ka-káa bay zaɗ taɗa ká ha pam ha naari Zibri báy saw nzoɓri ká i ba Zib ya.»

I zih kaaya Pol mbiw ya

²⁴ Munu ká Pol baa bay munu bay yaɗake sùo-ε na báyii le, Fetus kuɗ nzaa bay be a baa bay beɗe mii: «Pol, ba bala ro ze d́aa mù key ya! Fe kóko bo ká mù ko bamba na mbi mù ba bala ro!»

²⁵ Báyii le, Pol yiɗra báy bay ha ni mii: «Fetus, bo ká mù ba mbay luye na, mu ko, ba bala ze d́aa m̀ ya. Bayri ká m̀ baa na ba tusue bay, a ba bay ká d́o báy faake. ²⁶ Mbay *Agiripa na ko saw fekeri key na ta-taɗ. Be ze ha m̀ maa b́aa baykeri key na báy nun wára nzoɓ ká pol-e. Mí

ko ku na, ka ko fe niri key na riw bele, bay ji le, ba feri ka kal ka zad hie bo, ka zad muni ya. ²⁷ Mbay Agiripa, bay ka *nzob yaana bayri saa nzaa Ngerewuru baa na, mu daa law-a bo di ki le? Mi ko ku na, mu daa law-a bo di na ki.»

²⁸ Bayji le, Mbay Agiripa na yijira bay bay ha Pol mii: «Vu bay bo ka ndji key hoy, mu hii bay hana mi fere su-o-i mi vi ba nzob *Krisi le?»

²⁹ LEE, Pol yijira bay bay ha ni mii: «Bole di ya hoy, mase bole a di ndji hoy kara, mi kod Ngerewuru bay hana ni fere mu, bo bay nzobri riw bele ka i laa bay bi vuri key na ha ri do muni ka bi key, roo le, sal lari ka i sinke mi na, ka sin ri ya.»

³⁰ Bayji le, Mbay Agiripa na uru siya, roo nzob reke tul puo ndaw, Berenis ndaw, bay nzobri ka i kaw zin ri na, i uru siya gbaw. ³¹ Zadka i naa su-o-ri na, i baa bay ka sakra ki mii: «Ledban ni key na daa fe mbjw ka maa hud ya ndaw, maa naana hul sal ya ndaw pi.» ³² LEE, Mbay Agiripa baa ha Fetus mii: «Ledban ni key na, ba fe ka'a mbi nzi-e bay hana Mbay Sezar ka Rom ze ka daa bay be ya le, a ndad bay tina ni ka bil hul sal na.»

27

Pol ka naa hul sal na i soro ni ba Rom

¹ Zadka Fetus mbi nzi-e bay hana buru kaw bil bawda tuo buru se tusiri Itali na bayji le, i pon Pol bay nzob haneri ka i naa hul sal na zuo bil nduo ngerenzob yum ka rin-e ba Zuliyus. Be na, ka re tul nzob yumri ba isod ka tul kufu

nzoɓ yuɓri ká i dī ri ɓa nzoɓ yuɓri ká puoruo Mbay Sezar. ² Báyyi ɛ, ɓuru hil ɓúru kaw ɓil bawda tuo ká uru saa Adaramiti a se ɓa puori ká ɗo nzaa kporombii ká kuɗu zaɗ ká Azi ɓúru zol. Arisitak, ká ɓa nzoɓ ká Tesalonik ká kuɗu zaɗ ká Maseduwan na se ziŋ ɓuru mbjw hoy. ³ Nzaaruoke na, ɓuru ɗaa ká Sidon. Lɛɛ, Zuliyus ɗaa law kere ziŋ Pol a pɔŋ faa ha ni ɓay haŋa ni ka se ɓil puo ká luo nzoɓ buɔ-eri ha ri so ni ká tul feri ká'a se síeke. ⁴ Úru saa zaɗ nu ku báyyi ɛ, ɓuru hil ɓúru kaw ɓil bawda tuo ɓúru kal ɓáy lakun tukuɗu mbii ká Sipir ɓúru laɓa ɓáy nzaakon ká zuu kuu dī ŋgji ya, ɓay ji ɛ, zuu kuu ŋgji ɓamba ká ɓil mbii a suɔ nun ɓuru. ⁵ Fale ku ɛ, ɓuru tuo maambii ká ɗo dī ya ɓáy kuɗu zaɗ ká Silisi ɓáy Pamfili, ɓúru tji Mira ká ɗo kuɗu zaɗ ká Lisi.

⁶ Zaɗ nu ku báyyi ɛ, ŋgerenzoɓ yuɓ na ziŋ bawda tuo kji ká uru saa Alezandere, a ɗo dī ya ɓay séke ɓa tusiri Itali, ze a ha ɓuru hil ziŋ ni mbjw hoy ɓúru zol. ⁷ Buru ɗaa nam ŋgji maa fe, ɓúru se ɓáy ɓil mbii na ɗaka ɗaka ɓúru ɗaa ká dī pɔɗo pɔɗo kpuru ndaw roo, ɓúru tji ɓúru ko tul puo ká Sinide ká ɗo pol ɓuru dil. Munu ká zuu kuu a suɔ nun ɓuru ká ɓuru nzaa faa kpuy, ɓúru ziŋ faa séke ɓa pola ya na báyyi ɛ, ɓuru yi ɓúru ɗaa ɓúru se nun ɓuru ɓa tukuɗu mbii Kereɗ ɓúru tji tjiw zaɗ ká dī ká riŋ-ɛ ɓa Salmone. Fale ɛ, ɓuru kal ɓúru ɗaa ɓáy bawda tuo na, ɓúru se ɓáy nzaakon ká fi mbje. ⁸ Buru kaa tɔrɔm ká nzaakon na ku kpuru ndaw roo, ɓúru tji ke zaɗ mbjw munu ká riŋ-ɛ ɓa Zaɗ Dol

Tuori búru ɽa ká dī. Zafɛ ku na do dī ya báy ɲerepuo ká Laze.

⁹ Munu ká namri kal ɲji bamba na, se-seɗ ba pola báy bawda tuo na ba huɗ, bay ji ɛ, few varu kere na kal báy nam ká Zibri saŋke sùo-ri í sù fe ya na. Saŋke mini ze, Pol baka nzoɓ ped tuori a baa ha ri mii: ¹⁰ «Yù-iri woo! Mí kɔ ku na, zadka náa zolri timbeɗɗe key báy faa mbii ɛ, a bá bíe naari. Tuo báy sobari ká zuo bil-e na a bíe riw bele, a naari nzoɓri ká náa káwri bil-e kara, a bá huɗ naari ndaw.» ¹¹ Roo ɛ, ɲgerenzob yum ká kɔɔ Pol na, ɗaa law-ɛ bo tul nzoɓ mgbaka ɲoɲ bawda tuo báy ɲere tul nzoɓ bawda tuo hoɲ, a hii bay ɗaa law-ɛ bo tul bay ká Pol baka ri na ya. ¹² Munu ká Zaf ɗol Tuori ká bil fewri key, ba zad kere ká bay káw dī ya na báyii ɛ, ruo nzoɓ haɲeri ká sakra buru mbi nzaa-ri bay haɲa buru nzáara faa bo, zadka buru zin faa ɛ, buru se nun buru ba pola búru ɽi Finez. Pooke ku na ba zad ɗol kere ká tukufu mbii Kerɗ ká nzoɓri do dī í kɔ-kóm ba zad riɲ sie ká labil-e fi gel ndaw, ká labil-e fi hodo ndaw pi. Be ze, i hii bay haɲa buru k̄iri búru káw dī báy fewri ká zuu kúuke ndaw, mbam toke ndaw pi.

Zuu bura kuu a laɲ bawda tuo ká bil maambii

¹³ Nam mbjw munu ká zuu uru saa fi hodo a tii saɲ kúuka perere na báyii ɛ, nzoɓ bawda tuori na ker í baa mii, fe ká bari mbi nzaa bari ká dī na, fe ká'a hiyaɲ faake hiyaɲ na tiya. Ro, nzoɓ ped bawda tuori na kuɔ fe ká mgbawda tuo do zad mbjw na í ɗaa bo bil-e, í ha buru se nun buru ba pola maa báy nzaakon ká tukufu mbii

ká Kερεδ na. ¹⁴ Waka ya hoy le, zuu bura uru giŋgiŋ saa fi zad t̄ji síe labil-e fi gel. Ba zuu ká uru saa tul kuori ká tukud̄u mbii ká Kερεδ ká i d̄i ba zuu ká uru saa fi zad t̄ji síe labil-e fi gel. Zuuke kuu giŋgiŋ, ¹⁵ a mbi nzaa bawda tuo na mari ba zad k̄j̄ h̄a bawda tuo na uma sed kp̄ȳy. Báyyi le, buru kaw munu hoy ro h̄a zuu kuɔ buru a séke munu ká law-ε hii. ¹⁶ Zuu na kuɔ buru h̄a buru kal ká labil vu tukud̄u mbii fi mb̄j̄ε ká zuu kuu d̄i nḡji ya ká riŋ-ε ba Koda, h̄a buru ȳa ɔmi nd̄ji ká d̄i. Buru kaa t̄ɔɔm nd̄aw r̄ɔɔ, búru zin faa búru mbi vu tuo ká i siŋ d̄o fal bawdake na, búru d̄aa ɔo ɔil-e. ¹⁷ Zadka i mbi vu tuo na ɔo siya báyyi le, i kaari bawda tuo na ɔáy sal lari kp̄id̄ik kp̄id̄ik h̄a ni nḡɔŋ kpaŋ kpaŋ. Rɔbay, i leke tuo ɔáy fe pedkeri riw bele, í d̄aa d̄o ɔay haŋa zuu ka kúɔ ri nḡji ya, ɔay ji le, i h̄j̄e í ɔaa mii, bawda tuo na a d̄aa dikud̄i ká d̄o d̄i ya ɔáy Libi. Be munu nd̄aw r̄ɔɔ, zuu na kuɔ buru a séke munu ká law-ε hii ɔáy.

¹⁸ Munu ká bawda zuu kuu bivbid̄ bivbid̄ h̄a mbii laŋ bawda tuo beŋna beŋna na báyyi le, nzaaruoke ku na i tii saŋ fáa sobari í vbuku zuɔ maambii. ¹⁹ Ndeke d̄i nam sayke na, i nan fe ped bawda tuo haŋeri ɔáy nduo-ri k̄j̄ í vbuku zuɔ maambii. ²⁰ Lεε, ká ɔil namri ká kal maa fe na, buru kɔ nun síe ya nd̄aw, mbaymawri ya nd̄aw pi. Bawda zuu na kuu ɔaŋguɔ a h̄a law buru kuŋ mbii gbac̄, búru ɔaa mii, buru hu-huka ro ɔo, buru ti t̄ji suku mb̄aa.

²¹ Munu ká i s̄u fe ya nam maa fe na báyyi le, Pol uru siya ká sakra ɔari a ɔaa ha ri mii:

«Yü-iri! Ba fe ká ì laa bay bi ká mǐ baa ha rǐ pola, a í uru saa tukudu mbii Kered ya na le, a doko bay kere hoy bo, náa ti dokori bil kóko seke feri mini key ya ndaw, náa ti bíeri ya ndaw pi. ²² Timbede key na, mǐ kod rǐ bay haṅa rǐ siṅ law-rǐ, bay ji le, nzob mbijw ká sakra baarǐ key na ti huka ya. Roo le, bawda tuo hoy ze a bíe. ²³ Mǐ baa ha rǐ munu, bay ji le, Ngerewuru ká mǐ ba nzob taa be mí daa ped ha ni na, pie led nzaaped ká nulue tji tul-i sunje ²⁴ a baa ha mǐ mii: “Pol, mu híe ya! Do nun haṅa mù baa bay mú yǎake sùo-o ká pol Mbay Sesar. Mu ko, nzobri riw bele ká i kaw bil bawda tuo ziṅ mù key na, Ngerewuru daa kere ziṅ ri bay faa bo, bay haṅa ri kaw bay kumnun.” ²⁵ Sawke mini ze, yü-iri, ndad bay haṅa rǐ siṅ law-rǐ, bay ji le, mǐ daa law-i bo tul Ngerewuru. Bay ká’a baa ha mǐ na, fekeri a doko munu na ki. ²⁶ Roo le, do nun haṅa bawda tuo na ka daa dikudǐ ká do lakun tukudu mbii ká zad haṅe munu.»

Nzobri tji saa bil bawda tuo ká bie

²⁷ Ndeke di nam duo fale niṅke ká ba sun na bayji le, bawda zuu na kuɔ buru ba lie ba lew baṅguɔ ká law sikda Maambii Mediterane. Maa bay nzaa zad buo bayji le, nzob ped bawda tuori na tul-ri loṅ ri wǎy ha ri ker mii, bari tòn di ya bay tusiri. ²⁸ Bayji le, i mbi sal i siṅ fe híike haṅe do di í vbu bo mbii í kuɔ vi kele í lie í ko le, ba tunduo gbarak gbarak siṅ sidǐ. Rɔbay, zadka i se ndji ba pola na, i lie na rɔbay. Líeke taa be nu ku bayji le, tunduo gbarak gbarak ba duo fale

ndeɓe hoy ro. ²⁹ LEE, i ɗaa hje bay bawda tuo ká'a dár tisawri, ze í faa fe hiikeri ká ba niŋ ká mgba bawda tuo ɗo zad mbjw ká zuo bil bawda tuo na, í siŋ sal ɗo ɗi, roo í vbuku zuo tigbaa mbii, bo zadka faa ɗo ɗi le, fekeri na ka mgba bawda tuo na ka ɗo zad mbjw ha bari giyanke nzaaruo ká'a sil.

³⁰ LEE, nzoɓ ped bawda tuori na i nzaa faa bay ɗú, ze í mbi vu tuo ká ɗo bil bawda tuo na, í ɗaa bo mbii ri fe ká i hii bay siŋ fe hiikeri ɗo nzaa muu tuo ngobke í vbuku zuo mbii. ³¹ Zadka Pol ko munu bayji le, ka baa ha ngerenzob yum bay nzoɓ yumri mii: «Nzoɓ niri key na, i kaw bil bawda tuo naari key ya le, i ti zin faa ká bay yaana sùo-ri ya.» ³² Bayji le, nzoɓ yumri na kuɗ sal ká i siŋke vu tuo na, í poŋ ha ni toɗo bo mbii a kal. ³³ Ndji munu ká bay haŋa nzaaruo sil na bayji le, Pol bo nzoɓri riw bele bay haŋa ri su fe. Ka baa ha ri mii: «Vuri key na, ba nam duo fale niŋke ro, ze mbii fe sum toɗo bo bil-ri ya, a í giyan kekeke munu taŋ suŋa fe. ³⁴ Sawke mini ze, mi kod ri bay haŋa ri su fe. Be ze ba fe ká'a haŋa ri hurusuo a í kawke bay kuora. I ko, suy tul nzoɓ mbjw mini ká sakra baari key hoy kara ti zeeke gor ya.» ³⁵ Fal bay ká Pol baa ha buru munu na ku bayji le, ka mbi maapa a ɗaa taambol ha Ngerewuru ká nun nzoɓri riw bele, roo a haw a tii saw suŋa. ³⁶ Be nu ku bayji le, bari riw bele na, i siŋ law-ri ngo-ngon í su fe. ³⁷ Buru riw bele ká buru kaw bil bawda tuo na, tul buru maa isod sidi bay siŋ tonɔ say pare yie. ³⁸ Zadka i su fe maa ri sib sib na bayji le, i faa bol

para fe payri ká zuo bil bawda tuo na, í vbuku zuo mbii bay pón bawda tuo na ka hii ya.

³⁹ Zadka nzaaruo sil na báyii le, tusiri ká buru do di na zee nzoɓ ped bawda tuori na sel. Roo le, zadka i bekle zad le, i ko dikudí do zad raa mbii ká gulma munu. Be ze, ba zad ká i hii í baa mii, zadka faa do ku le, bari vaa daa tuo na ka daa di. ⁴⁰ Ro ze, í kud sal fe híike ká mgba bawda tuo do zad mbijw na í pón zuo mbii, í hina salri ká i sinke ngónke na ha ni do zadε. Fale ku le, i mbi bawda gari í daa bo siya ká nzaa muu bawda tuo bay haɓa zuu ka súru buru kpuru, ha buru vaa daa dikudí ká nzaakon. ⁴¹ Zadka buru do séke ba pola roɓay na, bawda tuo ví daa dikudí ká tigbaa mbii ndoko a ta a do di ha nzaa muu-ε nduo dikudí malak ha faa zad lan sùo-ε tiya. A saw tigbi-ε na laa le, zuu faa mbii ndaka di suku suku ha ni nan nzari nzari zuo mbii.

⁴² Báyii le, nzoɓ yumri na hii bay ika nzoɓ naaɓa hul salri na bay haɓa nzoɓ mbijw mini ká sakra bari ka uo mbii a tji dful ya. ⁴³ Roo le, ngerε tul nzoɓ yumri ká hii bay haɓa Pol tji saa bil maambii báy kumnun na, haa faa bay tul feri ká i hii bay daa na. Ka mbi nzi-ε ha nzoɓri ká i uo mbii uo na, í zóɗ zuo mbii pola í uo í tji kele. ⁴⁴ Ka yi a mbi nzi-ε ha nzoɓ hayri ká i tòn na, bay haɓa ri faa puuri báy fe bawda tuo haneri ká nan zuo tul mbii temlen, roo í mgba í tji kele. Faake mini ze, nzoɓri riw bele ká kaw bil bawda tuo na, i tji yoron báy kere ha fe mbijw kara daa ri ya.

28

Pol d̄aa fe báy h̄urusuo Ngerewuru ká Malte

¹ Zadfka buru t̄ji yoron̄ saa bil huf, a búru d̄o tukufu mbii na báyji ɛ, i baa h̄a buru mii, buru d̄o tukufu mbii ká riŋ-ε ba Malte. ² Nzob puokeri ku na i yaa buru báy bawda law kere. Munu ká mbam t̄o ká ted̄ huo ndik ndik na, i mber̄e huu h̄a búru k̄iri búru kaw nzi-ε na riw bele bay n̄ju. ³ Báyji ɛ, Pol v̄aa f̄aa nzaa v̄awri a ví d̄aa zuo huu, ɛ, kuot̄ol naa d̄i a t̄ji bay r̄ám huu na, a te nduo-ε maŋ d̄o d̄i. ⁴ Zadfka nzob puori k̄o soy ká te nduo-ε a d̄o d̄i maŋ na báyji ɛ, i baa bay ká sakra k̄i mii: «Ba tusue k̄i, led̄ban key na ba nzob ika nzob! Ze ka t̄ji na saa bil huf ká bil maambii h̄oy kara, nasi yaa ni ya r̄obay.»

⁵ Pol veke soy na h̄a ni ḡay zarak bo huu, ɛ, bole se ni nd̄ji ya. ⁶ Bari key na, i giyan̄ waka munu í baa mii, nduo-ε na a mbáa, mase a líe gb̄aȳ ba huf ká zad̄e ku h̄oy. L̄ε, i giyan̄ kurum kp̄uy, h̄a s̄uo-ri yaa ri, ɛ, i k̄o fe mb̄iw mini kara kal ká s̄uo-ε ya. Báyji ɛ, i ȳji í suo nzaa-ri í baa mii: «Be ni key na ba w̄uru ro ze d̄o key ya!»

⁷ Zad̄e ku na d̄o d̄i ya báy wáa mbay tukufu mbiike ká riŋ-ε ba Pubiliyus. Be na, ka yaa buru báy kere, a h̄a buru naa luo-ε nam say báy suoriya. ⁸ L̄ε, b̄aa Pubiliyus na naa báy sem bay tul s̄uo-ε ká mbi huu bid̄ bid̄ nd̄aw, a z̄o-z̄ofi s̄im nd̄aw. L̄ε, Pol r̄ii a se tul-e a d̄aa nzaa bay kere, r̄oo a d̄áake nduo-ε bo tul-e a vaa ni. ⁹ Fal̄e ku ɛ, nzob suoserem h̄awri riw bele ká i naa tukufu mbiike na i vi luo-ε í vaa nd̄aw. ¹⁰ Báyji ɛ, i d̄aa feri k̄ire bod̄ bod̄ í d̄áake riŋ d̄ika bo tul buru.

Rɔɔbay, zadka buru ɔo pɔŋ ri bay zól na báyii le, i ha buru feri ɔof ɔof ká'a sóko buru báy faa varu buru.

Pol báy bǎw seɔ beri tji Rɔm

¹¹ Falɛ ká buru kaw tukuɔu mbiike few say na báyii le, buru hil bawda tuo mbjw ká i ɔaa riŋ ɔo tul-e ɔa «Wɔru Ndɔŋɔri», ká uru saa Alezandere a ɔo tukuɔu mbiike na báy few lew tedri. ¹² Báyii le, buru se búru tji ŋgerɛpuo ká Sirakus, búru kaw ɔi nam say. ¹³ Úru saa zad nu ku báyii le, buru se báy nzaakon kpuru búru tji Reziyo. Nzaaruoke ku na, zuu kuu saa fi hodo, a suru buru ha buru ɔaa nam sidɔi hoy búru tji Puzole. ¹⁴ Ká puoke ku na, buru ziŋ yu buru nzob mbika law haneri ká i kod buru bay haŋa buru kaw ziŋ ri nam tɔno say. Be ze, ɔa saw soro bay varu buru ká buru tjiike Rɔm na.

¹⁵ Munu ká yu bururi ká Rɔm laa mii, buru ɔo ɔi ya báy puo na báyii le, i uru í suo nun buru. Nzob haneri suo nun buru kpuru, í ziŋ buru ká zad fe hie ká Apiyus. A nzob haŋwri laa le, i ziŋ buru ká zad ká i ɔi ɔa Zad Káw Varuri Ba Say. Zadka Pol mbi nun-ɛ a ko ri munu na báyii le, ka ɔaa taambol ha ŋgerɛwuru, a ziŋ hurusuo. ¹⁶ Zadka buru tji Rɔm na, i mbi nzaa-ri ha Pol bay haŋa ni ka mbi hul mbjw a naa ɔi, be báy nzob yum ká kɔo ni na.

Pol tina saw bay ví be ha Zibri ká Rɔm

¹⁷ Ndeke ɔi nam sayke ká Pol kaw Rɔm na, ka ɔi ŋgerɛ Zibri. Zadka'a ɔi ri ví mbu tul kɔi na báyii le, ka ɔaa ha ri mii: «Yu-iri! Bi na, Zibri

ká Zuruzalem, i mgba m̀í í d́áa m̀í ɓo bil nduo nzobri ká Róm taŋ fe ká m̀í d́aa ziŋ saŋ naari leɗ Izarayelri ndaw, mí d́aa fe mí ɓiɛke fe saŋ bulu naari ya ndaw pi. ¹⁸ Falɛ ká nzobri ká Róm vbi m̀í saŋ fe d́áa biri na, i hii bay pónj m̀í t̄ji saa hul sal na, bay ʒi ɛ, i ziŋ fe mb̄iw ká luo-i ká bay haŋa m̀í z̄iŋke huɗ ya. ¹⁹ Lɛɛ, Zibri na tuŋ bayke ŋgerɛŋ. Saŋke mini ze, m̀í ziŋ faa bay d́áa fe k̄j ɓoɗ mb̄aa, a mí ker mba bay séke báy bay bi na ba zad́ áake bay haŋa Mbay Sezar ze ka d́aa. Roo ɛ, m̀í ɗo báy bay ká bay d́áa ɓo tul saŋ nzob biri ya. ²⁰ Bay tul saŋ fe niri key ze, m̀í ɗiɛke r̄i bay haŋa r̄i ko, a mí baa bayke ha r̄i laa. I sínj m̀í báy sal lari, bay ʒi ɛ, m̀í d́aa law-i ɓo tul nzob ká Ngerewuru waa bay píe ni ví yaa nzobri na. A leɗ Izarayelri riw bele kara d́aa law-ri nzokɗo te tul-e í giyaŋ ni bay kóko ni báy nun-ri.»

²¹ Báyi ɛ, Zibri ȳiŋra báy bay ha ni mii: «Buru na, buru ziŋ mbede mb̄iw ká uru saa Zude ká baa bay se tul-a na ya. Rɔbay, yu bururi ká i uru saa lew í vi na, i ví k̄ji fal fe d́áa ɓori ká kaaya na ya, mase i baa bay ndaya se tul-a ha buru laa ya ndaw. ²² Roo ɛ, buru na buru hii bay kóko kér bay ɓori, bay ʒi ɛ, buru ko ndaw, báy zadri riw bele na nzobri baa bay kaaya se tul kuɗu nzobri ká i se fal Zezu.»

Pol kie saŋ bay Zezu ha Zibri ká Róm

²³ Báyi ɛ, i leke bay ziŋ k̄j í tuu nam mb̄iw munu bay ví ziŋ Pol ká hul nam ɓe. Lɛɛ, namke ku na i vi ŋ̄ji ɓamba í ziŋ ni ká ɗi. Uru saa tibie kpuru mgba law na, Pol tina saŋ bay ká se

tul réke mbay Ngerewuru na ha ri laa. Báý faa kjiŋa *mbede bol kusol *Moyze báý taa *nzoɓ yaaŋa bayri saa nzaa Ngerewuru na, ka tɪnake saw bayri ká se tul Zezu ha ri, a nzaa faa bay haŋa ri ko bay ká'a baa na ba sùo bay. ²⁴ LEE, Zib haŋeri yaa bay be ká'a baa ha ri na báý kere, a nzoɓ haŋwri laa le, i hii puu bayke ya. ²⁵ Zól bari na, i te bil kɪ í zuo ziŋ kɪ ya baŋguo. Ro, Pol mbi bay a baa ha ri mii: «Bay ká Tem Law Pie baa ha bulu naari báý faa Ezay nzoɓ yaaŋa bay saa nzaa Ngerewuru na do báý zadε. Ka baa mii:

²⁶ “Uru siya mú se luo led Izarayelri key na mú baa ha ri mii,

‘Baari na, ì láa báý suku-rì kɪ, roo le, ì ti kóko sawke ya.

I kóko báý nun-rì kɪ, roo le, ì kóko ba baɗi munu hoɣ!’

²⁷ Tusueke le, law nzoɓ niri key na ví do tidi:

i mbii suku-ri diɓ diɓ báý vay,

í um nun-ri sji sji do di,

bay haŋa bo nun-ri ka ko fe ya,

suku-ri ka laa bay ya ndaw,

a law-ri kara ka vuo ya ndaw,

bo í suo ker bay bari í vi luo-i ha mi vaa ri ya*.”»

²⁸ Pol baa ha ri na roɓay mii: «Mì hii bay haŋa rì ko báý kere ndaw ro! Nzoɓri ká i ba Zib ya na, Ngerewuru pie báý bay ká se tul pam na ha ri. Bari na, ì láa bayke í yaa.» ²⁹ [Zadka Pol baa bayke munu ha ri na báýji le, Zibri may bay ngi-ŋji ká sakra kɪ í zólke.]

* 28:27 28.27 Ezay 6.9-10.

³⁰ Fal fekeri ku na, Pol kaw mbiimbam sidi roḅay ká ðil hul few ká'a mgba ká Róm na. Bari riw bele ká i vi ḅay kóko ni na, ka mgba ri ḅáy kere ḅa sùo-ε. ³¹ Ka ka-káa ḅay ká se tul réke mbay Nḡerewuru, a fere ri ḅay ká se tul Nḡereḅbay Zezu *Krisi ḅáy nun w̄ara nzob. Nzob mbjw mini kara haa ni faake ya.

Mbede sáka kuni fie
New Testament in Kuo

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kuo)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

1bae8b8b-6141-55e9-b352-adf7a01da5f4